

Miscellaneous draft portions of 'Theologiæ Gentilis Origines Philosophicæ'

Author: Isaac Newton

Source: Yahuda Ms. 16.2, National Library of Israel, Jerusalem, Israel

Published online: October 2008

<1r>

Theologiæ Gentilis Origines Philosophicæ.

Cap. 1 Quod Theologia Gentilis Philosophica erat, et ad scientiam Astronomicam & Physicam systematis mundani apprimè spectabat: quodque Dij duodecim majorum Gentium sunt Planetæ septem cum quatuor elementis et quintessentia Terra

Philosophiam antiqui duplicem coluere, sacram et vulgarem, sacram Philosophi per typos et ænigmata discipulis suis tradidere: vulgarem oratores aperte et stylo populari scripserunt. Philosophia sacra in Ægypto apprimè floruit et in scientis syderum fundata fuit. Id ex annua sacerdotum processione in honorem Philosophiæ hujus instituta manifestum est. Cujus processionis formulam Clemens Alexandrinus αὐτόπτης sic descripsit.

Ægyptij peculiarem quandam Philosophiam exercent: illam maximè ostendit sacra eorum Processio.

Primus enim procedit cantor, ex musicæ symbolis unum aliquod gestans. Dicunt illum ex libris Mercurij duos accipere debere; quorum unus Hymnos Deorum, alter Regiæ vitæ rationes continet.

Post cantorem procedit Horoscopus; in manu habens horologium et palmam, Astrologiæ Symbola. Hunc oportet semper in ore habere Astrologicos Mercurij libros, qui sunt quatuor, quorum unus est de ordine Inerrantium Stellarum quæ apparent, alius de coitu et illuminatione Solis et Lunæ; reliqui (duo) de illarum ortu.

Deinceps progreditur scriba sacrorum, pennam habens in capite, et in manibus librum ac regulam, in qua est et atramentum ad scribendum, et juncus quo scribunt. (Ad illum pertinent x libri.) Illum oportet scire ea quæ Hieroglyphica vocantur, et ² Cosmographiam, et ³ Geographiam, et ⁴ ordinem Solis et Lunæ, et ⁵ Quinque Planetarum, et ⁶ Chorographiam Ægypti, et ⁷ Descriptionem Nili, et ⁸ Descriptionem apparatûs sacrorum, locorumque consecratorum, <1v> Ab exordio mundi ad diluvium Berosus numerat saros 120 & Sarum dicit esse annorum 300. Suspicio annos pro diebus per vocis ambiguitatem hic scribi. Nam Orientales in mysterijs suis usurpabant diem pro anno & annus vetus Chaldaicus erat dierum 360. Hac lege sarus erit annorum decem & spatium ab exordio mundi ad diluvium erit annorum 1200, ferè ut Moses scripsit. Gentes numerabant decem, centum, mille non autem per 36, 360, 3600. Neque satis intelligo unde numerus non rotundus 3600 oriatur nisi ex resolutione decennij in dies. <2r> et ⁹ Mensuras, et ¹⁰ quæcunque in sacris sunt necessaria.

Prædictos sequitur Stolistes, cubitum Iustitiæ tenens, et Calicem ad libandum: Hic omnia noscit quæ ad Disciplinam pertinent, et Victimarum Sigillationem. Sunt autem x (libri) qui ad Deorum suorum honorem

pertinent, et Religionem Ægyptiaram continent; nempe de ¹ Sacrificijs, de ² Primitijs, de ³ Hymnis, de ⁴ Precibus, de ⁵ Pompis, de ⁶ Diebus Festis, et ejusmodi quatuor alij.

Post omnis prodit Propheta, Hydriam apertè gerens in sinu; quem sequuntur qui Panes emissarios portant. Hic, ut Præfectus Sacrorum, libros x ediscit, qui Sacerdotales vocantur; nempe de Legibus, de Dijs, et de universâ sacerdotum disciplinâ. Propheta etiam apud Ægyptios Vectigalium distributioni præest. Hactenus Clemens.

† < insertion from f 1v > † Tota verò hæc Processio ad Astronomiam et Geographiam spectat. Nam hymnis præfatorijs significatur illa sphærarum harmonia quam veteres per Musas novem et Apollinem Musagetam cum Lyra designabant, quamque in sacris suis per hymnos adumbrare solebant. Id Macrobius sic patefecit. Plato, inquit, in repub. sua cum de sphærarum cælestium volubilitate tractaret, singulas ait Sirenas singulis orbibus insidere, significans sphærarum motu cantum numinibus exhiberi. Nam Siren Dea canens græco intellectu valet. Theologi quoque novem Musas octo sphærarum musicos cantus et unam maximam concinentiam quæ confit ex omnibus esse voluerant. Vnde Hesiodus in Theogonia sua octavam musam Vraniam vocat: quia post septem vagas quæ subjectæ sunt, octava stellifera sphæra superposita proprio nomine cælum vocatur: et ut ostenderet nonam esse et maximam, quam conficit sonorum concors universitas adjecit,

Καλλιόπη θ' ἥ δὴ προφερεστὰ τῇ ἐστὶν ἀπασέων;

ex nomine ostendens ipsam vocis dulcedinem nonam Musam vocari (nam καλλιόπη optimæ vocis Græca interpretatio est) et ut ipsam esse quæ confit ex omnibus pressius indicaret assignavit illi universitatis vocabulum; videlicet ἥ δὴ προφερεστάτη ἀπασέων. Nam et Apollinem ideo Μουσᾱγέταν vocant quasi ducem et principem orbium cæterorum, ut ipse Cicero refert: Dux et princeps & moderator luminum reliquorum, mens mundi et temperatio. Musas esse mundi cantum etiam sciunt qui eas Camenas quasi canenas a canendo dixerunt. Ideo canere cælum Theologi comprobantes sonos musicos sacrificijs adhibuerunt; qui apud alios lyra vel cithara, apud nonnullos tibijs alijsve musicis instrumentis fieri solebant. In ipsis quoque hymnis Deorum per stropham et antistropham metra canoris versibus adhibebantur; ut per stropham rectus orbis stelliferi motus, per antistropham diversus vagarum regressus prædicaretur: ex quibus duobus motibus primus in natura hymnus dicandus Deo sumpsit exordium. Mortuos quoque ad sepulturam prosequi oportere cum cantu plurimarum gentium vel regionum instituta sanxerunt, persuasione hac; quia post corpus animæ ad originem dulcedinis musicæ redire credantur. Hæc Macrobius l. 2 Somn. Scip. c. 3. Idem significari per hymnos in processione Ægyptiorum manifest. ex processione serie. Nam proximè post hymnos procedit Astronomus cum libris sacris &c < text from f 2r resumes > NB. Orbem extimum in quo sita sunt fixæ, Cicero dicit esse summum ipsum Deum arcentem & continentem cæteros orbis. lic. Somn. Scip. {citante} Macro{bi} um somn. scip. l. 1. c. 17. In hac Processione per Hymnos præfatorios ^{a[1]} harmonia sphærarum cælestium significatur. Deinde procedit Astronomus cum libris sacris ad scientiam syderum spectantibus. Hunc sequitur scribe sacrorum qui descriptiones Cæli Terræ Stellarum et rerum sacrarum intelligit. Vltimò Sacerdos et Præfectus Sacrorum, ea callentes quæ ad ritus sacros et Theologiam spectant, Processionem totam claudunt. Conjungendo Scientiam Stellarum et Mundi cum Theologia et Scientiam illam primo loco ponendo, infirmabant Ægyptij Theologiam suam ad astra respicere. Nimirum Dij Ægyptiorum erant astra et elementa. Hoc asserunt † et Diodorus et † Laertius. Testatur etiam Horus Apollo quod depicta † Ægyptijs Stella Deum significat. Chæremon quoque <3r> et alij (ut Porphyrius apud Eusebium refert) ^[2] Deos nullos hoc mundo corporeo et partibus ejus superiores esse ex doctrina disputabant Ægyptiorum quorundam qui de alijs Dijs præter Planetas et Stellæ fixas nunquam locuti sunt sed fabulas suas omnis theologicas de astris et Planetis et fluvio Nilo omnino interpretabantur et ab horum influentijs res humanas pendere credebant. Vnde concludit Eusebius quod arcana Ægyptiorum Theologia ad astra et Planetas tanquam Deos solummodo spectabant. † < insertion from f 2v > Præp. Evang. l 1. c 6 † Et alibi: Phœnices, ait, et Ægyptios omnium principes Soli et Lunæ ac Stellis divinitatem tribuisse vulgatum est, ijsque solis rerum omnium ortus interitusque c.9. causam assignasse. Et postea: Iam in Phœnicum Theologia reperias qui principes apud illos naturalis sese Philosophiæ studio dediderunt eos pariter atque Ægyptij, solem ac Lunam cæterasque stellas errantes, elementa præterea quæque cum ijs conjuncta sunt, Deorum in loco tantum habuisse — Atque hæc Phœnicum etiam libris continentur. Sic etiam Author Libri Sapientiæ cap 13, Ignem, ait, aut spiritum aut citatum aerem, aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem et lunam rectores orbis terrarum Deos putaverunt. Et jobus cum se ab Idololatria purgare vellet: Si, inquit, vidi solem cum fulgeret et Lunam incedentem clarè, & lætatum est in abscondito cor meum & osculatus sum manum

meam ore meo: etiam hæc est iniquitas a iudicibus punienda quoniam negarem Deum altissimum Iob 31.26.
 < text from f 3r resumes > Idem quoque ex Deorum nominibus manifestum est nimirum, Saturno, Iove, Marte, Venere, Mercurio, Sole, Apolline, Luna, Diana, Vulcano, Neptuno, Rhæa, Plutone, Cerere Libero, Oceano et similibus. Dij illi stellas et elementa apertè significant et ab Ægypto per gentes antiquitus propagati sunt. Sic enim Herodotus: Omnia fere Deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenerunt. Idque ego ex Barbaris scitatus ita rem habere comperio, ac reor ex Ægypto præcipuè venisse. Et paulò ante: Dicunt, Ægyptios duodecim Deorum cognomina primos in usu habuisse, et Græcos ab ijs fuisse mutuatos: illos etiam simulachra et Delubra Dijs primos statuisse. ⊕ Idem Lucianus in ⊕ &c < insertion from f 2v > ⊕ Idem Lucianus in Dialogis ex inspectione Templorum in Syria ac traditione sacerdotum confirmat. Scribo, inquit, Assyrius ipse existens & eorum quæ narro alia quidem ipse coram vidi, alia vero a sacerdotibus edoctus sum. Primi igitur hominum quos nos scimus Ægyptij, dicuntur et deorum notitiam percepisse et templa constituisse lucosque et conventus solemnes edidisse. Primi autem et nomina sacra intellexerunt & sermones sacros docuerunt. Deinde verò non multo tempore post ab Ægyptijs Assyrij doctrinam de dijs acceperunt et sacra templaqueerexerunt in quibus et simulacra posuerunt et statuos dedicarunt. Antiquitus autem etiam apud Ægyptios absque simulacris et statujs templa erant. Et sunt in Syria quoque templa non multo Ægyptijs ætate posteriora, quorum ego plurima ipse vidi. Hæc Lucianus in Dea Syria. Cultus igitur astrorum simulacris antiquior fuit. Quod autem Assyrios ab Ægyptijs edoctos fuisse scribit, id confirmat etiam Diodorus. lib. 1. In Babylonem, inquit, Belus, Neptuni et Libyæ ut creditur filius, coloniam duxit & detecta apud Euphratem sede Flamines pro more Ægyptiorum impensis et oneribus publicis exemptos instituit, quos Chaldæos Babylonij nominant. Hi stellas, sacerdotum in Ægypto Physicorumque et Astrologorum exemplo, observant. Originem verò et progressum Philosophiæ sacræ Lucianus περὶ Ἀστρολογίας sic plenius describit. Primum Æthiopes, inquit, motus et proprietates stellarum errantium invenerunt et Astrologiam mortalibus tradiderunt et mox Ægyptijs finitimis artem imperfectam tradiderunt qui eandem in majus provexerunt — Calluerunt autem hæc omnia et Babylonij, atque hi quidem affirmant se primos omnium fuisse. Verum ut ego existimo multo posterius ad hos scientia pervenit. At verò Græci nec ab Æthiopibus nec Ægyptijs de Astrologia quicquam audierunt: verum illis Orpheus Oneagri et Calliopes fillius primus ista monstravit. Hæc Lucianus. Verum Orpheum scientiam siderum in Ægypto didicisse et translata secum Ægyptiorum mysteria cum græcis hominibus communicasse Diodorus 1. c et Eusebius in Præp. Evang. 1. 1 c. 6 abunde satis docent. Herodotus quoque in Euterpe, Plato in <3v> Epinomide, Aristoteles lib. 2. de cælo c. 12, Macrobius l. 1. c. 19 & alij Astronomiam ab Ægyptijs ad Græcos manasse tradunt. Æthiopes verò quos Lucianus motum proprietates stellarum primos invenisse docet & mox Ægyptijs finitimis tradidisse, erant incolæ Ægypti superioris quæ Thebais dicitur. Nam Thebaida in historijs antiquis Æthiopiam dictam fuisse Marshamus (in Canone Chronico ex Eustathio, Homero, Philostrato & alijs authoribus probat. Sed et in Æthiopia illa quæ Thebaidi ad austrum contermina est, quæque ad Phylas incipiens et ad utramque Nili ripam jacens in longum porrigitur pro more Ægypti et aquis similiter irrigua est et cujus urbs principalis et regia in insula meroe sita a Thebis non longe distat, Philosophia sacra ab initio floruisse videtur. Nam Æthiopes illi circumcidebantur perinde ac Ægyptij et similibus utebantur legibus tam sacris quam politicis uti Diodorus notat, et ni fallor ab Ægyptijs oriundi erant, Osiride coloniam illic deducente quo tempore in Æthiopiam profectus esse memoratur. Scribit Diodorus linguam vulgarem horum Æthiopum eandem fuisse cum lingua sacra Ægyptiorum et inde concludit Ægyptios sacra sua ab his Æthiopibus edoctos fuisse At suspicor linguam illam sacram sub initio tam Ægyptijs quam Æthiopibus vulgarem fuisse, in Ægypto autem per incursiones Babyloniorum, Persarum et Græcorum ante tempora Diodori exolevisse, nisi quatenus in libris sacris et historicis conservabatur; perinde ut in linguis doctorum tam orientalibus quàm Græca et Latina jam factum videmus. < text from f 3r resumes >

Planetas autem et Elementa quæ per Deorum nomina significantur Ægyptij numerabant hoc ordine ^a Saturnum, Iovem, Martem, Venerem. a Mercurium, Solem, Lunam, Ignem, Aerem, Aquam, Terram. Tellus quæ per Elementa quatuor adumbratur Quinta essentia est et numerum duodenarium complet. His duodecim <4r> comprehenditur. Philosophia tota, dum stellæ Astronomiam, et Elementa quatuor Physiologiam reliquam adumbrent. Pro Dijs autem habiti sunt quod ab ijs humana omnia regi credebantur. Nam Philastrius Brixienensis affirmat Hermem definivisse secundum septem stellas hominum generationem consistere. Et Clemens Alexandrinus Ægyptios primos Astrologiam inter homines intulisse; similiter et Chaldæos. Et Herodotus ab Ægyptijs excogitatum esse, quis mensis, diesve, cujusque sit Deorum et quo quis die genitus, qualia sortietur et quam mortem abibit et qualis vixerit. Per Deos. Ægyptios Herodotus hic intelligit Planetas. Nam dies Deorum sunt dies septimanæ a VII Planetis denominati. His Planetæ in genethliaca Ægyptiorum arte tanquam Dij quidam præficiabantur. Vnde Dio Cassius: Quod verò Dies assignantur septem stellis quæ

Planetæ vocantur id certè inventum est Ægyptiorum. Et quemadmodum septem Planetis dies totidem tribuuntur, sic etiam annum inter Deos duodecim pari mensium numero divisum fuisse docent verba novissima Herodoti. † < insertion from f 3v > † Et par est ratio signorum Zodiaci quibus menses respondent. Ægyptijs enim priscis Dodecatemoria signiferi θεοὶ Βουλαῖοι Dij Consentes, Planetæ verò ραβδοφόροι Lictores, qui accensi Solis consistorio adstant, censebantur, teste vetere ad Apollonij Rhodij Argonauticon IV Scholiaste. < text from f 4r resumes > Sic etiam Chaldæi (ut Diodorus Lib. 2 affirmat) Deos Principes numerabant duodecim et singulis mensem et de duodecim Zodiaci signis unum attribuebant.

Eundem Deorum numerum Latini etiam tenere; Deosque Consentes nominarunt, quasi Iupiter absque eorum consensu nihil ageret. Dij etiam selecti et majorum Gentium et semper cœlestes appellati sunt: cum cæteri qui ex hominibus ob merita in cælum evecti sunt, semidei <5r> Indigetes, Semones, Minores, et minorum Gentium nominarentur. Deos consentes Ennius recenset hoc disticho.

Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, _____ Mercurius, Iovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo. At Vestam Plato de cœtu Deorum duodecim excludit. Plato Magnus, inquit, Dux in cælis Iupiter, volucrem agens curram primus incedit omnia administrans et procurans. Hunc sequitur Deorum et Divorum cœtus undenas in partes distributus. Nam Vesta in domo Deorum manet sola. Eandem quoque Ægyptijs ignotam fuisse testatur Herodotus, qui tamen nomina Deorum duodecim ab ipsis inventa esse scribit. Nimirum Vulcanus apud Ægyptios Hermaphroditus erat (ut refert Horus Apollo) ideoque ab Europæ eis nunc mas constitutus est sub nomine Ἡφαιστού nunc fœmina sub nomine Vestæ: Ægyptij autem Deam ignis a Vulcano diversam ignorabant. Igitur Vesta ad Vulcanum referri debet et Saturnus ad complendum numerum duodenarium in catalogum Ennij introduci. Nam Saturnum inter Deos primos Ægyptios, Manetho (apud Eusebium) numerat. Sic in disticho Ennij Deos omnes Ægyptios reperiemus, nempe Planetas Septem Saturnum, Iovem, Martem, Venerem, Mercurium, Apollinem, Dianam, et Elementa quatuor Vulcanum, Minervam, Neptunum, Cererem & Terræ Globum Iunonem.. Iuno a nonnullis ad aerem refertur, sic autem coincidit cum Minerva. Nam Minerva Ægyptijs aer est teste Eusebio lib. 3 Præp. Evangel. cap. 2 ubi cum dixisset Osiridem ijs esse Solem, Isidem Lunam, Iovem Spiritum cuncta pervadentem, Vulcanum Ignem, Oceanum humorem ac Nilum, subdit ista: τὸν δὲ Ἄερα φασὶν αὐτοὺς <6r> προσαγορεύειν Ἀθηναίαν: Aera verò aiunt ad ijs Minervam vocari. Sic et Diodorus: Aeri porrò Minervæ Nomen attribunt [Ægyptij] Iovisque filiam hanc et Virginem putari eò quod aer naturæ corruptioni non obnoxius sit et summum universi mundi locum occupet. Similiter Augustinus: Si ætheris partem superiorem Minervam tenere dicunt et hac occasione fingere Poetas quod de Iovis capite nata sit, cur non ergo ipsa potiùs Deorum regina deputatur, quod sit Iove superior? [3] Reliquum est igitur ut Iuno sit Terra. Ad Lunam enim non refertur nisi ubi Iupiter pro sole accipitur? Luna autem hic per Dianam significatur. Iupiter verò sive Solem significat sive Planetam proprium, constantissime ad Cælum refertur, et Cæli uxor, ex veterum traditione, Terra est. Vnde Atheniensibus Cælum et Terra erant Dij nuptiales. Sic Proclus in Timæum Platonis comment. v: Ac videntur, ait, idcirco et Cælo illi et Telluri, convenire nuptiæ quia in his imaginem sit videre Cæli huius et Telluris. Cujus gnaræ Atheniensium Leges statuerunt, ut ante nuptias Cæo et Telluri sacra fierent. Iunonem autem pro Terra sumi D. [4] Augustinus ex Virgilis et Philosophorum libris sic docet. Quid, ait, indignum dicitur cum Iupiter et Iuno nati dicuntur ex tempore si cælum est ille et illa terra, cum facta sint utique Cælum et terra. Nam hoc quoque in libris suis habent eorum docti atque sapientes. Neque de figmentis poeticis sed de Philosophorum libris a Vergilio dictum est

Tum pater omnipotens fœcundis imbris æther
Conjugis in gremium lætæ descendit:

id est in gremium telluris aut Terræ Ita ille. Sed et Varro l. 3 de lingua latina Iunonem Terram et Tellurem <7r> esse dicit. Plutarchus quoque (sicut est in Preparatio {de veriti}{te Evange})lica[Editorial Note 1] Eusebij) Iunonem Terram et nuptialem viri et fæmin{æ} conjunctionem interpretatur. Servius ait Iovem pro æthere et aere poni, Iunonem pro Terra et Aqua. Et Horus Apollo quòd apud Ægyptios Minerva quidem superius Cæli hemisphærium occupat, Iuno verò inferius.

Cum Saturnum ab Ennio omitteretur et Deus idem naturalis diversis in regionibus sub diversis nominibus sæpius coleretur, factum est tandem ut Latini ad Deos duodecim Ennianos adderent alios octo Saturnum, Solem, Lunam, Tellurem, Plutonem, Liberum, Ianum et Genium, et sic Deos omninò viginti selectos constituerent. Verum Sol coincidit cum Apolline, Luna cum Diana, Tellus et Pluto cum Cerere, Liber cum Marte, et Ianus, ut aliqui volunt, cum Sole, vel potius cum Ægyptiorum, bifronte Saturno. Solus restat Genius, quem Romana superstitio selectis addidisse videtur, quique nihil aliud est quam personæ vel urbis vel

regionis alicujus spiritus custos. Latini igitur Deos Principes duodecim et non plures colebant præter spurium illum Deum Genium, et Vestam Deam quæ a reliquorum cælo excluditur, et sola in Domo Deorum manere fingitur, ne numerum duodenarium perturbet. Et quemadmodum Ægyptij et Chaldæi menses Anni inter Deos hosce distribuerunt sic etiam Latini sub initio videntur fecisse. Ovidius dicit quod ante tempora Numæ Pompilii.

Martis erat primus Mensis, Venerisque secundus, nimirum Aprilis ab ἄφροδς Spuma. Vnde Ἀφροδίτη Venus Mensem Maias Mercurio Maiæ filio sacrum fuisse Diodorus prodidit. Iunius forsan a Iunone dictus. Sic etiam Græcorum et aliarum Gentium Mensibus indita sunt Deorum nomina: ut Macedonum Mensibus Hermæo, Panemo, Damatrio, Syrorum Mensibus Thammuz et Canum seu Canaan,

<7v>

Cap. 2.

Quod Hominum post Diluvium primorum memoria in astris et Elementis colebatur, quodque homines illa ætatibus tribus primis et quarta jam verò Deorum cælestium nomina ab hominibus desumpta sunt.
Nam

<8r>

Esse dicit Plutarchus quoque (sicut est in Præparatione Evangelica Eusebij) Iunonem terram et nuptialem viri et fæminæ conjunctionem interpretatur. Servius ait Iovem pro æthere et aere poni, Iunonem pro Terra et Aqua. Et Horus Apollo quod apud Ægyptios Minerva quidem Cæli hemisphærium occupat, Iuno verò inferius.

Cum Ennius Saturnum omisisset, et Deus idem naturalis diversis in regionibus sub diversis Nominibus Sæpissimè Nam Phut טפ liter{o}s פ & ט invicem permutantis fit פפ dispersus † Geogr coleretur, factum est tandem ut Latini ad Deos duodecim Ennianos adderent alios octo Saturnum, Solem, Lunam, Tellurem, Plutonem, Liberum, Ianum Geminum, et sic Deos omninò viginti selectos constituerent. Verum Sol coincidit cum Apolline, Luna cum Diana, Tellus et Pluto cum Iunone, Liber cum Sole et Ianus, ut aliqui volunt cum Sole vel potius cum Ægyptiorum bifronti Saturno. Solus restat Genius, quem Romana superstitio selectis addidisse videtur, quique nihil aliud est quàm personæ vel urbis vel regionis alicujus spiritus—custos Latini igitur Deos Principes duodecim et non plures colebant præter spurium illum Deum Genium et Vestam Deam quæ a reliquorum cælo excluditur et sola in Domo Deorum manere fingitur ne numerum duodenarium perturbat. Typhonem in Monte Aetna jacere et ignes evomere vel in lacu quodam Ægyptiaco vapores noxios emittere apertè sunt poetica. A פפ fit פפ et פפ vel פפ Naphat dispersus et טפ Naphtu dispersi sunt. Vnde rediissét Nephtys Typhonis uxor Et Neptunus Latinorum. Et quemadmodum Iovem intellige Chaldæorum. Ægyptij et Chaldæi menses Anni inter Deos hosce distribuerunt, sic etiam Latini sub initio videntur fecisse Ovidius dicit quod ante tempora Numæ Pompili.

Martis erat primus Mensis, Venerisque secundus, nimirum Aprilis Α φροδς spuma. Vnde Αφροδίτα Venus. Mensem Dracones autem et serpentes ad Africam spectare quis non videt. Maias Mercurio Maiæ filio Sacrum fuisse Diodorus prodidit. Iunius {forsan} {a} Iunone dictus. Sic etiam Græcorum et aliarum Gentium Mensibus quib{usdam} indita sunt Deorum nomina: ut Macedonum mensibus Dio Artemisio, et Panemo, Thebanorum mensibus Hermæo, Panemo, Damatrio, Syrorum mensibus Thammuz et Canun seu Canaan, <11r> Ægyptiorum Mensibus Thoth, Athyr et Messori. Vnde verisimile est quod menses omnes nomina sua a Dijs duodecim apud Gentes varias sub initio habuere. Annus enim ab Astronomis constitutus est, et propterea Nomina Astronomica partibus ejus sub initio sunt imposita.

Deorum verò nomina ab hominibus desumpta sunt. Nam quemadmodum Galilæus Sidera Circum-Iovialia in honorem et memoriam benefactorum suorum Medicea nominavit, & alij nomina Clarissimorum hominum in Lunam, sic Veteres Nomina Majorum suorum Urbibus, populis, montibus, fluvijis, Terris. elementis, Asterismis & Planetis imposuerunt. Sic Stellæ Soli & Lunæ indita sunt nomina Ori et Bubastis seu Apollinis ac Dianæ Iuvenum Ægyptiorum, Stellæ Mercurij impositum est nomen hominis illius Thoth a quo Ægyptij scientias acceperant, Veneri datum est nomen fæminæ cujusdam libidinosæ, Marti nomen Bellatoris alicujus egregij, Igni nomen Artificis Vulcani quinque stellis Hyadum et septem stellis Pleiadum nomina duodecim filiarum Atlantis quæ erant Phæsyia, Ambrosia, Coronis, Eudora & Polyxo; deinde electra, Alcyone, Celeno, Merope, Sterope, Taygeta & Maia. Et sic in cæteris. Barbarorum, ait Philo Byblius, antiquissimi, Phæmices

imprimis et Ægyptij a quibus cæteri deinceps populi morem illum acceperere, im maximorum Deorum loco eos omnis habuere, qui res ad vitam agendam necessarias invenissent, quique benefici beneficium aliquod in genus hominum contulissent. In quo quidem eximium illud fuit, quod regum suorum nomina universi hujus elementis et quibusdam eorum quos Deos esse reputabant, imponent. Naturales autem Deos Solem Lunam reliquasque stellas errantes cum elementis ac cæteris cum iisdem affinitate conjunctis, solos ex omnibus agnoscebant, ut mortales quidem alios, alios autem immortales Deos haberent. Hæc Philo ex Sanchomiathone apud Euseb. Præp. Evang. l. 1, c.9.

<12r>

Saturnum esse Noachum Bochartus in Geographia Sacra abunde satis probavit. Idem etiam de Iano vetustissimo Italarum Deo intelligendum est. Saturnus Deus erat temporis et in Orphicis dicitur παγγενέτωρ et γενάρχης et ejus uxor Rhea Μητήρ μέντε θεῶν ἡδὲ θνητῶν ἀνθρώπων et ab Ægyptijs pingebatur cum oculis ante et post quasi et ante diluvium et post vidisset. Ianus etiam Deus erat anni et temporis et a Septimio apud Terentium Maurum nominatur rerum fator et principium Deorum, et cum facie gemina pingebatur. Quæ omnia de Noacho solo intelligi possunt, viro præ cæteris longævo, et mortalium omnium patre. [Fradebant^d Ægyptij Deorum antiquissimos annis mille et ducentis et posteriores non infra trecentos annos regnasse. Tantam autem longævitetatem solus Noachus cum filijs est Nepotibus affigit.] Saturnus et Rhea cum Dijs reliquis contemporaneis a Philosophis et Poetis ex Oceano orti dicuntur. Vnde et Ægyptij pingebant Deos suos in navi super aquas. Et nummus olim cudebatur in Italia^{a[5]} cum Iani vultu gemino ex una parte et effigie navis ex altero. Spectant hæc apertè ad diluvium. Vt Noe primus fuit Agricola, vineam plantavit, et inebriatus fuit, ita Saturnus omnium primus agriculturam docuit (unde falce donatus est) et ebrietati præfuit (unde Saturnalia:) Et Ianus pariter dictus fuit^{b[6]} Consivius a conferendo et Nomen buit vini יין jain ὀνοσ Vinum. Vnde etiam Italiæ pars [] Oenotria, Præterea Saturnus lata lege sancisse dicitur nequis Deos nudos impunè contempletur. Respicit hoc ad impietatem Chami patrem nudum contemplantis. In Saturnalibus Domini serviebant servis. Id factum videtur in memoriam maledictionis Chami vod vel servus servorum. Saturnus Rex erat orbis totius et regnabat toto aurea fæculo quod fuit omnium primum et longe fælucissim

<12v> Nam virentia solummodo et ~~illeg~~rimited {t}erræ so~~illeg~~ tanquam gelationis authori, igne hocce sacro sub initio litabantur. Quemadmum autem Canaam a prytaneis Ἡφῆσσοι dictus est, sic etiam ab Aris Busiridis Busiris nominari potuit.

<13r>

Sub ejus imperio pax summa nec nullus labor aut ærumna Omnia erant communia et indivisa. Tantæ erat justiciæ ut neque sub eo servierit quisquam neque quicquam privatæ rei habuerit. Terra nondum limitibus partita. Quæ omnia de Noacho verissima sunt. Abydenus autem qui ex Medorum et Persarum monumentis historiam texuit, postquam structuram et versionem Turris Babylonicæ et hominum dispersionem descripserat, subjungit: Homines

<13v>

Dei Alba Palestino sacra Columbia suo Tibul. l. 1 Palestinorum etiam Deus singularis erat Dagon, Iud 16. 23. 1 Sam. 5. 1 Mac. 10. 23 Iosh. 15. 41. Hjusic Philo Byblius a dagan frument derivat, sed alijo ex Iudæorum traditionibus docent semipiscem fuisse docent ideoque a dag pisce nomen accepisse. Deus igitur marinus est adeoque Phænicum pater Canaan qui primus omnium navigavit Nam et Sanchumiatho facit Dagon fratrem Atlantis, et eo nomine filium Chami. Beel enim cum nominibus Deorum Principum & locorum componi. notissimum, ut in nominibus, Beelzebub, Baal-peor, Ball-zephon, Beel-zebub, Beel semen, Baalhermon, Baalgath, Baalthamar. Tubal cain qui vulgo pro Vulcæno habetur, nec erat filius Iovis et Iunonis, nec Veneris maritus, neque cum Dijs Ægyptijs commercium habuit, ideoque ad Philosophiam Ægyptiensem nil spectat. Si Canaan in Ægyptum unquam navigavit hic erit etiam Ægyptiorum Deus Canobus. Nam Canobus est rector Navis (non ejus quæ Menalaum vexit ut Græci fabulantur sed) primæ nomium quæ ad Ægyptum appulit. Vnde Nili ostium Canonicum dictum ubi navis appulit et asterismus Canobo dictus in Ægyptiorum. sphæra. Quæ duo monumenta antiquatem summam Dei hujus testantur. כנע אוב Cana-ob, Canobus id est Cana uter, Cana cum tumido ventre. Vt primi per Centauros & Venus. apud Phænium per Syrenem sic tanquam ventre per Canobum humana capite & ingenti vente de Cineatus est. Sed unde Canaan Busiris diceretur adhuc quæro. אבוי צר Abumim Sar id est Eheu Sar vox est populi Osirin vehementir lugentis. Inde

Chanaan (ob {Paties} Noachi prophetiam quod foret servas servorum) a כנע Chana humili, abstracto, dictum volunt, adjecta litera Charistica seu Heemantica J. et cum appellatione Domini, Beel Cana, Belcana, Vulcanus.

ignis sacer et ara et locus totus ubi homines rufi Osiridi olim immolabantur dicta sunt Busiridis, Nam Strabo Regem Ægyptum fuisse negat: Busiridem Quis illaudati nescit Busiridis aras. Virgil Georg.3. Et Diodoru fatetur nomen non regi alicui sed tumulo Osiridis competere. Dicunt, inquit, homines – – Marshap p 79 – – habuit. (ut est {Cappit{illeg} Gradasi} ita תא שא Esta – thalamum vel excubitorum ignis significat unde Græcorum Ηστία; et תא שא פא Ef-Es-ta Excubitorum ignis virentium est, unde Εφαισος et Vesta. Nam

<14r>

quorum ad id tempus una eademque lingua fuerat, multiplicem ne discrepantem ex eo vocem emisisse ac postmodum Saturnum inter ac Titana bellum esse conflatum. Cum Noe jam de regno fui pelleretur, credendum est quod aliquo fugerit. Et fama perantiqua est quod in Italia subinde latuit. Inde nomen Saturni a סתר Satar latere. Et Italiæ nomen Cittim a כתיים occultus latens (ut Bochartus in Geor. l. 3. c. 5. fusè exposuit) Pro Cittim autem Latini proprio Sermone dicunt Latium. Quo tempore Saturnus ad Italiam appulit. Ianus volunt ibi regnasse, ideoque Ianus aut Rex antiquior est aut verius Rex idem cum Saturno. Ante Saturnum Deus penes vos nemo est: Tertull. Apolog. c. 10. Saturnus ab Orientalibus Chiun et Chiwan appellatus fuit, quæ nomina ab Ιαν non multum differunt: Ιαν verò dialecto Latina Ianus est.

Iam verò Iovem esse Ham perspicuum est Herodotus in Euterpe Ἄμμοῦν Ægyptij Iovem vocant Plutarchus in Iside: plurique sentiunt proprium apud Ægyptios nomen esse Ἀμοῦν quod Hammonem dicimus Hesijctius: Ἄμμοῦς ὁ Ζεὺς, Ἀριστοτέλει: Hammus est Iupiter Secundum Aristotelem. Hic est Syrorum Deus Thamuz Ezek. 8. 11 Plato in phædro discerens de Thoth; Erat, inquit, hinc totius Ægypti Rex ^{†[8]} Thamus in magna Superioris regionis urbe quam græci vocant Thebas Ægyptias ipsumque appellant Deum Hammem. Ab eo et Noe conjunctim et nomen urbis illius fuit No (Ezek 30. 14, 15, 16) et No-Amon (Nahum 3. 8) et Hamon-No vel Amonde No (Ezek. 30. 15 Jer. 46. 25) Hanc Septuaginta Diospolin id est urbem Jovis interpretantur. Porro Deum hunc per omnes Chamo concessas terras celebratum fuisse docent tum a ^[9] varia per Africam et Arabiam a Chamo denominata loca, tum Africæ totius nomen antiquum ^{b[10]} Ammona tum etiam Gentium illarum Deus communis Hammon. Luciamus Lib. 9

Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis unus sit Jupiter Ammon

<15r>

Ægyptiorum mensibus Thoth Altyr et Messori Vnde verisimile est quod menses omnis nomina sua a Dijs duodecim apud Gentes varias sub initio habuere. Annus enim ab Astronomis constitutus est, et propterea nomina Astronomica partibus ejus sub initio sunt imposita.

Deorum vero nomina ab hominibus desumpta sunt. Vidimus enim nuper quod Galilæus Sidera Circum-Jovialia in honorem et memoriam benefactorum suorum Medicea nominavit, quodque nomina Clarissimorum hominum ab alijs translata sint in Lunam. In Asterismis etiam memoria quorundam hominum conservari cernimus. Quo consilio recentiores hæc fecerint, eodem homines vetustissimi nomina Majorum suorum urbibus regionibus, elementis, et stellis imposuerunt. Sic Mercurio Planetæ impositum est nomen hominis illius Thoth a quo Ægyptij scientias acceperant. Soli Lunæ et Terræ indita sunt nomina Ori Isidis et Osiridis Regum Ægypti, Jovi nomen Hammun, id est Ham filij Noe. Jam vero Jovem esse Ham perspicuum est Herodotus in Euterpe Ἄμμοῦν Ægyptij Jovem vocant. Hesychius. Ἄμμοῦς ὁ Ζεὺς, Ἀριστοτέλει Hammus est Iupiter secundum Aristotelem. Hic est Syrorum Deus Thamuz Ezek. 8. 14. Plato in Phædro discerens de Thoth; Erat, inquit, tunc totius Ægypti Rex Thamus in magna superioris regionis urbe quam Græci vocant Thebas Ægyptias ipsumque appellant Deum Hammonem. Ab eo et Noe conjunctim urbe olim regia Ægypti nominata No (Ezek 30. 14, 15, 16) et No-Amon (Nahum 3. 8) et Hamon-No (Ezek 30, 15) et Amon de No (Jer. 46. 25) Hanc Septuaginta Diospolin id est urbem Jovis est Thebas interpretantur et Nomen idem per omnes Chamo concessas terras celebratum fuisse docent tum ^{b[11]} varia per Africam et Arabiam loca ince

denominata, tum Africæ totius nomen antiquum ^{a[12]} Ammonia tum etiam Gentium illarum Deus communis Hammon. Lucianus lib. 9

Quamvis Æthiopum populis Arabumque beatis
Gentibus atque Indis unus sit Iupiter Ammon

<15v>

consens dicit quod Cælo nati sunt filij Saturnus, Belulus, Dagon et Atlas. Ex numero filiorum colligo Cælum hic esse Chamum. Assyrijs quibus Iupiter fuit Belus, Saturnus erat Chus, et Cælus Chamus. Dagon ibi exponitur Σιτω hoc est Deus frumenti et propterea erat Osiris. Hic est Philistæorum Deus 1 Sam. 1. Horum igitur frater. Atlas est Phut. Nam Atlantem quoque in Mauritania vixisse constat tum ex ejus nomine monibus istius regionis et mari Atlantico imposito, quam ex populis Atlantijs quos Diodorus ibi collocat. Sed et virum strenuum fuisse docet figmentum quod cælum humeris sustinet. Et nomen Atlasitis seu Hatal Ante seu id est התל Ante seu Atal-Antis id est התל Antis, falsum Antem, significat. Atlas autem contracte dicitur pro Atlantes. sunt igitur Atlas et Ante vel Antæus nomen idem: et mare Atlanticum idem sonat ac si dicas mare perfidi Antæu{illeg} Ita loqui amabant Ægyptij ob insidias structas Osiridi. Et Imponendo nomen Atlantis Oceano designabant hunc este Deum Maris: Nam omnia maria innavigabilia a veteribus Atlantica vocari tradit suidas. Vnde Strabo sensibit Indiam desinere ad mare Orientale et ad austrinum Atlantici partem et alibi ait ejus australe et orientale latus in mare Atlanticum procurre re & alio in loco Atlanticum mare in se coire. Zosimus scribit rhenum fluvium se in Atlanticum mare exontrare quod nunc Germanicum vocatur.. In somnio Scipionis dicitur omnem terram quæ a nobis colitur Atlantico mari quæm Oceanum appellamus circumfundi. Iulius Firmicus & Author libri de mundo qui Aristoteli adscribitur dicunt universam terram in morem Insulæ ab Atlantico mari ambiri. Herodotus mare omne pro Atlantico habuit præter Caspium, Rubrum et mare quod græci navi gant id est mediterraneam. Igitur veteres Oceanum universum dicaverunt Atlanti et propterea hic est veterum Neptunus verissimus, et eo nominis Ægyptorum Typhon

Denique Phut et Neptunum et Typhona colligitur etiam ex eorum nominibus. Phut est טפ et (literis פ et ט invicem פופ dispersus, permutatis) dissipatus, contritus et confractus cum dispersione literis nimirum פ et פ invicem permutatis ut sæpe fit. Hercules Victos dispersit et ad invicem distraxit, collocando Typhonem in ultimis terris ne bellyn renovaret. Nam

A Phut vel Put formatur etiam Græcorum Pytho et literis invers Typho. Nam græci Typhonem et Pijthonem promiscue dicunt. Ab Ægyptijs vocatur ut plurimum Seth, nonnunquam Bubon et Sony: quæ nomina, inquit Plutarchus, ; Dicitur autem Seth, a סתו potavit compotavit. , Est enim Præses aquarum et convivas suffocat ut in casu Osididis et forte græcorum ποσειδῶν παρὰ τὸ πόσιν δοῦναι. Inde Lycarnis fabula. Bebon verò apud serpentem vel Draconem significato [ut Bochartus in Geographia sua] {docuit} et inde Ægyptijs {illeg} Elementum aquæ per serpantes pingentibus Græci finxerunt Pythonem esse Draconem ingentis magnitudinis ab Apolline casum .

[Editorial Note 2]

<16r>

Hunc esse Men vel Menem regem primum Ægyptium jam statuunt Chronologi. ^{a[13]} Eratosthenis ait Menes ἑρμηνεύεται Διόνι{σ}ος

Iam veròsi Iupiter sit Ham, Saturnus erit Noe. Priscus Italorum Deus Ianua (a quos Mensis Ianuarius) Deus eras ^{a[14]} anni et temporis et a Septimio apud Terentianum Maurum nominatur rerum Sator et principium Deorum, sed et cum gemina facie pingebatur ad instar Saturnij Ægyptij: Vnde liquet hunc esse Saturnum. Priscum item Italiæ nomen Oenotria (ex autore gentis proculdubio desumptum) indicare videtur quod Ianua et ὄνος vinum, vel ὄνη vitis, ex eadem sint radice. Vinum Hebraicè יין jain. Et Ianus cognominatur ^{b[15]} Consivius a conserendo. Vtrum nomina illa ex Noe per Syllabarum transpositionem formata sint viderint alij. Hic enim Vineam primus plantavit. Literas autem in formatione nominum, a veteribus frequenter transpositas fuisse jamdudum observarunt Critici.

<17r>

Orbe inter Saturni filios diviso, concipe Chamum cū suis ex Babylonia in Ægyptum venisse, terram cæteris omnibus quæ ipsi obligerant, ob solum fertile, præferendam. Nam quemadmodum Plato dicit hunc in Ægypto regnasse, [et sic Ægyptus a Chamo olim dicta fuit Chamia vel Chemia et in Sacris literis terra Cham; et habitatio Cham; sed et vestigia nominis Chami frequentius occurrunt in Ægypto quam in alijs regionibus: ut in Vrbe No Ammon, in Nomis Chemmis, Psochemmis, Psitachemmis, in ^{a[16]} Hammonis delubro quodam in Merse Nili insula sito, in insula ^{b[17]} Chemmis, in ^{c[18]} Thebaidis Vrbe Chemmis, in ^{d[19]} pago Chemmis. Ibi vixit etiam Mercurius cujus consilijs et ministerio Iovem semper usum fuisse prædicant. Ibi quoque aratrum et fruges ab Osiride et Iside primum inventa traduntur cum prius spontaneos terræ fructus et quicquid arbores et vites ferebant solummodo comederent. Aruges verò in argenteo fæculo inventas esse diximæs. Primum etiam bellum quod argenteo fæculo finem imposuerunt, gestum fuit in Ægypto, , idque inter filios Chami ob alimenta patris, ut mox dicetur. De his ætatibus andiamus quid Veteres tradiderunt

Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso

<18r>

pertinebat ad huc regnans in Tartarum mitti fingitur. Iupiter patri bellum intulisse dicitur vel quod excussio jugi paterni et discessio in Ægyptum cum discidio aliquo conjuncta fuerat, vel quod bellum Nimrodi (qui etiam Iupiter ab Assyrijs dictus fuit) cum actionibus Iovis Hammonis tandem confunderetur. Ætates verò sic distingui intelligas, ut cum novis regibus & novis Imperiis nova ætas semper incipiat. Quamdiu omnes sub imperio Noachi in Babylonia vivebant duravit ætas aurea. Cum divisione terræ et imperio Chami in Ægypto cœpit ætas argentea. Filijs Chami in terras diversas fibi postea apatre concessas secedentibus et regna nova seorsim inchoantibus cœpit ætas ænea: duarto loco regnavit Belus Chami nepos, qui ^{a[20]} primus ferro belligeratus est et orbem totum multiplici bello commovendo, imperium Assyriorum condidit.

De duro est ultima ferro ‡ < insertion from f 17v > ‡ < text from f 18r resumes >

Iam verò quomodo regnum Iovis inter filios ejus divisum fuit Diodorus sic describit. Osiris rebus Ægypti constitutis et totius regni administratione Isidi uxori in manus tradita consiliarium ei Mercurium adjunxit quod prudentia cæteros antestaret omnes. Imperatorem verò ditioni quam reliquit, Herculem genere propinquum cunctisque ob fortitudinem et corporis robur suspiciendum, at tractibus qui ad Phæniciam inclinant et locis maritimis Busirin, Æthiopiæ et Libyæ Antæum curatores dedit. Tum ipse iter [in Æthiopiam] suscepit fratre comitatus quem Græci Apollinem vocant. Quoniam Cham et Osiris simul regnabant in Ægypto Diodorus dominium utriusque confundit inter se et , filio attribuit quæ pater gessit. Intelligas itgitur non Osiridem sed Chamum distribuisse terras inter subditos suos et præfecisse Busiriden Phænicia, Antæum Libyæ et partibus Occidentalibus Æthiopiæ et Osiridem Ægypto et partibus Æthiopiæ ad austrum, dein Osiridem una cum filio suo Apolline colonias deduxisse in partes Æthiopiæ quæ ipsi obtigerant. Nam Apollo, hic est Horus Ægyptijis et Horus non erat frater sed filius Osiridis, uti Diodorus verbis proximis docet, consentientibus etiam alijs Scriptoribus. < insertion from f 18v > † < text from f 18r resumes > <28r> <29r>

De Osiride res pluribus argumentis stabilitur Nam ut Misraim fuit Ægypti totius Rex et pater, sic etiam Osiris. Nam Ægyptij omnes Osirim et Isim tanquam communis Ægypti totius parentes quàm religiosissime colebant Testis est Herodotus l. 2: Ægyptij, ait, non colunt similiter deos eosdem præter Isim et Osirim. Quam latè diffusa fuit Posteritas Misraim tam late propagatus fuit horum nominum cultus et vix ultra. Sepulchra eorum religiose as servabantur et rerum ab ipsis gestarum ostendebantur loca. Vrbes Ægyptiorum omnium antiquissimæ ab ipsis & eorum æqualibus. conditæ sunt * < insertion from the right margin of f 29r > * ut Thæbæ a Misraim & Bubaste in inferiori Ægypto ab Iside. < text from f 29r resumes > & leges Ægyptiacæ primum ab Iside positæ dicuntur. Porro) tradebant. In memoriam inventionis frugum et atrati ^{a[22]} invocabant semper Isidem tempore messis, et in festo Isidis b vascula tritici et hordei circumferebant. Ideò Serapidis etiam idolon gestabat modium frumenti in Capite, et Boves quibus terra colebatur, tam Isidi quam Osiridi magna cum solemnitate consecrabantur. Vnde cū fruges in ætate argentea inventæ dicantur, consequens est ut Osiris tunc vixerit, et propterea sit ipse Misraim; <30r> Misraim et uxor ejus, in varia regna, pro more aliarum antiquissimarum gentium, abierit, ut aliquorum est opinio. Notandum tamen est quod Misraim sit nomen duale et non tam patrem populi quàm populum ipsum significet, nempe duplicem Ægyptum, hanc inferiorem ubi Pastores aliquando regnabant, illam superiorem quæ Thebais dicitur. A nomine singulari

mensis ultimus Ægyptius dictus fuit Messori et Ægyptus nonnumquam Masor 2 Reg. 19. 24, Isa. 19. 6, Mich. 9. 12 ejusque Metropolis Alexandria usque hodie a Saracenis a . Masor. Masor a autem seu מִסֹר locum munitum vel angustum significat a primitivo מִסֹר Sor coactare: unde מִסֹר Sar angustus vel angustia. Ægyptus enim rupibus et fluvio Nilo munebatur undique et quoad latitudinem valde angusta erat. Hinc Ægyptij pro Masor dicebant Sor vel Sir, ut in vocibus Bu-siris, Cala-siris, Pelo-siris, in Nili parte quadam quæ nominabatur Siris, in Stella Sirio, in Deo Sarapide, . Nilus et Stella Sirij erant Osiridi sacri, et propterea ab ejus nomine Ægyptiaco dicti Siris et Sirius id est, si terminationes a Græcis adjectæ omiffantur, Sir. Vnde Nilus (Ios. 13. 3 et Ier. 2. 18) ab Hebræis dicitur Sihor. Serapis autem erat bos Osiridi sacer, quem alias Apin nominabant, et voce composita Ser-Apin, id est Osiridis bovem. . Quo nomine Idolum Særapidis etiam vocabatur Osiridis igitur nomen Ægyptium erat tam Sir vel Sior quam Misor, pro quo græci (in hujus Dei Sacris solennibus, funebres Ægyptiorum planctus et frequentes Exclamationes מִסֹר, O Sar audiendo,) dixerunt Osiris. Plutarchus enim in Iside conquiritur Nomen Osiris non esse Ægyptium sed a Græcis formatum: at Nomen Sarapis pro Ægyptio agnoscit. Quod si Osiridis Nomen Ægyptium sit Sar vel Sor, et hoc nomen (ut jam ostentum est) idem sit cum Masor; erit Osiris idem cum Masor vel Misraim. His adde quod diodorus dicit Diod l. 1 Saturnum genuisse, ut fabulantur quidam, Osirin et Isidem, ut verò plurimi asserunt Iovem et Iunonem et ex his natos Osirim Isidem et Typhona. Scilicet Chaldæis qui per Saturnum intelligunt Hamonem, Osiris et Isis sunt filij Saturni, cæteris sunt <31r> filij Iovis, atque adeo omnium consensu sunt filios Chami Rursus Diodorus lib 1. scribit quod in columnis Isidi et Osiridi in Ægypto erectis Saturnus natu minimus dicitur pater Isidis et Osiridis et Isis mater Ori. Saturnus natu minimus est Chamus, patrè et fratribus omnibus junior. Nam Saturnus Ægyptius Chamo junior nullus est. Columnas autem Babylonij illic imperantibus erectas fuisse credo, ideoque Chamum dictum esse Saturnum natu minimum Nam Babylonij Chasmes erat Saturnus. Porro Diodorus lib 1. scribit quod Osiris sit filius Iovis regis Ægyptij quem Ammonem vocant. Et Sanchoniatho (Scriptor longe antiquissimus et curiosus originum historicarum investigator) tradit quod Isiris (trium literarum inventor) sit frater illius Χνᾱ Chna qui primus postea Phœnix vocatus est Cananei, qui in bellis Iosue ex omni terra Canaan in Africam migraverant, nominabant Pœni seu phœnices et Septuaginta Interpretes pro Canaan substituunt phœnicen, et propterea Phœnice et terra Canaan voces sunt ejusdem significationis. Vnde Phœnix ille primus seu Pater Phœnicum idem est cum Chananeorum patre Chanaan hic curte dicto Chna. Nam et terra Chanaan per similem vocis decurtationem olim dicebatur Chna, et populus Chnaos. Stephanus Byzantius in libro de Urbibus: Χνᾱ, ὁὕτως ἡ φοινίκη ἐχάλεϊτο, et paulo post τὸ ἐθνικὸν ταύτης Χνάος. Vox Chanaan perinde ut vox Hamon terminatione semantica redundat. Vox primitiva est Chana humilis (q. d. servus servorum Gen. 9) et contractè Chna. Igitur Osiris est frater Chanaan et propterea filius Chami et Ægyptiorum pater Misraim. Quod erat indicandum.

Quæ hactenus exposita sunt confirmabimus aduc ex Sanchoniathone. Is generationes Deorum a principio mundi recensens et singulis generationibus Deos binos nominans, generatione decima, loco Xisuthri vel Noe qui Chaldæis et Mosi decimus est ponit Agrum et Agricolam, dicitque Agricolam in veterum libris, Deorum maximum, elogio plane singulari nominari, et ab his duobus Agricolarum et Venatorum genus propagatum esse. quodque filios reliquere Amynum et Magnum quibus Villarum gregumque alendorum rationes feruntur acceptæ. Ex istis nati Misor et Sydyc, Misor filium Taautum habuit primorum in scribendo Elementorum <32r> ^a Ager et Rusticus sive Agricola a quibus Agricolarum et venatorum genus propagatum, filios reliquere Amyna et [†][23] Magum quibus villarum gregumque alendorum rationes feruntur acceptæ. Ex istis nati Misor et Sydyc, Misor filium Taautum habuit primorum in scribendo Elementorum inventorem quem Ægyptij [†][24] Thoor Alexandrini Thoyth Græci Hermetem nominarunt.[#] < insertion from f 30v > # < text from f 32r resumes >

Antæum esse Phut exinde confirmatur quod is non parvæ alicui juxta Ægyptum provinciæ præficietur sed late in Africa imperium exercuit, sedem in Mauritania ad urbem Tingi ab Ægypto longissimè distantem collocans et Gentis illius conditor existens. Plinius: Tingi quondam ab Antæo conditum; et paulo post de vicinis oppidis Zili et Lixo: Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule et Hesperidum horti. De his Antæi regnis Lucan [†]

Inde petit tumulos exesasque undique rupes
Antæi, quæ regna vocat non vana vetustas

Plutarchus in Sertorio de Tingi: Antæum ibi jacere tradunt Libyes et paulo post: Fabulantur Tingitæ Antæo fato functo uxorem ejus Tingam concubuisse cum Hercule, ex quibus editum Sophacen regioni imperasse et oppido matris induisse nomen. Solinus: Tingi excipit, Mauritaniæ nunc colonia, cujus primus Author Antæus est. At Phut quoque gentem hanc condidit, sedem in his ipsis regionibus collocans ut ex nomine locis imposito colligo. Nam regio hæcce Hebræis dicebatur. Phut, teste Aria Montano in Apparatu suo Biblico. Hieronymus autem (in tradit. Heb.) ait: Phut Libyæ: a quo et Mauritaniæ fluvius usque ad præsens Phut dicitur omnisque circa eum regio Phutensis; multi Scriptores tam græci quàm Latini hujus rei testes sunt. Idem habet Ioseph Antiq. l. 1. c. 7., Eusebius de locis, et Isidorus originum lib.9. cap.2. Coincidunt igitur Phut et Antæus. Belli verò inter Antæum et Herculem hæc erat origo. Osiris vel uxorem fratris Typhonis vel potius filiam Maiam constupraverat et ex ea susceperat filium [25] constupraverat et ex ea susceperat filium anubin. Annis aliquot elapsis Typho fratrem convivio exceptum arcæ includit et Projicit in fluvium Nilum: unde fabula Lycæsis Isis errabunda maritum quærit, arcam ad maris littus ejectam invenit, inventam avehit et noctu in agro deponit. Typho in eandem fortuitò incidens corpus in partes plurimas discindit et Ægypti regnum affectat. Isis dispersas partes recolligit et humat ~ ~ ~ ~ commendatque liberos suos Orum et Bubastem Latonæ matri. Fugiant Ægyptij et Latona se cum juvenibus recipit in insulam Nili dictam . Typho omnem peragrans Ægyptum eosdem quærit. Hercules cumcopijs in Ægyptiorum subsidium properat. Pugna dierum plurium fustibus committitur idque ad fluvium Nilum prope vicum Antæam in Arabiæ parte quæ mari rubro et Nilo interjacet. Typho cum Socijs vincitur et Isidi vinctus traditur. Isis cum filio Oro regnum capessit. Typhonem Isis dimittit. Iterum atque iterum pugnatur. Belu Hercules victum Typhonem in regiones ultimas deportat. Nam Typho idem est cum Antæo et Phut, ut argumentis sequentibus jam probō. Diodorus author est quod Pugna Hori cum Typhone commissa fuit ad fluvium [] prope vicum, qui Antææ nunc nomen habet ab Antæo quem Hercules Osiridis ætate supplicio effecit. # < insertion from f 32v > # Et Hercules apud Ovidium (Metan. l. 9. Fab. 3) ait – sævoque alimenta parentis Antæo eripui – Invasit igitur Antæus in regnum Iovis in Ægypto, et ibi cum Hercule decertavit < text from f 33r resumes > , idque in eodem loco ubi victus est Typho Diversos autem hostes fuisse qui cum eodem Hercule in eodem loco, eadem de causa pugnaverunt & ibidem victi sunt non est verisimile. Bellum Herculis cum Typhone est decantata illa <34r> Veterum Gigantomachia, qua Dij cælestes Iupiter Apollo cæterisque auxiliante Hercule (id est Cham, et Horus cum Socijs auxiliante Chus) Gigantes dominium cæli (id est regnum) affectantes fulmine bellico prostrarunt. Turbarum initium a Pieri filia Ovidinis sic de scri bi dicit.[26]

Bella canit superum falsoque in honore Gigantes
 Ponit et extenuat magnorum facta Deorum
 Emissumque ima de sede Typhoëa terræ
 Cœlitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
 Terga fugæ, donec fessos Ægyptia tellus
 Ceperit et septem discretus in Ostia Nilus
 Huc quoque terrigenam venisse Typhorea narrat
 Et se mentitis superos celasse figuris;
 duxque gregis, dixit, fit Iupiter: unde recurvis
 Nunc quoque formatús Libys est cum cornibus Ammon
 Delius in Corvo, proles Semeleia capro,
 ffele SororPhæbi, nivea Saturnia vacca,
 Pisce Soror Caluit, Cyllenius ibidis alis.

Talis fingitur Deorum consternatio, donec Hercules adesset. Nam confessum est apud omnes, inquit Diodorus, quod Dijs cælestibus Hercules in bello Gigantum suppetias tulerit. † < insertion from f 33v > † Ad eundem fere modum Agatharcides apud Photius turbas hasce describit. Minervam, inquit, fabulantur quanta quanta est in hirundinis corpusculum sese abdidisse & majestatem Iovis in Cygni formammigrasse & Cereris pulcritudinem in turpissimum transijsse habitum. Et Iovem qui pro maximo habetur, a maxime necessario, uxoris germano, insidias expertum, et servatum esse a maxime invisīs, Titanibus inquam, qui egressi e vinculis et tenebris & quæ illic est custodia, postquam in fugam coniecto Neptuno receperint. Tum Venerem mortali manu sauciam et Martem ab Ote et Ephialte [Neptuni filijs] vinculis constrictum. Et Ditem in regno suo ab Hercule sagittis ictum in maximos incidisse cruciatus Neptunus et Mars hic sunt Typho et Hercules, Titanes dicuntur filij Iovis Ammonis ex uxore Titæa et nonnunquam pro Neptuno et ejus filijs sæpissimè verò (ut in hoc loco) pro Marte et ejus filijs accipiuntur. Dicuntur Iovi invisī ob bella quæ postmodum gesserunt. Ditem id est Misraim seu Ægyptum sagittis suis feriendo In Plutonis autem regnum

ablegantur quod nondum. Ægypto egressi habitabant ad locum Acherusiam ubi mortui postea sepulti sunt. < text from f 34r resumes > Et quemadmodum Typho vel Typhoeus fama populari pro inmani Gigante celebratur sic etiam Antæus. Plutarchus in Sertorio de Tingi: Antæum ibi jacere tradunt Libyes; ejusque sepulchrum eruit Sertorius non habita barbaris fide ob magnitudinem: et cum incidisset in corpus sexaginta cubitarum longitudinis, ut fama est, obstupuit. Idem habet Strabo l. 17. Famam sane plusquam poeticam, sed quæ docet bellum Herculis cum Antæo celebrem illam Gigantomachiam fuisse. Hercules et Antæus erant principes populorum duorum et propterea non soli sed una cum copijs suis dimicaverunt. Tali bello Ægyptum omnem perturbari necesse esset. Ægyptij autem nullum aliud hujusmodi bellum agnoscebat præterquam cum Typhone. Sed Nec alius erat hostis quocum Hercules congregaretur præter Canaan de quo posthac dicemus. Chus et Chanaan erant Asiatici. Solus Phut erat Afer et Afrum fuisse quocum Ægyptij decertabant Hyginus fab. 274 sic docet. Afri, ait, et Ægyptij primum fustibus <35r> dimicaverunt; postea Belus Neptuni filius gladio belligeratus est: unde bellum dictum. Eodem spetat quod Diodorus (lib.3) incolas interioris Africæ describens, addit: Hos, fama est, impressiones quondam in Ægyptum facta, magnam terræ partem habitatoribus destituisse: scilicet per fugam superius descriptam. Huc spectat etiam quod Typho erat Neptunus et Neptunus erat Deus Libycus es Docet enim ^{a[27]} Plutarchus quod Ægyptij Typhonem mare ‡ < insertion from f 34v > ‡ esse dicunt: ideoque mare abominantur sacerdotes & salem Typhonis spumam vocant Navium rectores ab ijs non compellatur utpote mari intentes indeque victum suum petentes, eademque potissimum de causa ^{b[28]} piscem aversantur et odium pingendo piscem notant, et extremas terræ partes quæ mare attingunt Typhonis uxorem Nephtin dicunt, < text from f 35r resumes > Igitur Typho est Deus maris Neptunus. Neptunum vero esse Deum Lybicum Herodotus patefecit. Neptuni nomen, ait, ab initio nulli usurparunt præter Libyas qui semper hunc Deum in honore habent. Eum Ægyptij igitur putant esse, sed nullo honore prosequuntur. ut Ægyptij patrem suum Osirim, Assyrij regem suum Belum, Latini patrem Ianum et Gentes singulæ majores suos apprime honorabant, sic Afri Neptunum honorando, hunc sibi patrem vindicabant. Porró Veteres ‡ < insertion from f 34v > ‡ constituendo ^{a[31]} Libyam uxorem Neptuni < text from f 35r resumes > nominando viros fortes et Tyrannos (ut ^{b[32]} Belum et ^{c[33]} Busirin) Neptum et Libyæ filios, indicabant uxorem Typhonis Nephtin esse regionem Libyæ . Neptuni autem filios vocabant Tyrannos, quod Neptunus vir fortis esset et seditionum pater.

Θησεύς υἱὸς τοῦ Ἀττικοῦ Αἰγέως &c
 Theseus filius erat Attici Ægei Æthræ
 Tanquam autem strenuum dixerunt filium Neptuni
 anima enim elatos cunctos et omnes strenuos,
 Filios et amicos amasiosque dicunt Neptuni.

^{d[34]} A. Gellius autem paulo distinctius: Præstantissimos, virtute prudentia viribus, Iovis filios Poetæ appellarunt, u Æacum et Minoa & Sarpedona: ferocissimos et immanes et alienos ab omni humanitate, tanquam e mari genitos, Neptuni filios dixerunt, Cyclopa et Cercyona et Scyrona et Lestrygonas. Et Lib. 2 cap. 28: Antiquissimi Græcorum Neptunum Ἐννοσίγαιον καὶ σεῖσίχθονα appellarunt, Homerus Il. 3 v 159: εὐρυστερνον, lato pectore Neptunum vocat. Neptunus igitur vir fortissimus erat, sed ferox et immanis, qualis Typho describi solet. Libycum fuisse Typhonem innotescit etiam ex inventione et usu equorum et curruum. ^{g[35]} Equi enim a Neptuno primum domiti sunt et equestris rei scientia ab eo tradita: unde Hippins, id est equestris nominatur, et ^{h[36]} Plutarchus <36r> ex disciplina Ægyptiorum scribit ursam esse constellationem Typhonis etc. ‡ < insertion from f 35v > ‡ – claramque Lycaonis arcton ^{i[37]} Virgilius tandem appellat. Nam Typho qui convivas perfide occidit & in frustra discidit, Lycaon est: unde nomen apollinus ^{k[38]} Lycij. Per ursam vero et arcton < text from f 36r resumes > plastrum intelligunt, nam ursæ constellationis recentior a Græcis excogitata. Achilles Tatius in εἰσαγωγή ad Phænomena Arati; In Sphæra Ægyptiaca neque Draco censetur nec nominatur, neque Vrsæ neque Cepheus: sed aliæ formæ alia nomina sunt indita Simulacra. Ita etiam in Chaldæorum sphæra. Equi igitur et Plastrum sunt Neptunia Symbola. Spectant autem hæc" ad Afros. Dionysius Periegetes;

Κυρήνη τ' ἔστι Πυππος, Ἀμυκλαίων γένωσ ἀνδρῶν
 Et Spartana dehinc Cyrene mater equorum

2 Paralip. 16. 8: Et Lubæi [id est Libyes] fuerunt in exercitu multo cum curribus et equitibus. Herodotus in Melpomene: Quadrijugos equas jungere a Libybus græci didicere. Maximus Tyrius: Instituta Cyrenaica sunt

aurigationes. Ephorus: Athenienses quidem ad nauticam, Thessali ad Equestrem, Bæoti ad gymnasticam; Cyrenæ autem ad currulem artem se applicant. Scholiastis in Pindari Pythia Ode 4: Cyrenem equestrem appellat non ex præsentī occasione sed quia Neptunus Libyes docuit equos currui jungere. Afer estimatur Neptunus, et propterea idem cum Phut. Hoc clarius constabit ubi ostendero quis sit Atlas.

b[40] Diodorus facit Atlantem Antæo, Herculi primo et Busiridi coævum, c Eusebius paulò antiquiorem statuit. Conjungitur Atlas cum Hercule in fabulis Poetarum. Et Mercurio ex ejus filia Maia genito senior constituitur. Sanchuniatho quoque eundem inter Deos antiquissimos reponit. Elium, inquit, nomine Altissimus et fæmina Beruth loca Byblo vicina tenere, – Iis nati sunt Cælus et Terra –. His liberi quatuor, Elus qui Saturnus dictus est, Bætylus; Dagon qui Sito nominatur et Atlas. Et paulo post: Commilitones Elus appellati sunt eloim, quasi Saturnios diceret. Porro sadidum filium Saturnus gladio suo jugulavit ac paulo post filiam quoque suam capite truncavit, ut reliqui omnes Dij hanc Saturni mentem penitus obstupescerent. Syrorum est hæc Philosophia in Phæniciam propagata. Nam Iupiter Belus paulo post appellatur Saturni filius: Et propterea Saturnus erit Beli pater Chus. Confirmatur id ex Ili nomine et moribus. Nam Ilus Seu Il vel Ed deum fortem significat et ex Commilitonibus Eloim Et filiorum cæde cognoscitur esse bellicosus Deus et sanguinolentus belligerantium Princeps. Ejus frater Dagon Seu Sito paulo post a Sanchoniathone exponitur Deus ille qui frumentum et aratrum <37r> invenit, adeoque Osiris est bætylus videtur esse Canaan desumpto nomine vel a Pyrethæis de quibus posthac dicam, vel a Phænicum bætylis seu lapidibus unctis; de quibus Photius ex Damascio: Iuxta Heliopolim Syriæ, Asclepiadem in Libani montem ascendisse, et vidisse multa Bætylia vel Bætulos quos vocant, de quibus multa miracula narrant. Restat ut fratrum quartus Phut sit Atlas. cum hoc Sanchuniathonis monumento conspirant quæ Diodorus ex Atlantiorum traditione descripsit: Vranus ex Titæa uxore Titanas suscepit, Saturnum, Atlantem Hyperionem aliosque, præter filias quarum duæ natu maximæ præ cæteris inclaruerunt, Basilia nimirum et Rhea, Pandora nonnullis dicta. Basilia ab Hyperione fratre domum ducta fuit, e quo cum duos Suscepisset liberos Helium et Selenem, fratres conjuratione inita Hyperionem obtruncant, & Helium adhuc puerum, in Eridano demersum suffocant. Qua calamitate patefacta Selene fratrem impensè amans de tecto se dat præcipitem. Mater contendit a suis ut Deûm cultu defunctos venerentur, suum verò corpus nemo posthac contingat: — Post Hyperionem e medio sublatum cælò geniti regnum patris inter se diviserunt: inter quos clarissimi Atlas et Saturnus. Atlanti regiones Oceano conterminæ sorte obvenierunt, qui populos illic Atlantios et maximum terræ montem Atlantem de nomine suo apellavit. — Inter plurimos ejus filios eminuit Hesperus. Filiæ ipsi natae Maia, Electra, Taygeta, Asterope, Merope, Halcyone et Celæno. Hæ cum generosissimæ indolis heroibus et Dijs ipsis [fratibus scilicet] commixtæ, plurimis hominum gentibus primordia dederunt. Sic Maia natu maxima e Iovis complexu Mercurium multarum artium repertorem edidit. His in cælum erectis Pleiadum sidus assignatur. De Saturno Atlantis fratre memorant quod enormis ejus fuerit impietas et avarities, acceptaque in thorum conjugalem Rhea Sorore, Iovem Olympij postmodum cognomento, procreavit. Hunc totum sub imperio mundum habuisse dicunt, — qui contra quam parens vitæ rationem instituend omnibus sese æquum et humanum præbuit; ob quod patris quoque nomine a suis affectus est. Is regnum vel sponte a patre concessum, vel a subditis odio patris traditum accepit. Quamvis autem Saturnus Titanum auxilio bellum ei moverit; prælio Tamen victor et rerum Dominus evasit Iupiter. Et totum dehinc orbem peragrans bene de natione mortalium demeritus est. Et quia robore corporis, et omni virtutis genere <37v> <38r> excellebat, facile totum sibi mundum conjugavit. In Hoc imprimis dabat operam, ut impios et sceleratos pænis et populum beneficijs afficeret. Ideoque exemptum rebus humanis perpetuum totius universi dominum; propensis omnes studijs appellarunt. Hæc Diodor. l. 3. Tantus autem est horum consensus cum ijs quæ ex Sanchoniathone protuli, ut facile credam Philosophiam syrorum a Phænicibus in Mauretaniam venisse. Nam Iupiter Olympius qui totum sub imperio mundum tenuit et postquam rebus humanis exemptus fuit, ab omnibus universi totius Dominus id est (lingua Syriacâ) Belus appellabatur, certissime est magnus ille Assyriorum Iupiter Belus. Ideoque pater ejus Saturnus est Chus 9 vir improbis moribus ut etiam apud Sanchoniathone describitur) & Saturni frater Hyperion quem fratres sustulerunt est Osiris; Hyperionis autem liberi Helius et Selene sunt Orus et Bubaste seu Apollo et Diana id est Sol et Luna (ut hic dicuntur) ejusque uxor Basilia est Isis Ægypti Regina. Hæc enim post mariti fatum vidua semper mansit et sacris ritibus institutis maritum et filium in Deos retulit. Vnde Ægyptij commentati sunt quod, b[41] Invenit Isis immortalitatis pharmacum quo filium Orum Titanum insidijs oppressi et mortuum in aquis inventum, non tantum reddita anima in vitam reduxit sed etiam immortalitatis participem fecit. Per Eridanum in quo Helius periit intelligo Nilum. Phut (Auriga ille Æthiopicus Phaeton) fulmine bellico Iovis Amonis percussus fuit Europæi Padum volunt, fabulas aliarum gentium ad setrahendo. Quæ literis eorum antiquiora sunt ad eos nil spectant. sed levis est hæc disputatio. Superest ut Saturni et Hyperionis frater Atlas sit Phut. cum enim Saturnus et Atlas Regnum paternum inter se

diviserunt, et Saturnus regnâvit in Oriente, manifestum est quod Atlas longè lateque per Africam dominatus sit. Nam et ^{c[42]} Æthiopia omnis olim Atlantia dicebatur et gentes illæ variæ ex Atlantis filijs oriundæ indicant hunc esse Afrorum communem patrem. Quinetiam Atlas est ipsissimum Antæi nomen. Nam Atal תלח falsum significat et Atal Ante falsum Antæum. Ob Osiridem dolo sublatum ita loqui amabant Ægyptij. Atlas verò contractè dicitur pro Atlantes et Atlantes pro Atal Ante, ut ex nomine virginis Atalantæ colligo.

Iam Verò Antæum esse Neptunum sic colligo. Terram omnem <39r> habitabilem veteres pro insula rotunda habebant fretij quibusdam distincta et Oceano circumdata. in hujus medio. Gentes primæ consistebant. Solus Antæus in extremas terras da usque Herculis columnas deportatus, Oceani fuit accola. Et propterea hunc pro Deo maris habuere Oceanum universum ab ipso Atlanticum nominantes. Geographi apud Herodotum lib 4 Oceanum circumfluentem describunt et terram tanquam torno in orbem circulatam. Chaldæus interpres Eccles 1. 7: Oceanus qui circumdat orbem ut annulus. Orpheus de Iove et Iunone

Circulus Oceani pulchri flui et indefessi
Terram perpetuo qui circumvolvitur æstu

Strabo l 1.p 4: In armorum fabricatio in ora Clypei Achillis rotundi Oceanus circumponitur. ‡ < insertion from f 38v > ‡ Idem p 64: Addidit Eratosthenes terræ habitatae eam esse naturam ut ab oriente in occidentem longius sit intervallum, cum mathematici dicant eam circulum referre atque in seipsum redire. < text from f 39r resumes > Isa. 40. 22. Qui sedet super gyro terræ. Prov. 8 27 cum constitueret gyrum super faciem Abyssi. Gyrus hic est וּגִיד og. Inde Ὠκεῖν, priscum Oceani nomen. Hesychius: Ὠκεῖν, Ὠκεανός. Hinc igitur ortæ sunt disputationes de orbis loco medio, quem aliqui Delphis alij Hierosolymis, Ægyptij autem in Ægypto collocabant. e^[43] Horus Apollo: Ægyptiorum regio totius orbis velut umbilicus est ac media non secus atque in oculo pupilla. Neptunus autem cum uxore Nephthi in terris extremis et Oceano (Deorum omnium fonte locabatur et inde nominabatur f ^[44] γαίης οὐχός terram ambiens. Iuno apud Homerum: Il. ξ. 200.

Namque ab eo fines terræ inspectura feracis,
Oceanumque, Deū primordia –

Homer Vlyss. 0. 282. – Æthiopum rediens Neptunus ab oris. Æthiopus autem Homerus alibi vocat extremos hominum. Vnde et convivia Deorum in Æthiopia ad Oceanum collocat et Atlantij Deos ab ipsis oriundos esse gloriabantur. Eodem sensu Ægyptij apud Diodorum: Nephthim appellant Terræ extrema et promontoria et quæ mare attingunt, et Typhonis uxorem dicunt. Similiter Lactantius: Neptuno maritima omnia cum insulis obvenerunt. Quomodo id probari potest? Nimirum veteres historiæ docent. Antiquus author Euhemerus qui fuit ex civitate Messana, res gestas Iovis et cæterorum qui Dij putantur collegit, historiamque contexuit ex titulis et inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur &c. Hanc historiam interpretatus est Ennius et Seculus; cujus hæc verba sunt ibi, Jupiter imperium Neptuno dat maris, ut insulis omnibus, et quæ secundum mare loca sunt omnibus regnaret. Iouem <40r> intellige Chaldæorum & Mare Atlanticum. Igitur cum Antæus in urbi Tingi in ipso Oceani litore ad Herculis columnas regnaret, cæterique omnes (quo tempore ritus sacri et symbola Deorum instituebantur) in medio Terræ versarentur: Oceanus totus cum insulis et litoribus suis Antæo tanquam Deo maris dicatus est. Nam oceanum occidentale et orientale et omnia maria innavigabilia a veteribus Atlantica vocari tradit a^[45] Suidas. Vnde b^[46] Strabo Scribit Indiam desinere ad mare Orientale et ad Austrinam Atlantici partem, et c^[47] alio in loco Atlanticum mare in se coire. Zosimus scribit Rhenum fluvium se in Atlanticum mare exonerare, quod nunc Germanicum vocatur. In somnio Scipionis dicitur omnem terram quæ a nobis colitur. Atlantico mari quem Oceanum appellamus circumfundi. Iulius Firmicus et Author libri de mundo qui Aristoteli adscribitur dicunt universam terram in morem Insula ab Atlantico mari ambiri. Herodotus duo tantum maria novit: dicit navigant (nempe Mediterraneum) unum esse, Caspium alterum. Insula quoque Oceani ab Atlante denominabantur: ut insulæ fortunatæ quas Plutarchus in vita Sertorij Atlanticas vocat, et magna illa Platonis insula Atlantis quam aliqui Americam esse putant. Atlantica igitur sunt quæcunque ad Oceanum spectant. Ex antiquissimis autem Planetarum et Elementorum nominibus cognoscuntur eorum Dij.

Quæ hactenus de Neptuno disputavimus confirmantur etiam ex ejus nomine Phut. Nam Φυτ Phuts dispersus, dissipatus, contritus et contractus cum dispersione a^[48] si litera Ϻ et υ invicem permutentur fit Φυτ Phut: aptissimum Afrorum ex quo Hercules victos dispersit, collocando Typhonem in ultimis terris ne bellum renovaret. Typhonem enim in Monte Etna jacere et ignes evomere, vel in lacu quodam Ægyptiaco vapores

noxios emittere, apertè sunt poetica. A נפוצ fit נפוצ et נפצ vel נפט Naphat dispersus et נפט Naphtu dispersi sunt. Vnde Neptys Typhonis uxor et Neptunus Latinorum. A Phut vel Put formatur etiam græcorum Pytho et literis inversis Typho. Nam Græci Typhonem et Pythonem promiscue dicunt. Inde formatur etiam Ori nomen Pathros. Nam Pathros filius est Misraim Gen.10 14 <41r> a cujus regno Thebais dicta fuit terra Pathros Ier. 44. 1. Ezek 29. 14 adeoque idem est cum Oro. Is. autem Septuaginta interpretibus est. Φαθώρης et Παθούρης. Hieronymo Patures et Phatures voce composita ex Phat vel Path et Ores vel Vres vel (terminatione Hebraica) Oros. Pathros igitur dicitur contracte pro Path – Oros, nomine composito ex hostis victi nomine Put et nomine victoris Ori, et Ægyptijs idem significat quod Græcis Apollo Pythius. Nam Apollo, teste Herodoto, Ægyptiace Ωρος Orus dicitur. Vnde verisimile est quod una cum Deo hocce Ægyptio nomen etiam Apollinis Pythij ad Græcos manarit.

<42r>

inventorem quem Ægyptij. [†][49] Thoor Alexandrini Thoyth Græci Hermetem nominarunt. Desumpta sunt ista partim ex Ægypticis partim ex Chaldaicis monumentis: ideoque duplex Deorum stemma hic describitur, alterum Ægyptiacum Deorum Agricolæ Ayni, Misor et Mercurij, alterum Chaldaicum Deorum Agri, Magi, Sydye, & Dioscurorum. Genus Venatorum et Agricolarum qui ab Agro et Agricola descendunt sunt Arabes et Ægyptij. His pater primus Noe nomine Agricola celebratur, illus nomine Agri seu Venatoris agrivagi. Vtrique patrem primum sibi similem esse voluerunt et Ægyptij quidem verè. Nam Noe verè fuit Agricola et Agricolarum omnium pater. Porrò ex Agricolæ elogio quod sit Deorum maximus, ex ejus ordine in genealogijs quod sit decimus a creatione mundi, ex ejus filio Amyno id est Amon seu Ham et nepote Misor id est Masor seu Misraim liquet hunc esse Noe. Ex Mercurio autem annexo confirmatur Aymnum esse Iovem Amonem et Misorum esse Osirim Nam Mercurium Ager itaque qui Agricolæ Synchronus ponitur est etiam Noe, et ejus filius Magus est Cham sic dictus ab Orientalibus quod esset Philosophorum pater. Arabes pastores erant et idcirco gregum alendorum rationes Mago acceptas hic referunt idque meritò: Nam Hamon ob inventas gregum alendorum rationes cornibus arietinis semper pingitur [et Erichonius (non Græcus ille sed verus navigatorum inventor Neptunus) hircum et hædum quos Iovi Hammoni abstulerat, in tergo adhuc gerit.] Igitur Beli pater Cus est Magi filius Sydyc et eo nomine Chaldæorum Iupiter. Nam liberi ejus hic dicuntur Dioscuri Διὸς κούροι Iovis filij. Cujus rei rationem Xenophon in Æquivocis sic patefecit. Saturni, ait, dicuntur familiarum nobilium regum, qui urbes condiderunt serenissimi. Primogeniti eorum Ioves et Iunones. Hercules verò Nepotes eorum fortissimi Patres Saturnorum Cæli, Vxores Rhea et Cælorum Vestæ. Quodt ergo Saturni, tot Cæli, Vestæ, Rheæ, Iunones, Hercules. Idem quoque qui unis populis est Hercules alteris est Iupiter. Nam Ninus qui Chaldæis extitit Hercules fuit Assyrijs Iupiter. Chaldæi igitur, dum Ninum pro Hercule haberent, per Iovem intellexerunt Nini patrem Chus, et per Saturnum Chamum avum Nini, et propterea ne Noachus omitteretur dederunt Saturno Deorum Ægyptiorum primo patrem Cælum et matrem Terram. Vnde factum est ut in Oriente, <43r> qua patuit Chaldæorum philosophia, Cælus pro Noacho et Saturnus pro Chamo usurparentur. Adeoque ut Chami liberi Neptunus Pluto Venus ex Saturno nati dicerentur et Nepotes Mercurius Apollo Diana ex Iove, Dijs omnibus ad Stemma Arabicum relatis. apud Assyrios verò cum Belus esset Iupiter, Chus fuit Saturnus et Cham Cælus, Noachus autem Hypsuranius. Et hæc tertia sententia licet cæteris recentior, tamen latissime per. Orientem cum cultu Iovis Beli propagata fuit. Eandem Sanchoniatho post explicat utin sequentibus dicitur.

Igitur quo minus Apollo, Diana et Mercurius sint Osiridis liberi nihil obstat quod a Chaldæis et eorum sequacibus dicantur filij Iovis, apollinem et Dianam esse Orum & Bubastem et hos ex Osiride et Iside natos fuisse ^a[50] Herodotus ^b[51] Diodorus & ^c[52] Plutarchus d ^[53] Macrobius abunde satis confirmant Dianam eandem esse cum Proserpina & Proserpinam esse filiam cereris hanc autem Isidem esse in confesso est Mercurium ex Chamo et ejus nepti Maia natum essenon est verisimile. Hunc ex Misraim natum esse Sanchoniatho ex monumentis Ægyptiorum docet et Anubim qui idem Mercurius est ex Misraim et Typhonis uxore scilicet natum esse expositum, no canibus repertum et ab Iside educatum esse docet Plutarchus. Sic erit illegitime natus ex Typhonis uxore. docet Plutarchus

Verisimilius est quod ex Misraim et Typhonis filia natu maxima Maia genitus sit. Nam Typhonem esse Maia patrem Atlantem et Mercurium ab Atlantide Maia natum ab omnibus statuitur. in sequentibus ostendetur Mercurium vero Anubim esse manifestum est. Vterque a patre Ægyptio et matre Afra illegitimè genitus Osiridi et Isidi adhæsit. Pingitur anubis camino semper capite eique ^a[54] sacer est canis. canis autem (teste

floro Apolline) sacrum scribam et vatem significat. estque nomen Mercurij teste ^c Plutarcho. Servius ad Virgilium

– Latrator Annubis Mercurius, inquit, capite canino pingitur ideo quianihil est cane sagacius. Apuleius itidem (l 11. p 384:) Ille superum commeator – attollens canis cervices arduas, læva caduceum gerens. Et Strabo l 17. p 812 Cynocephalum [i. e. Anubim] Hermopolitam colunt. Est nomus Cynopolite s et canum Vrbs in qua Anubis colitur & canibus honor et Sacer quidam cibus constituitur. Bovem canem et felem Ægyptus omnis colit. Cultus tantus Deo haud minori quam Mercurio competit. Sed et Mercurij nomen Ἡρμίουβις idem confirmat, et quod Ægyptij Horizontem Annubidis esse dixerunt. Nam Mercurius Planeta, soli semper vicinus, nunquam videtur nisi in ipsa Horizonta. Planetæ reliqui vel in Meridiano cernuntur.

<43Av>

Cap. 6

Quod Phut sit Typho et Antæus et Atlas et Neptunus.

quod Canaan sit Vulcanus et Prometheus et quod ejus uxor et soror Venus fuit Astyr seu Attyrgates

Cap. 8

De alijs Deorum prædictorum nominibus.

Cap 9

Quomodo nomina prædictorum hominum sideribus imposita sint & qualis fuit Astronomia veterum Ægyptiorum.

Cap. 10

Quomodo animæ hominum in stellas translatae sunt & stellæ sic animatae pro dijs intelligentibus haberi cœperunt, deque origine et progressu idololatriæ et artium magicorum. Cap. 11.

Qualis fuit vera Noachidarum religio antequam per cultum falsorum Deorum corrumpi cæpit. Et quod religio Christiana non magis vera nec minus corrupta evasit

<44r>

Osiris et Isis quandoque tellure et Elemeento terræ quandoque de Nilo et terra Ægypti, quandoque etiam de Sole et Luna exponi solent. Quippe ea est gentium omnium superstitio ut homines in Divos, Divos in Deos & Deos minores in Deos maximos referre et extollere semper conarentur. Vnde factum est ut Belus, qui Mars est, pro Iove Olympio et sole apud Orientales coleretur & Venus pro Luna, ut Ianus qui Saturnus est pro Sole coleretur a Latinis, utque Hammon qui Iupiter est apud Ægyptios ad solem quandoque referatur. At Dijs suis gens nulla detraxit. Nemo Deos suos infra dignitatem primò constitutam facile depressit, et propterea ubi Dei ali cujus ambigua est significatio rationi consentaneum est ut significatio minus nobilis pro antiquiore habeatur. Hac de causa Osiridem ad globum terraqueum et particulatim ad fluvium Nilum, Isidenque ad elementum terræ et particulatim ad Terram Ægyptiam referendos esse censeo Nam Apollo et Diana ad Solem et Lunam propre spectant, neque aliter accipi solent. Sic in sacris Apollinis Ismenij pro apolline & diana solem et Lunam Symbolo hocce Astronomico celebrabant. Oleagineum lignum lauris coronant varijsque floribus exornant: cujus in apice ænea sphæra imposita: ex hac minores dependent: medio verò ligno purpureæ coronæ aptantur minores quam quæ summo fastigio impositæ. Imam vero ligni partem circum vestiunt crocotula. Significat autem ipsis suprema quidem sphæra solem, quo Apollinem designant: huic vero subjecta Lunam significat: Globuli verò appensi stellæ et astra sunt: Coronæ annum cursum significant; trecentas enim et sexaginta quinque conficiunt. hæc Proclus in Chrestomathia apud Photium. Eodem spectat quod Apollini tanquam motuum planetarum moderatori harmonico Lyra heptacorda a Philosophis conceditur quodque Ægyptij Solem pro oculo Ori habebant, ^{a[55]} dicentes quod Typho percussisset oculum Oro dextri soli reddidisset. Igitur animam Ori in Sole tanquam astro proprio fulgere et detri soli reddidisset. Igitur animam Ori in Sole tanquam astro proprio fulgere et omnia videre credebant. Nam Deorum animas in stellis fulgere docebant a ^[56] Ægyptij.

Osiris vero Pluto est et eo nomine ad globum terræ spectat Sic enim Plutarchus: Isis, ait et Osiris Οὐρανὸν καὶ δαιμόνων Deorum et Manium permixtis honoribus coluntur, ubique magna maxima autem in rebus supra et infra terram potentia præditi neque verò Serapis alius est quam Pluto aut Isis a Proserpina differt: ut et Archimachus Euboensis docuit et Heraclides Ponticus qui oraculum Canobicum Plutonis esse judicat. Serapis certe et apis eodem spectant et osiridem designant. Plerique sacerdotum, inquit Plutarchus, in idem aiunt recidere Osirin et Apis enarrantque & docent nos alpin esse intelligendum formosam animæ Osiridis imaginem. Tansi

sacri (inquit Diodorus), tum qui apis tum qui Mnevis vocatur ut Osiridi dicati sint & pro dijs colantur apud universos promiscus Ægyptios sancitum est. Et alibi Osirin modo Serapis, modo dionysum, interdum Plutonem putant. Sic etiam Plutarchus: Præstat, ait, Osirim cum Baccho eundem ffacere & cum Osiride Serapin. Et Porphyrius (apud) Eusebium Pr. Evang. l. 3. c. 11) Serapis idem prorsus qui Pluto Deus est, eoque maxime Dæmonibus imperat Macrobius vero conjungendo cultum Sarapidis et Isidis docet cerberum caneni infernalem ad Serapidis pedes pingi solere Alexandria inquit. Serapin atque Isin cultu pene attonitæ venerationis observat. et paulo post: Serapidis simulacro signum tricipitis animalis adjungunt, quod exprimit medio eodemque maximo capite leonis effigiem, dextra parte caput canis exoritur mansueta specie blandientis, pars vero læva cervicis rapacis lupi capite finitur: easque formas animalium draco connectit, volumine suo capite redeunte ad Dei dexteram qua compscitur monstrum. Hoc monstro quatenus ex capitibus colligo designatur congressus et certamen gentium trium in celeberrimo illo Deorum bello quod <44v> a morte Osiridis statim gessum fuit Caput enim Caninum ad Mercurium Ægyptium, Leoninum ad Herculem Arabicum et Lupinum ad Typhonem Ljbycum spectare videtur. Plutonem vero cum cerbero hic pingi Plutarchus expresse docet. Statuam Plutonis, inquit, cum cerbero et Dracone exculptam non alterius esse quam Serapidis, Ægyptij sacerdotes docuerunt quod Ægyptij Serapidis nomine Plutonem afficiunt. His adde quod Nilus fluvius quem Osiridi sacrum constituerunt sit decantatus ille inferorum Styx. Nam Diodorus recitans Homeri {carmina}

Παρ' δ' Ἰσαν ὠχεανου τε ρόα̃ς &c id est
 Oceani veniunt undas, et Lucada rupem,
 Solis et ad portas, ubi somnia gens vaga regnant
 Vltcriusque adeunt viridantia prata, frequentant
 Quæ manes hominum vitâ simulachra carentum,

docet Nilum per Oceanum, Heliopolis per solis portas & pratum juxta paludem Acherusiam prope Memphin per mortuorum prata intelligi. Plerasque enim & maximas Ægyptiorum funerationes istic peragi dum cadavera per amnem, et Acherusiam paludem deportata in cryptis illic sitis reponant. Vnde etiam Græcorum spectat dum mortuum quotannis lugent, membra sparsa quærent et humant, & Apin bovem anno quoquo tertio in fluvio Nilo demersum suffocant eique ritus funebres tanquam Osiridi demortuo peragunt, fingentes animam Osiridis in Api resedissee. Mercurius symbola Deorum et solemnia sacra regnante Iside constituit. Osiris solus jam tum mortuus erat . Ideoque solennitate funebri annuatim celebratus quod hodie sacerdotes veluti abominantes et occultantes trepide significant, Osiridem mortuis imperare neque a Dite seu Plutone alium esse, ignoratum quomodo verum sit, Plerosque turbat suspicantes in terra et infra terram sacrosanctum istum Osirin habitare, ubi corpora latent eorum qui jam desijsse putantur.

[Editorial Note 3]

<46r>

{illeg} Planetis et {Elementis esibus duor{illeg} imposita} {illeg} qui post diluvium vixerunt {Nam} {illeg} {prius} {illeg} et Chaldæa ante tempora {Tharæ} {illeg} {intro} {illeg} (Iosh. 24. 2) Nino sub {milti} p{illeg}ij {illeg} Sacerdotes ex Ægypto in Chaldæam deducunt {illeg}) Vixerunt enim Dij illi in Ægypto uti supra insinuavimus et gentis Ægyptiaca conditores extitere. Nam ^{a[57]} Diodorus tradit quod ex omnibus Orbis Provincijs in sola Ægypto multæ sint urbes ab antiquis Dijs ut Iove, Sole, Herme, Apolline Pane, Eilithyia alijsque pluribus conditæ. ð < insertion from f 46v > ð Præterea cum Dij omnes affinitate ju{nguntur} {sit alterius} vel frater vel maritus vel fili{us} orum {illeg} communem habeant matrem Cybelem, cumque veteres {in} Deorum {illeg} in qua omnes simul vixerint, et illa {illos} Deorum in Ægypto cum fustibus gestum esse, dein {illeg} cum gladio primum omni um belligerasse scribant: perspicuum et quod Dij illi {ac} conditum imperium Assyriorum in Ægypto simul vixerint adeoque sint homines omnium primi qui post divisionem Terræ ex Babylonia in Ægyptum cum Chamo descenderant: id quod etiam ex inventione artium confirmatur. Nam Saturnus ~ ~ ~ quærendi sunt. < text from f 46r resumes > [Præterea cum Sij omnes affinitate jungantur sitque plurium mater communis Cybebe & veteres de quadam Deorum ætate nonnunquam loquantur & veteres et illa ætate bellum quoddam Deorum in Ægypto cum fustibus gestum esse dein Belum cum gladio primum omnium belligerasse scribant: Dij omnes ætate aliqua communi ante conditum imperium Assyriorum atque adeo proxime post diluvium quærendi sunt]: id quod etiam ex inventione artium confirmatur. Nam Saturnus agriculturam docuit et in ejus rei memoriam falcem gerit, Iupiter ob artem pastorem cornibus arietinis pingitur, Mars primus bella gessit, Neptunus currum et artem equestrem invenit, Minerva linum,

Vulcanus naves, artemque fabrilem et piscatoriam, Mercurius literas mercaturam & scientias varias, Osiris et Isis aratrum et frumentum & leges primas quibus Ægyptij in corpus politicum coiere. Primi autem Artium et legum inventores et authores. proximè post diluvium quærendi sunt. His rationibus alijs posthac explicandis adductus sum ut credam Ægyptiorum patrem primum Noachum esse antiquissimum eorum Deum quem Saturnum dixere et hujus filium Chamum esse Iovem & Chami filios quatuor Chus, Mizraim, Phut & Canaan esse Iovis filios totidem nempe Martem, Osirim Typhonem seu, Neptunum et Vulcanum. Quibus si addideris Iovis filias tres Venerem Minervam et Isin seu Cererem, & Osiridis fili{os} duos Thoth seu Mercurium et Orum seu Apollinem <47r> atque quæ {illeg} {illeg}iana est habebis Deos omnes {ill}os quos Ægyptij imprimitus coluere. . Sed ut hæc clarius et disti{nctius} pateant exponendæ sunt ætates primæ quibus Dij cælestes floruisse dicuntur

Berosus ex Chaldæorum monumentis – – –

<48r>

Berosus ex Chaldæorum monumentis historiam contexens, ^{a[58]} reges ad exordio mundi ad usque diluvium onminò decem (perinde ut Moses) recenset. Reges illi

secundum Chaldæos. secundum Mosen

Alorus	Adam
Alaparus	Seth
Anvelon	Enos
Ammenon	Cainon
Magalarus	Mehaleel
Daorus	Iared
Aedorachus	Enoch
Amphis	Methusalah
Otiartes	Lamech
Xisuthrus	Noach.

De horum longevitate ^{b[59]} Iosephus traditionem Gentium sic breviter complexus est. Manethus, inquit, qui Ægyptiacam et Berosus qui Chaldaicam scripsit historiam & Mochus et Hestæus & Hieronymus Ægyptius, quique res Phænicum prosecuti sunt unanimo omnes ore suffragantúr. Imo etiam ^{c[60]} Hesiodus, Hecataeus, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus item & Nicolaus priscos illos ad mille annos vitam produxisse tradunt. De Ægyptijs eadem habet ^{d[61]} Diodorus: Tradebant, inquit, Ægyptij deorum antiquissimos annis mille et ducentis et posteriores non infra trecentos annos regnasse. Et verisimile est interpretes septuaginta Mosaicos numeros auxisse ut Ægyptiacos hosce quam proxime attingerent At numeri Berosiani qui nunc extant in immensum uacti sunt.

diluvij verò, inquit ^{e[62]} Iosephus, et Arcæ menimerunt quotquot barbarorum historias conscripserunt. Quos inter Berosus Chaldæus in ea quam habet diluvij narratione ita scribit. Atque hujus navigij partem etiamnum aliquam in Armenia circa montem Coryæorum servari ferunt ex qua derasi bituminis aliqui, loci ejus indigenæ vice amuleti gestare consuerint. Ejusdem rei mentionem quoque facit Hieronymus Ægyptius qui priscam Phænicum historiam con scripsit, itemque Mnaseas alijque complures. – – – fuisse. Sed et ^{f[63]} Alexander Polyhistor idem sic describit. Arto defuncto, sub filio ejus Xisulthro fuisse magnum diluvium, ipsumque servatum cùm prædixisset ei Saturnus fulurum, et quod fabricanda sit Arca, in qua ipse simul cum avibus reptilibus et jumentis navigare debeat. Abydenus eadem libello de Dea Syria fusius explicat in hæc verba Cum Xisulthrus regnaret eique Saturnus imbrum vim maximam fore prædixisset – – – suppedita vis.

Ad eundem ferè modum Plutarchus libro de solertia animalium: Narrant Mythologi columbam ex arca emissam Deucalioni certum indicium detulisse tempestatis cum rursus ingrederetur serenitatis cum avolasset. Simili quoque modo manifestum est traditionem quandam generalem inter Gentes diutissime conservatam fuisse earum rerum quæ a noacho et primis hominibus ad Abrahamum ab Abrahamo ad Mosen distinctius propagatæ sunt. Ideoque sperandum est etiam historiam etiam temporum quæ diluvium proximè, secuta sunt ex traditionibus Gentium non absque veritatis scintilla deduci posse.

Saturnus Nam Syris usu venerat (ut Sanchoniatho docet Elus seu El exponere de Saturno : El verò Deus est. Porrò Abydenus ex Babyloniorum et Persarum monumentis hæc eadem sic fusius explicat. cum Xisulthrus regnaret

Pergit igitur Abydenus turrem Babylonicam a primis hominibus ædificatam dicere, ac ventis subversam, dein addit Homines quorum ad id tempus una eademque lingua fuerat, multiplicem ac discrepantem ex eo vocem emisisse ac postmodum Saturnum inter ac Titana bellum esse conflatum. Atque his paucis intervallum ætatum quatuor primarum comprehenditur. Nam ætas secunda ab eversione Turris, tertia et quarta a duplici Titanum bello exordium ducunt. Ætates Ovidius sic describit.

<49v>

Cunctorum quidem rerum inquit Iosephus, junior est – – – incognitus. Igitur quanto antiquior fuit usus literarum apud Chaldæos Ægyptios et Phænices quam apud græcos tanto vetustior apud illas gentes est rerum memoria: adeo ut si sparsas eorum traditionis a Græcorum figmentis discernere et inter se componere daretur; historiam temporum quæ diluvium proxime secula sunt cum veritatis scintilla conscribi posse sperarem.

quod veritatis patrem Romani Saturnum esse censebant, & quod fabulæ ferebant justissimum fuisse. Tantæ erat justiciæ ut – Sic et Mythici referunt regnante Iano omnium domos religione & sanctitate fuisse munitos. Numa Iano magnos honores detulit ut qui civilis et terræ colendæ quam belli fuisset studiosor. Italos feris utentes injustique moribus suadendo ad aliud vitæ genus traduxit, agricultura et civili institutione composuit.

Igitur quatuor Chami filijs Misraim, Phut, Canaan & Chus Gen 10 qui sedes in Ægypto, Libya, Phœnicia et Arabia habuere, respondent Osiris, Antæus, Busiris, et Hercules. Nam Hercules ab omnibus statuitur filius Iovis adeoque locum quartum occupabit. ffingitur dux exercitus Osiridi quando paulo post pro Ægyptijs contra Typhonem militavit. Typhone regnum occupante Ægyptij disiecti et dispersi sunt donec Hercules in eorum subsidium veniret. Et propterea Hercules cum suis sedem extra Ægyptum obtinuerat.

Interea sciendum est Hercules fuisse plures, Ioves item plures et plures Saturnos. Nam postquam Ægyptij majores suos in astra retulissent, geneologiam Deorum ab ijs desumptam ad majores etiam suos applicuerunt. Quam rem Xenophon in æquivocis sic explicat – – – usurparent adeoque ut , Chami liberi Neptunus, Pluto, Venus ex Saturno nati dicerentur et nepotes Mercurius, Apollo, diana ex Iove. apud Assyrios verò cùm Belus esset Iupiter, Chus erat Saturnus, et cham Cælum seu Vranus Noachus autem Hypsuranius. Atque hæc tertia sententia, etsi cæteris recentior, tamen cum cultu Iovis Beli per orientem totum dimanavit, camque Syri et Phænices secuti sunt, et per mare mediterraneum propagarunt , ut ex Sanchoniathone et Phrygum Atlantiorumque philosophia colligo. Sanchoniatho verò

Generationes deorum a principio mundi recensens et singulis gene retionibus Deos binos vel ternos nominans; generatione decima ponit Agrum et Agricolam, dicitque Agricolam in veterum libris, Deorum maximum elogio plane singulari nominari, et ab his duobus Agricolarum et Venatorum genus propagari. quodque filios reliquere amynum et Magnum – – – nominarunt.

<50r>

Berosus ex Chaldæorum monumentis historiam contexens, ^{a[64]} reges ab exordio Mundi ad usque diluvium omninò decem (perindent Moses) recenset. Regés illi

Secundum Chaldæos. Secundum Mosen.

Alorus	Adam
Alaparus	Seth
Amelon	Enos
Ammenon	Cainon
Megalarus	Mehaleel
Daorus	Iared
Aedorachus	Enoch
Amphis	Methusalah
Oliartes	Lamech
Xisuttirus	Noach.

De horum longævitate ^{b[65]} Iosephus traditionem Gentium hic breviter complexus est. Manethus, inquit, qui Ægyptiacam et Besorus qui Chaldaicam scripsit historiam et Mochus et Hestiaeus et Hieronymus Ægyptius, quique res Phænicum prosecuti sunt unanimo omnes ore suffragantur Imo etiam ^{c[66]} Hesiodus, Hecataeus, Hellanicus, Acusilaus, Ephorus item et Nicolaus priscos illos ad mille annos vitam produxisse tradunt. De Ægyptijs eadem habet ^{d[67]} Diodorus: Tradebant, inquit, Ægyptij Deorum antiquissimos annis mille et ducentis et posteriores non infra trecentos annos regnasse. Vnde verisimile est Mosaicos numeros a Septuaginta auctos fuisse ut Ægyptiacos hosce quam proximè attingerent. Ab exordio mundi ad diluvium Berosus numerat saros 120, & sarum &c

‡ diluvij verò, inquit ^{e[68]} Iosephus, et Arcæ meminerunt quotquot Barbarorum historicus conscripserunt. Quos inter Berosus Chaldaeus in ea quam habet diluvij narratione ita scribit. Atque hujus navigij partem etiamnum aliquam in Armenia circa Montem Corydæorum servari ferunt ex qua derasi bituminis aliquid loci ejus indigenæ vice amuleti gestare consuerunt ejusdem Phænicum historiam conscripsit, itemque {itemque Mnaseas alijque complures} Quibus Nicolaum Damascenum adde qui hæc habet, est {illeg} supra {illeg} nin, Barin vocant {illeg} gissent, eos periculum {illeg} arca{illeg}tum {illeg} ibi {reliquins peridis} {illeg} fuisse. Sed {illeg} Poly{histor} idem {illeg}ribit. Arta defivi {illeg} thro {illeg} diluvium, ipsumque {serentu} {illeg}. ei Satu {illeg}, et quod fabri{illeg}nda sit Ar{illeg}{simul} {illeg}ibus es jumentis navigare debe {illeg}. Sat{urn} hic pro Deo <51r> {Co}rrupte Scribitur. Nam Saturnus Chaldaice Ilus vel El dicitur ut ex Sanhoniathone liquet. El verò quoque significat et Deus erat qui diluvium prædixit. Porro ^{a[69]} Abydenus ex Babyloniorum et Persarum monumentis hæc eadem sit fusius explicat. Cum Sisithrus regnaret eique Saturnus imbrum vim maximam decimo quinto mensis Desij fore prædixisset & quicquid libris comprehensum erat, id totum apud Heliopolin Sipparorum occultari seponique inssisset: Is Dei mandatis obsecutus continuo navigationem Armenios versus instituit, in qua repentino prædictionis eventu occupatur. Tertio autem die quum tempestas remitti cæperat, aves emittit explorandi gratia, si alicubi terram undis emorsam atque exissentem viderent. Quæ cum immensum in pelagus incidissent, nec quo secederent ominò quicquam occurreret, ad Sisithrum denuò revolarunt, aliæque postea similiter enissæ. At cum tertio idem fecisset votique compos extitisset (quippe volucres alis limo plenis redierant) illicò Deûm numine hominum societati oculisque subducitur: navigium autem ad Armeniam appulsum, amuleta suis e lignis confecta, quæ de collo suspensa gestarent indigenis suppeditavit. Ad eundem ere modum Plutarchus libro de solertia animalium: Narrant, ait Mythologi columbam ex arca emissam Deucalioni certum inditium detulisse tempestatis cum rursus ingrederetur serenitatis cum avolasset. Simili quoque descriptione Lucianus libello de Dea Syria Diluvium prosequitur. Ex quibus omnibus manifestum est traditionem quandam generalem earum rerum quæ a Noe et primis hominibus ab Abrahamum ad Abrahamo ad Mosen distinctius propagatæ sunt, inter Gentes etiam dintissimè conservatam fuisse Cunctarum quidem rerum, inquit Iosephus, junior apud Græcos est historiæ conscribendæ diligentia. Apud Ægyptios autem atque Chaldaeos et Phænices, sicut ipsi fatentur res gestæ antiquissimum et {perma}nentem habent memoriæ traditionem. Nam et {terr}is omnes inhabitant quæ nequaquam aeris corruptioni subjacent {et} {provi}dentiam^[Editorial Note 4] habuere ut nihil horum quæ apud

{illeg} memoria relinqueretur: Sed in publicis conscriptionibus {a} sapientissimis dicarentur. Græcorum verò regionem {mille} {corrup}tiones in{va}sere, rerum memoriam delentes. {semper} autem {novas con}stituentes conversationes, omnium se primos esse credid{illeg} sciant quia etiam serò et vix naturam posuere agnoscere literarum. Nam antiquissimum earum usum habuisse credentes a Phænicibus & a Cadmo se didicisse gloriantur. Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare servatam conscriptionem, neque in Templis neque pulbilis anathematibus <52r> quando etiam de Trojanis rebus, ubi tot annis militatum est, postea multa quæstio atque contentio facta est utrum literis usi sunt, et magis veritas obtinuit quod usus modernarum literarum illis fuisset incognitus &c. Igitur quanto antiquior fuit usus literarum apud Chaldæos Ægyptios et Phænices quam apud Græcos tanto vetustior apud illas gentes conservata suit rerum memoria: adeo ut si sparsas eorum traditiones a Græcorum figmentis secernere et inter se componere liceret; historiam temporum quæ diluvium proxime secula sunt, cum veritatis scintilla conscribi posse sperarem.

Pergit itaque ^{a[70]} Abydenus turrem Babylonicam a primis hominibus ædificatam dicere, ac ventis mox subversam, deinde addit Homines quorum ad id tempus una eademque lingua fuerat, multiplicem ac discrepantem ex eo vocem emisisse ac postmodum Saturnum inter ac Titanas bellum esse conflatum: Atque his paucis intervallum ætatum quatuor primarum comprehendit. Nam ætas secunda ab eversione Turris, tertia et quarta a duplici Titanum bello exordium ducunt. Ætates autem Ovidius sic describit.

Aurea prima – –

<53r>

Ovidius sic describit

Aurea prima fata est ætas, quæ vindice nullo
Sponte sua, sinc lege, fidem rectumque colebat.
Mollia securæ peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis rastroque intacta, nec ullis
Saucia vomeribus per se dabat omnia tellus
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso Sub Iove mundus erat, subijtque argentea proles &c
Tum primum subiere domos: domus antra fuerunt
Et densi frutices et junctæ cortice virgæ.
Semina tum primum longis Cerealia Sulcis
Obruta sunt, pressique jugo gemuere juvenci.
Tertia post illam successit ahænea proles
Sævior ingenijs et ad horrida promptior arma
Non scelerata tamen. De duro est ultima ferro

De aureo sæculo similia habet Virgilius

Ante Iovem nulli subigebant arva coloni
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat; in medium quærebant; ipsaque tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.

Cæpit igitur aureum sæculum cum genere humano

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ &c
Vt simul nati sunt Dij mortalesque homines
Aurem quidem primum genus. Hesiod.

Argenteum autem cæpit cum divisione terræ et inventione frumenti. In aeneo bella primum gesta sunt ut etiam cecinit Hesiodus.

Iupiter verò pater tertium genus varie loquentium hominum
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens et robustum, quibus Martis
Opera curæ erant, luctuosa ac injuria.

Antecessit igitur hæc ætas imperium Assyrium. Nam Afri et Ægyptij, inquit Hyginus, primum fustibus dimicaverunt, postea Belus Neptuni filius gladio belligeratus est. De hac ætate plura addit Virgilius

Navita tum stellis numeros et nomina fecit
Pleiadas Hyadas clarumque Lycaonis
Tum laqueis captare feras et fallere visco

<53v>

Cap. 3

Quod Noachus sit Saturnus, quodque Chamus sit Iupiter Hammon et quod Chami filij cum nepotibus sint et Dij reliqui et Gigantes qui cum Dijs ætate tertia in Ægypto dimicarunt: et quomodo Chamus cum suis in Ægyptum descendit et regionem inter filios divisit.

Igitur cum ætas aurea sit sæculorum initium necesse est ut Saturnus qui tunc regnavit sit Noachus et ut ejus filius Iupiter ætate proxima sit Noachi filius Chamus, adeoque ut Iovis filij Hercules Osiris Typhon, Vulcanus inter Chami filios quærantur. De dijs Ægyptijs jam loquor. Nam Chaldæi et Assyrij & Græci Philosophiam Ægyptiorum ad gentes proprias aptando sub iisdem Deorum nominibus homines alios atque alios coluere. Cum enim Iehova quem Græci Ἰῶ Latini Iacon pater seu Iupiter dixere nomen esset Dei supremi – – – &c. Vide fol. adhinc sextum, – – – Mizraimi frater. Igitur <54v> Belus primus seu Iupiter antiquissimus hoc est Ægyptius est Chusi, Mizraimi et Canaan pater Chamus, et propterea Saturnus Noachus est. His etiam consentaneum est quod ^[71] Diodorus ex columna quadam Ægypti tradat Isin et Osirin ex Saturno juniore ^[72] < insertion from lower down f 54v > ^[72] riatos, et ^[72] alibi eosdem ex Iove natos esse doceat; adeo ut Iupiter Osiridis pater seu Chamus idem sit cum Saturno juniore hoc est Chaldiaco. Nam Chaldæi qui Ægyptum vicerant Saturnum juniorem uti diximus ex Iove fecerunt. < text from higher up f 54v resumes >

saturnum verò Noachum esse Bochartus in Geographia sua fuse satis explicuit. Eundem quoque Ianum esse perspicuum est quippe quem Latini Saturno contemporaneum tradidere, homines duos ex duobus unius hominis nominibus (uti solebant) constituentes.

Saturnum verò proprie dictum eundem esse cum Noacho Bochartus in Geographi a sua fuse satis exposuit. Et utrumque eundem esse cum Iano perspicuum est; quippe

<54r>

Inventum et magnos canibus circumdare faltus
Atque alius latum funda jam verberat amnem
Alta petens, pelagoque alius trahit humida lina
Tum ferri rigor

Igitur tertia hac ætate Mercurius constellationes delineavit et nomina indidit Planetis, atque Nimrod & Socij sese venatione ferarum exercuerunt. Vulcanus item rates et linum piscatorum et retia invent ut ex Sanchoniathone discimus. Et tum demum bella gladio gesta initium dederunt ætati quartæ

– De duro et ultima ferro
Protenus erupit venæ pejoris in ævum
Omne nefas et vis et amor sceleratus habendi
Iamque nocens ferrum ferroque nocentius aurum
Prodierat. prodit bellum quod pugnat utroque
Sanguineaue mann crepitantia concutit arma
Vivitur ex rapto. Non hospes ab hospite tutus.
Ultima cælestum terras Astræa reliquit.

Astræa Isis est, fæmina justissima et Ægyptiorum Legislatrix; quæ in principio regin Assyriorum post Ori sui et Bubastis interitum furore quodam correpta ^[73] e conspectu hominum subito evanuisse dicitur. Ætates igitur sic ab invicem distingui intelliges ut cum novis regibus et novis imperijs nova semper ætas incipiat. Quamdiu homines universi sub imperio Noachi in Babylonia degebant, duravit ætas aurea. Cum divisione terræ et imperio Chami in Ægypto cæpit ætas argentea. Filijs Chami in terras diversas sibi postea a patre

concessas secedentibus et regna nova seorsim inchoantibus cæpit ætas ænea. Quarto loco Belus Chami nepos, imperium, Pastorum in Assyriorum per vim et sanguinem condidit.

– horrendos primus qui protulit enses

Et ferus et vere ferreus ille fuit. Tibul. l. 1. El. 10. Igitur cum ætis aurea sit sæculorum initium, necesse est ut Saturnus qui tunc regnavit sit Noachus. Id Bochartus in Geographia sua fuse satis explicuit. Idem etiam de Iano verum est, quippe quem Latini Saturno contemporaneum statuunt. Saturnus ob longævitatē summam constitutus est Deus temporis. Is in Orphicis dicitur etiam παγγενέτωρ et γενάρχης et ejus uxor <55r> Rhea Μητήρ μέντε Θεῶν ἡδὲ Θνητῶν ἀνθρώπων et ab ^{a[74]} Ægyptijs pingebatur cum oculis ante et post quasi res et {ante diluvium et} post vidisset. Ianus etiam Deus erat ^{b[75]} anni et temporis et a Septimius apud Terentium Maurum nominatur rerum sator et principium Deorum, et cum facie gemina pingebatur. Quæ omnia de Noacho solo intelligi possunt, viro præcæteris longævo, et mortalium omnium patre. Saturnus et Rhea cum Dijs c reliquis contemporaneis a Philosophis et Poetis ex Oceano orti dicuntur. Vnde et Ægyptij pingebant Deos suos in Navi super aquas. Et nummus olim cudebatur in Italia ^{d[76]} cum Iani vultu gemino ex una parte et effigie Navis ex altera. Spectant hæc apertè ad diluvium. Vt Noe primus fuit Agricola, vineam plantavit, et inebriatus fuit, ita ^{e[77]} Saturnus omnium primus agriculturam docuit (inde falce donatus est) et ebrietati præfuit (unde Saturnalia:) Et Ianus pariter ^[78] regnavit ante fruges cognitatas et dictus fuit ^f Consivius a conserendo, et nomen dedit vino. ג' jain ὄινος vinum. Vnde etiam Italiæ pars olim Oenotria dicta, & ^{l[79]} Aborigines Oenotri. ‡ < insertion from f 54v > Chaones genere Oenotri sunt Aristoteli 7. de R. P. sic dicti a Chiun vel Chewan qui ^{t[80]} gentibus Orientalibus Saturnus est, et stella Saturni. In Etimologico magno memoratur Herculem juxta Ægyptiorum dialutum Chon dictum esse et a subjugata per eum Italia Italos Chones postmodum appellatos. Confunditur hic Theologia. Syrorum cum Ægyptiaca. Nam Syris Saturnus est Confunditur hic Theologia. Syrorum cum Ægyptiaca. Nam Syris Saturnus est qui Ægyptijs Hercules uti mox patebit. Veteres per transpositionem literarum sæpe nomina formarunt. Vtrum Noah sic migraverit in Chaon vel Chiun plane nescio. < text from f 55r resumes > Ad Noachum etiam spectat quod ^{m[81]} veritatis patrem Romani Saturnum esse consebant, quodque. ^{m[82]} ffabulæ ferebant justissimum fuisse ^{g[83]} Tantæ erat justiciæ ut neque sub eo servierit quisquam, neque quicquam privatæ rei habuerit et ^{h[84]} homines sui temporis ex agresti vita ad humaniorem cultum transtulit et propterea magnos honores consecutus est: multaque orbis loca peragravit [ætate scilicet argentea et ænea] et omnes ad justiciam et animi simplicitatem induxit. * < insertion from f 54v > * Sic et ^{i[85]} Mythici referunt regnante Iano omnium Domos religione et sanctitate fuisse munitas: et ^{k[86]} Numa inquit Plutarchus Iano magnos honores detulit, ut qui civilis et terræ colendæ quam belli fuisset studiosior: Italos feris utentes injustisque moribus suadendo ad aliud vitæ genus traduxit, agricultura et civili vita composuit < text from f 55r resumes > Sic et ^{i[87]} Mythici referunt regnante Iano omnium domos religione et sanctitate fuisse munitas De Saturno plura legas apud Bochartum

Iupiter qui argenteo sæculo regnavit, cū sit filius Saturni et ab Ægyptijs in honore summo constituatur ac dici soleat Iupiter Hammon, necessario erit eorum pater Chamus. Herodotus im Euterpe, Ἀμμοῦν Ægyptij Iovem vocant. Plutarchus in Iside: plerique sentiunt proprium apud Ægyptios Iovis nomen esse ἄμμοῦν quod Hammonem dicimus. Hesychius Ἀμμοῦς ὁ Ζεὺς Ἀριστοτέλει: Hammus est Iupiter secundum Aristotelem. Plato in Phædro disserens de Thoth, erat inquit, tunc totius Ægypti Rex ^{†[88]} Thamus in magna superioris regionis urbe quam Græci vocant Thebas Ægyptias, ipsum appellant Deum Hammonem. Hunc Græci quandoque <56r> singulare est Masor. Postquam verò Stellis et Elementis imposita sunt nomina humana consequens erat ut hominum eorundam res gestæ sub nominibus Stellarum scriberentur ut quod Saturnus (Noachum intellege) tres genuit filios Iovem natu minimum, Neptunum et Plutonem, id est Chamum natu minimum (Gen. 9. 23) Iaphetum et Semum. Quod Saturnus (ut in Orphicis dicitur) fuit παγγενέτως et γενάρχης et ejus uxor Rhea Μητήρ μέντε θεῶν ἡδὲ Θνητῶν ἀνθρώπων: Quod oculos haberet ante et post (uti pingebatur ab Ægyptijs) et quod Dij ex Oceano orti essent. Vnde Ægyptij pingebant Deos in Navi super aquas et symbolum Saturni apud Italos erat navis: Quæ omnia ad diluvium spectare videntur. Quod Saturnus omnium primus agriculturam docuit, (unde falce donatus est;) quodque ebrietati præfuit (unde Saturnalia) et lege lata sancivit nequis Deos nudos impunè contempleretur (nimirum ob impietatem Chami;) Et quod in Saturnalibus Domini servirent servis, scilicet in memoriam maledictionis Chami. Quod multa orbis loca peragravit et omnes ad justiciam et vitam humaniorem induxit. Tantæque erat justiciæ ut neque sub eo

servierit quisquam neque quicquam privatæ rei habuerit. Quod is ætate omnium prima et felicissima ideoque aurea dicta regnavit. Sub ejus imperio pax summa nec ullus labor aut ærumna. Omnia erant communia et indivisa. Terra nondum limitibus partita. Quod Orbem tandem universum inter tres filios diviserit et Iovi Cælum id est Chamo regionem ardenti Soli propiorem, Neptuno autem Mare id est Iapeto insulas et regiones maritimas ab Orientalibus dictas Insulas maris, et Plutoni Terram divitijs abundantem id est Semo Asiam, fertilem longèque et latè patentem regionem, dederit. Et quod Iupiter patrem de regno expulit: nempe per nepotem Eodem spectat quod diodorus Origines Afrorum describendo, {dicem} quod <57r> suum Nimrod (qui et ipse Iupiter Belus et Baal-Sanen seu Dominus Cælorum) De quibus omnibus Bochartum in Geographia sacra fuse disputantem legas. Et hujusmodi initijs orta videtur Theologia Siderea cùm Gentes aliæ Ægyptiorum exemplo doctæ, suorum etiam Heroum nomina in astra tandem transferrent. Postquam autem superstitio Astrologica vim et divinitatem quandam astris conciliasset, tris animæ attributæ sunt, quibus cognoscerent res humanas et omnia pro arbitrio regerent. Vnde Plotinus: Per animam suam, inquit, hic mundus fit Deus. Sed et Sol Deus est quia animatus et sic etiam sunt alia astra. cultu autem talium Deorum per hujusmodi opiniones paulatim vigente crevit simul veneratio hominum quorum nomina sunt ipsis indita, donec tandem hi quoque divinorum participi honorem participes essent facti.. Præterea Ægyptij Deos suos pro varijs eorum affectionibus per varia pingebant animalia, ut solem et Vulcanum per Scarabæum, Solem quoque per Accipitrem, Lunam per Felem et Ibin avem, Saturnum per hominem oculos et ante post habentem, Iovem per hominem arietinis cornibus ob libidinem, Martem et Venerem per Cornices duos marem et feminam ob amorem mutuum, Mercurium per Canem et Cynocephalum ob sagacitatem, ob sublimitatem, Minervam per vulturem volantem Terram per Iovem quo colitur & Aquam per Serpentem et Monstrum Typhona hunc autem per Hippopotamum. At fluvius Nilus Osiridi dicatus fuit, ut Terra Ægyptia Isidi. Vnde Nilo Ægyptum inundante dicebant Osiridem cum Iside congregari. Et ex hujusmodi symbolis Deorum orta tandem est veneratio Bestiarum et Imaginum. De quibus omnibus Aristoteles: Traditum est, inquit, a temporibus pervetustis quod Stellæ Dij sunt quodque Numen universa continet: Cætera verò omnia fabulosè adjecta sunt ad persuadendam plebem et leges stabiliendas et ad usum vitæ: veluti cum humanam speciem inducere dij illi dicuntur aut alijs animalibus esse similes, cæteraque adjunguntur quæ sunt hisce consentanea.

<58r>

{D}iospolin id est urbem Iovis Hammonis vocant. [‡] Vrbem < insertion from f 55v > Vrbem quam Prophetæ vocant Noa Ammon (Nahum 3. 8) et Hamon No vel Ha{mon}de No (Ezek. 30. 15. Ier. 46. 35) Septuaginta vertunt Diospolin Sed quænam sit hæc Diospolis disputatur, cum plures sint Diospoles in Ægypto. Vtrum No vel Noe populum hic significet ut aliqui volunt, vel sit urbis nomen proprium a patre Chami desumptum, viderint Critici Certe nomen proprium est in Ezek. 30. 14, 15, 16. < text from f 58r resumes > . Porro Deum hunc per omnes chamo concessas terras celebratum fuisse docent tum ^{a[89]} varia per Africam et Arabiam a Chamo denominata loca, tum Africæ totius nomen antiquum ^{b[90]} Ammonia, tum etiam Gentium illarum Deus communis Hammon. Lucianus Lib. 9

Quamvis Æthiopum populis Araburnque beatis
Gentibus atque Indis unus sit Iupiter Ammon.

Indi illi sunt populus Asiæ inter mare rubrum t fluvium Nilum e regione Arabiæ fælicis formatur autem Hammon ex Ham eadem ratione qua ex Babel Babylon, ex Cana Canaan, ex Chua Chusan vel susan, ex Zaid Zidon, ex Phut Python & Phaeton. In orientalium nominibus propijs quæ desinunt in n rejiciendo syllaban ultimam devenietur, plerumque ad nomen primitivum.

Orbe inter Noachi filios diviso, concipe Chamum sum suis ex Babylonia in Ægyptum venisse, terram cæteris omnibus quæ ipsi obtigerant ob solum fertile præferendam. Nam quemadmodum Plato dicit hunc in Ægypto regnasse sic Ægyptus a Chamo olim dicta fuit Chamia vel ^{f[91]} Chemia & in ^{g[92]} sacris literis terra Cham et habitatio Cham ^h < insertion from f 55v > ^h Sed et Ægyptum ad sua usque tempora Ægyptiorum lingua Cham vocari scribit Isidorus, Vide Kircheri prodrom. Sopt. p. 293. < text from f 58r resumes > . Et vestigia nominis Chami frequentius occurrunt in Ægypto quam in alijs regionibus; ut in urbe No=Ammon, in nomis Chemmis, Prochemmis, Psitachemmis, in ^{a[93]} Hammonis delubro quodam in Meroe Nili insula sito, in insula ^{b[94]} Chemnis in ^{c[95]} Thebaidis urbe Chemnis in ^{d[96]} pago Chemmis. In Ægypto vixit etiam Mercurius cujus consilijs et ministerio Iovem semper usum fuisse prædicant. Ibi quoque aratrum et fruges ab Osiride et Iside primum inventa traduntur cum prius spontaneos terræ fructus & quicquid arbores & vites

ferebant solummodo comederent. Fruges vero in argenteo seculo atque adeo sub imperio Chami inventas esse diximus. Primum etiam bellum quod argente sæculo posterius fuit gestum est in Ægypto idque inter filios Chami ob alimenta patris ut mox dicetur. Igitur quemadmodum Noachus durante aureo sæculo suos omnes in terra Sennaar Iubi Babel condiderunt tanquam paterfamilias rexit, Dein orbem totum inter filios tres divisit; sic Chamus durante sæculo argenteo suos omnes in Ægypto secum viventes tanquam paterfamilias gubernavit dein tertiam Orbis partem sibi concessam inter filios quatuor distribuit. Vixerunt autem hoc sæculo in Ægypti superioris urbe ab ipsis condita quam græci Thebas Ægyptias vocant uti ex Platone jam diximus. Nam Ægyptus inferior ob nimias. Nili inundationes et ostia circumflua incolis primis, rerum imperitis minus idonea et prope inaccessa erat. Ad Thebas {autem} in loco editiore sed Nili latus Arabicum sitas patebat <59r> accessus, etiam navigijs. Nominabatur hæc urbs Ægyptiacè No Ammon, Græce Διο{σπ}ολις a Iove Ammone sub cujus imperio filius qui Typhonem ætate ærea ante bellum Deorum occidit, ideoque urbs omnium antiquissima videtur et sæculo argenteo condita, Quo primum subiere domos.

b[97] Condita est ad orientalem Nili ripam, at postea in occidentalem quoque se expandit: Caput erat Thebaidis et c[98] facta tandem Ægypti totius metropolis in urbem omnium maximam et populosissimam evasit, etiam ipsa Babylone majorem. Hic igitur Chamus Ægypto toti (ut scribit Plato) id est familiæ suæ imperavit, dein terras omnes sibi concessas ad ventos quatuor inter filios totidem distribuit. Dedit enim primogenito Chus Arabicam Ægypti partem et Arabiam omnem ulteriorem ad orientem, filio secundo Mizraim Thebaida et Æthiopiam conterminam et regiones omnes posteriores ad austrum, filio tertio Phut Lybicam Ægypti partem et Libyam Africamque omnem ulteriorem ad occidentem, et natu minimo Canaan Ægyptum inferiorem ad occidentem, et natu minimo Canaan Ægyptum inferiorem et Phæniciam ad Boream jacentem. Nam Canaan primum in Ægypto inferiore inter ostia Nili regnavit, uti posthac ostendetur. Et hinc liquet quod linguæ antiquæ orientales, Arabica, Syriaca, Chaldaica Hebraica et Æthiopica, non nisi variæ sint dialecti linguæ veteris Ægyptorum. Chaldaicam et Syriacam cæteris addo quia Belus Arabs coloniam Chaldæorum ex Ægypto in Babyloniam deduxit et imperium ibi condidit.

Terras verò ad hunc modum inter filios Chami divisas fuisse Diodorus sic confirmat. Osiris, inquit, rebus Ægypti <60r> constitutis et totius regni administratione Isidi uxori in manus tradita consiliarium ei Mercurium adjunxit quod prudentia cæteros antestaret omnes. Imperatorem verò ditioni quam reliquit Herculem genere propinquum cunctisque ob fortitudinem et corporis robur suspiciendum: at tractibus qui ad Phæniciam inclinant et locis maritimis Busirin, Æthiopie [occidentali] et Libye Antæum curatores dedit. Tum ipse iter [in Æthiopiam australem Thebaidi conterminam] suscepit, fratre [vel potius filio] comitatus quam Græci Apollinem vocant. # Cæterum <insertion from f 59v> # Cæterum Ægyptij qui ab Osiride oriundi erant ejusque res gestas ampliare studebant, imperium totum quod Chami fuit hic Osiridi jactanter tribuunt. Osiris in terras hasce omnes imperium nunquam habuit. Is ante patrem Chamum emortuus fuit ideoque facta est hæc terrarum divisio sub imperio Chami inter ipsius filios. Nam et Hercules et Osiris ab omnibus pro filiis Iovis habentur, et Antæus et Busiris ex terris ad occidentem et boream sibi concessis (noscuntur esse Phut et Canaan. Regno chami inter ipsius filios diviso concipiendum est quod singuli colonias in terras sibi concessas deduxerint, Osiris ea de causa iter in Æthiopiam veteribus tantopere celebratam una cum filio suo Apolline suscepit. Nam apollo hic est Horus Ægyptius & Horus non erat frater sed filius Osiridis uti diodorus verbis proximis docet, consentientibus etiam alijs scriptoribus. Busiris in Ægypti partes maritimas descendens consedit inter ostia Nili in Busirite nomo ubi urbem Busirin condidit ut ex nominibus colligere videor: deinde ab Hercule pulsus munit cum suis in Phænicia et insulis maris mediterranei. Antæus post Bellum Deorum in occidentem quam longissimè profectus consedit in Mauritania Hercules Ægyptiorum imperator institutus est non a prima terrarum divisione sed post in bello deorum cum gigantibus. Ditiom præficitur quam Osiris reliquit id est optimæ et selectissimæ Ægypti parti ubi Chamas cum suis hucusque consederat. Erat enim natu maximus, et eo nomine hæres ditionis optimæ. Vnde verisimile est maximam illam Nili insulam quæ in Ægypti medio supra urbem Memphim jacet et Heracleopolites nomus dicitur una cum regionibus quæ inde ad orientem spectant ipsi obtigisse. Nam insula illa regionum fertilissima est et urbem maximam Heracleopolin ab Hercule ni fallor conditore denominatam continet. Heracleopolitana præfectura quæ in insula magna est cæteras omnes (inquit Strabo lib. 17 et aspectu et virtute et apparatu antecellit. Sola enim oleas perfectas et fructiferas arbores profert. – Vini autem non parum fert, frumentum quoque, legumina et alia semina omnis gentis Paulo superior in Hermopolitano nomo erat vicina Chussa (Χυσσα) quæ à Chus proculdubio < text from f 60r resumes >

ffilijs chami ab invicem recedentibus, secutum est mox inter eos {illeg} illud decantatissimum cujus Hyginus

habuit. ‡ < insertion from lower down f 60v > habuit ‡ Et ab his sedibus Herculés ^{a[99]} Nilo natus et ^{b[100]} Ogmius dictus videtur Ab ^{c[101]} Oceanus antiquo Nili nomine, fit Ogmius. A sedibus autem niliacis in conterminas Ægypti et Arabiæ regiones Herculem colonias deduxisse famam quæ a longinquis inde temporibus inter Græcos propagata est quod a bestiis terram Hercules repurgarit. – Consentaneum enim Ægypto uti patriæ Herculem prospexisse expurgatamque a belluis terram colonis tradidisse. Ita Diodorus. Arabiam verò a belluis expurgare opus erat Hercule dignius.

Filijs Cham ab invicem – – – < text from higher up f 60v resumes > Et ex his locis conterminas Ægypti et Arabiæ regiones Hercules colonias deduxisse videtur. Nam scribit Diodorus (lib. 1) consentire cum Ægyptiorum assertionem famam quæ a longinquis inde temporibus inter Græcos propagata est quod a Bestiis terram Hercules repurgarit. – Consentaneum enim, Ægypto uti patriæ Herculem prospexisse expurgatamque a belluis terram colonis tradidisse. Ita Diodorus. Arabiam vero belluis expurgare opus erat Hercule dignius

fab 274 sic meminit: Afri, inquit et Ægyptij primum fustibus dimicaverunt postea Belus Neptuni filius gladio belligeratus est: unde bellum dictum. Fab 275 Bellum hoc Ægyptium cū omnium antiquissimum sit et ipsa Deorum ætate gestum, & Veteribus diversimode celebratur. nunc enim bellum Iovis et reliquorum Deorum cum Gigantibus dicitur, nunc certamen vel Apollinis cum Pythone serpente vel Herculis cum Typhone monstro, nunc etiam lucta Herculis cum Antæo vel Alante gigantibus. Nam Python, Typhon, Antæus et Atlas non nisi varia sunt nomina unius et ejusdem Afrorum patria ac ducis Phut, ut in sequentibus probabitur. Belli vero hæc erat origo.

Osiris vel uxorem fratris Atlantis vel potius filiam Plutarch. in Iside. diodorus l. 1. Herod. l. 2 Maiam constupraverat et ex ea suscepit filium Anubin Annis aliquot elapsis cum Osiris ex Æthiopia redierat et jam regnasset annis viginti & octo, Atlas seu Typho die 17 mensis Althyr, fratrem convivio exceptum arcæ includit et projicit in fluvium Nilum. Mortui uxor Isis errabunda maritum quærit, arcam in mare per Nili ostium Tanaiticum delapsam et ad littus ejectam invenit, inventam avehit & noctu in agro deponit. Typho in eandem: fortuito incidens corpus in partes plurimas discindit et una cum suis ad numerum hominum septuaginta duorum Ægypti regnum affectat. Isis dispersas partes recolligit et humat, commendatque liberos suos Orum et Bubastem sorori suæ Latonæ. Hæc est priscorum Venus. . Fugiunt Ægyptij et Latona se cum juvenibus recipit in insulam Nili dicta. omnem peragrans Ægyptum eosdem quærit. Iupiter monente Typho Minerva Herculem cum filiis in Ægyptiorum subsidium vocat. Pugna dierum plurium fustibus committitur; idque ad fluvium Nilum prope vicum Antæam in Arabiæ parte quæ mari rubro et Nilo interjacet. Typho cum suis vincitur et Isidi victus traditur. Isis cum filio Oro regnum capessit. Typhonem Isis dimittit. Iterum atque iterum pugnatur. ^{d[102]} Herculem a Typhonis filiis Oto et Ephialte vinculis constrictum, Mercurius Deorum nuncius post menses tredecim furtim liberat, (Typhonis uxore locum ubi victus detinebatur indicante) dein lites omnes componit eaque de causa serpentes inter se dissidentes interjecto caduceo ad {pacem} reduxisse dicitur et in ejus rei memoriam serpentes in caduceo gerit. Tum Hercules ex pacto Typhonem in ultimas Africæ regiones comitatur et columnis in rei memoriam positus degentes revertitur.

Ad bellum hocce respexit Diodorus (lib. 3) ubi de incolis interioris Africæ verba faciens , addit: Hos fama est impressione in Ægyptum quondam facta, magnam terræ partem habitatoribus destituisse: scilicet per fugam Ægyptiorum ubi Typhon eos aggressus est.. Idem Antoninus Liberalis ex Nicandro sic plenius describit. Terræ filius erat Typhon, genius inmenso {illeg}monstrosa forma: nam et capita plurima ei enata sunt et {manus et} & alæ & ex femoribus maxima serpentum volumina. – <62r> Omnis generis voces edebat; neque ejus vires quisquam subsistebat. Is Typhon imperium Iovis affectavit, impetumque facientem nemo Deorum substitit; sed omnes in Ægyptum fugam fecerunt, solis minerva et Iove relictis. Typho e vestigio Deos est secutus: verum illi calliditate usi, effugerunt habitu in bestias mutato: Apollo in Accipitrem, Mercurius in Ibin, Mars in squammatum piscem Diana in Silurum, Bacchus in caprum, Hercules in Hinnulum, Mulciber in bovem, Latona in murum araneum: alij ut visum fuit in alia. Vbi Typhonem Iupiter fulmine perculit, ardens Typhon in mare seipsum abdidit, flammamque extinxit. Iupiter autem non dimisit eum sed montium maximum Ætnam ei injecit. Typhon hic pro Phut cum corpore politico commilitonum omnium accipitur, ideoque monstrum multorum capitum & manuum esse dicitur. Pindarus Pythia primâ describit. Hyginus cap. 152 & Apollodorus l. 1, filium vocat Tartari (id est maris) ac terræ, inhumana magnitudine specieque

portentosa cui centum capita Draconum ex humeris enata erant sibilum excitantia & in cruribus maximæ viperarum spiræ. alij Briareum vocant cui centum erant manus et capita quinquaginta. Nam Briareum eundem esse cum Typhone colligas ex hymno Callimachi in Delum vers. 141 ubi pro Typhone Briareus sub M. Aetna jacere et cum latus mutat flammās excitare dicitur. Ad quem Callimachi locum Scholiastes: alij quidem, latus movente Briareo, alij Typhone, alij Encelado Nempe promiscue sumuntur Briareus Typho et Enceladus. Porro ubi Gigantes in cælum insurgunt et Typhon regnum Iovis et cæli affectat et Dij territi fugiunt inde in Ægyptum nihil aliud intelligendum est quam quod Phut affectavit dominium Ægypti et quod Ægyptij ex notis suis sedibus & urbe regia in ignotas Ægypti regiones fugiebant. Nam cælum pro Throno ac dominio a mythicis et Prophetis usurpari solet. Fulmen vero quo Iupiter Typhonem percussit bellum est. Nam ignis et tulmen etiam apud Prophetas pro bello passim usurpatur et Cyclopes cum patre Vulcano qui pro Iove fulmina fabricarunt sunt fabri primi ferrarij qui gladios et instrumenta bellica pro Iove Belo <63r> fecerunt. In mare verò Typhon se abdidisse dicitur et flammam extinxisse quod finem bello imposuit abeundo per mare mediterraneum ad usque Oceanum in cujus litore ad Herculis consedit. Et eodem recidit quod Typhonem aliqui, alij Gigantes in tartarum projectos scribant. Nam tartarus pro mari a veteribus accipitur. Vnde Typhon Deus maris (quem Latini Neptunum vocant et filius Tartari confingitur. Docet enim ^{a[103]} Plutarchus quod Ægyptij Typhonem mare esse dicunt ideoque sacerdotes mare abominantur & salem Typhonis spumam vocant: Navium rectores ab ijs non compellantur utpote mari utentes indeque victum suum petentes, eademque potissimum de causa piscem aversantur & odium pingendo ^{b[104]} piscem notant, et extremas terræ partes quæ mare attingunt Typhonis uxorem dicunt. Quinetiam Neptunus aliquando pro Typhone usurpatur, ut cum ^{c[105]} Lucianus dicit quod Corinthus plena fabulis pugnam narrat Solis et Neptuni. Nam hæc est pugna illa decantata Apollinis cum serpente qui python et Typhon promiscuè dicitur. Sic et Agatharcides apud Photium fugam Deorum et bellum cum Gigantibus describens, pro Typhone Neptunum habet. Minervam, inquit, fabulantur quanta quanta est in hirundinis corpusculum sese abdidisse & majestatem Iovis in cygni formam migrasse & Cereris pulchritudinem in turpissimum transijsse habitum; et Iovem qui pro maximo habetur a maxime necessario uxoris germano, insidias expertum & servatum esse a maxime invisis, titanibus inquam, qui egressi e vinculis & tenebris et quæ illic est custodia, postquam in fugam coniecto Neptuno, operam illi navassent, sponte ad Acherontem et Plutonis regnum se denuo receperint. Tum Venerem mortali manu sauciam & Martem ab Oto et Ephialte [Neptuni filijs] vinculis constrictum, & Ditem in regno suo ab Hercule sagittis ictum in maximos incidisse cruciatus. Titanes erant filij Iovis ammonis ex uxore Titæa & nonnunquam pro Neptuno et ejus filijs, sæpissime vero (ut in hoc loco) pro Marte seu Hercule et ejus filijs accipiuntur. Dicuntur Iovi invisi ob bella quæ postmodum cum Ægyptijs gesserunt Busirin expellendo ac Ditem id est Mizraim seu Ægyptum superiorem sagittis suis feriendo. Nam Ditem esse Mizraim posthac patebit. In describendis titanum sedibus allusum est ad Parabolam Ægypt <64r> tiam de Charonte animas mortuorum per Stygen et Acheronta in regnum Plutonis deferente: ‡ < insertion from f 63v > ‡ id est deportante cadavera Ægyptiorum per fluvium Nilum et paludem Acherusiam campum mortuorum deportante ut ibi cryptis reponerentur. Sic enim Diodorus Homeri carmina quædam de Ægyptiorum urbe Heliopoli et pratis ulterius sitis ubi mortui regnant fabulam interpretatus est Igitur animæ quas Charon deportat et ex quibus regnum Plutonis constat sunt ipsa cadavera < text from f 64r resumes > id est in cryptis animæ quas portat et ex quibus regnum Plutonis constat sunt ipsa cadavera. Sic enim animas pro cadaveribus etiam in sacris literis usurpari notum est apoc. 6. 9, & 18. 13 & 20. 4. Psal. 16. 10. Act. 2.21 Ezek 44. 25. Regnum igitur Plutonis ubi Titanes habitabant est campus ille mortuorum et reliqua omnis Ægyptus ubi mortui cryptis reponebantur. Et Pluto seu Dis est mortuorum Ægyptiorum Princeps Osiris. Nam hic fuit omnium pater, & primus omnium mortuus est et hujus ritus funebrales summa cum solemnitate ab Ægyptijs aniuatim per multa sæcula celebrati fueræ. † ^[106] Vnde etiam Druides in Gallia qui Philosophiam suam ab Ægyptijs acceperant, Ditem omnium patrem esse dicebant.

Typhone in Deos irruente, summus eorum terror, per fugam de cælo & migrationem Hanc fugam et metamorphosin in varias formas designatas. magis eleganter quam verè

pieri filia apud Ovidium sic describit
 Bella canit superum falsoque in honore Gigantes
 Ponit et extenuat magnorum facta Deorum
 Emissumque ima de sede Typhoeus terræ Cælitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
 Terga fugæ donec fessos Ægyptia tellus
 Cæperit & septem discretus in Ostia Nilus
 Huc quoque terrigenam venisse Typhoea narrat

Et se mentitis superos celasse figuris
Duxque gregis, dixit, fit Iupiter: unde recurvis
Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus Ammon.
Delius in corvo, proles Semeleia capro
Fele soror Phæbi, nivea Saturnia vacca
Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis ales.

Tanta fingitur Deorum consternatio donec Hercules adesset Nam confessum est apud omnes, inquit diodorus, quod Dijs cælestibus Hercules in bello Gigantum suppetias tulerit. Ægyptij autem Deos sub formis animalium in quæ jam migrasse fingeantur colebant ^{a[107]} et sacerdotes se arcano fuodam sermon tradebant qua Dij in formas illas migrassent. Nam <65r> simulacra animalium illorum in templis suis colebant. Ægyptiorum Lucian **{illeg}** **{illeg}** Ima templa, inquit, Lucianus, pulcherrima sunt simul atque maxima, sumptuosis lapidibus extructa atque composita: cæterum si intus Deum requisieris, aut simiam invenies, aut ciconiam, aut hircum aut felem. Et Strabo: In Ægyptiorum templis Simulachrum aut Strab **{illeg}** pag. **{illeg}** 0 5. nullum aut non ad hominis formam sed bestię alicujus effectum.

Hanc fugam Deorum et metamorphosin et bellum cum gigantibus plenius descripsi ut ex his probarem. Deos omnes cælestes proximè ante bellum illud in vivis fuisse & in Ægypto simul vixisse si Saturnum excipias; atque omnes postea bello huic interfuisse præter occisum Osirim: et propterea Chami filios quatuor chus, Mizraim, Phut et Canaan in Deorum numero proxime post Iovem reponendos esse, deinde Deos reliquos inter Chami nepotes quærendos; neque deos quosvis cælestes præter Noachum chamum & Chami filios et nepotes et eorum sorores et uxores admitti debere, Aliqui addunt sem et Iaphet, alij etiam homines quosdam Græcos his recentiores: sed Ægyptij qui Deos consecraverant, gentes exoticas et longinquas minimè respexerunt et eorum qui in Ægypto vixerunt Orus Osirides filius dicitur ultimò regnasse et ejus mater Isis quam et Cererem et Astræam vocant pro ultima cælestium ab Ægyptijs habetur. Sic enim Albricus Cererem vocat Deorum et Dearum ultimam, et Ovidius dicit quod ætate ferrea, Vltima cælestium terras Astræa reliquit: scilicet terras Ægyptias. Arabes enim sub mortem Ori et Isidis vastata Ægypto Deos fugarunt et ætati ferreæ quæ deorum Ætatibus finem imposuit initium dederunt. Quibus expositis jam non difficile fuerit Deos sigillatim enumerare.

Cap. 4 Quod Chus sit Hercules, Mars, Moloc, et Belus primus.

Mars Moloc et Belus non nisi varia sunt Herculis nomina, Nam Herculem eundem esse cum Marte, Macrobius l. 1 Saturn c. 12 sic docet: Salios, inquit, Herculi ubertate doctrinæ altioris adsignat Virgilius, quia is Deus et apud Pontifices idem qui Mars habetur. Et sane ita Menippea Varronis affirmat quæ inscribitur Ἀλλὸς οὗτος Ἡρακλῆς: in qua cum de Hercule multa loqueretur eundem esse et Martem probavit. Chaldæi quoque stellam Herculis vocant quam reliqui omnes Martis appellant. hæc ille. Aristoteles verò in libro de Mundo, dicit quod Stellam Martis multi stellam Herculis vocabant. Idem tradunt Hyginus in Poet. Astronom. & Plinius l. 2, c. 8. Et Achilles Tatius in Isagoge quòd Stella Martis Ægyptijs sit Herculis stella. Sic et Nitichindus autem Chronici Saxonici lib. 1 cap XXXVII scribit, quod Germani secundum errorem paternum sacra sua propria veneratione venerantur, nimirum Martem effigie columnarum imitantes Herculem. Vnde Mars et Hercules veteribus promiscue usurpantur. <66r> Herodotus, affirmat quod Hercules Ægyptijs sit unus de Dijs duodecim at Latini in Enniano deorum illorum catalogo pro Hercule Martem habent. Sic et in bello Deorum pro Hercule Mars aliquando scribitur: Vt cum Athenagoras (Leg. pro Chr.) Martem Iovi contra Titanas auxiliarem perhibet & Apollodorus et alij tradunt Martem a Gigantibus Oto et Ephialte in bello illo vinctum Et a Mercurio liberatum fuisse. [Sic etiam {Hero}dotus quod idem de Hercule dici sollet 2 vel 3 ubi dixerat Martem cum matre sua concubuisse et ejus rei ritum in templo Martis conservari addit templum illud Hercule sanctum ubi Iunonis erat ædes. Quære?] Sed et ‡ < insertion from f 65v > nomina congruunt. Hercules Ægyptijs est Heron. Vnde Heros, Herus, ῥα-κλῆς, Ἡρα, ἀρῆς < text from f 66r resumes >

Stellam Martis ab Ægyptijs quoque Molech vocari docet Kircherus in Prodr. Copt. c. 5, p. 147 et T. I. Oed. p. 5. 4. c. 15. p. 328 & T. 2. p. 1. cl.6. c.4. §. 2. p. 415. et Molech eundem esse cum Marte patet etiam ex sacrificijs humanis quibus hunc Deum placabant. Nam talia sacrificia Deum sævum cædibusque asuetum et sanguinis sitibundum indicant. Idem patet insuper ex Dei hujus nominibus compositij Adra-melech et Melech-artes quæ regem fortem seu Martialem significant Melicartem esse Phænicum Herculem affirmatur a

Sanchoniatho id quod etiam ex ludis agonalibus liquet. Nam Hyginus fab. 2 dicit quod Melicarti quinto quoque anno ludi Gymnici fiunt qui appellantur ἵσμια et Apollodorus l. 3. c. 4. Melicerti Isthmiorum certamen Sisypheo autore institutum fuit. Ludi autem illi, perinde ut apud Græcos, fiebant Herculi 2 Maccab. 4. 18, 19. Vox ἱσμια Arits (& contracte Arts) prævalidum et fortem significat ut in Persaram nominibus Arto-xerxes, Arta-banus et similibus. Hesychius: Ἀρταῖοι, δι' Ἡρώες παρὰ Πέρσαις: Artæi dicuntur Heroes apud Persas. Et quemadmodum ex hac voce fit Melicartes sic Latini ex forti Ma-vortem seu Martem formasse videntur Nam Latini a Phrigibus oriundi erant et Phryges præponebant particulam Ma ut in Μαζῆνς Iupiter: Hesychius Μαζεδὸν Ζεὺς παρὰ Φρυγί. His adde quod ex Molech vel Melech formatur Melitta nomen Veneris apud orientales: et ex hac vocum cognatione consequitur quod Molech sit Veneris vel maritus Vulcanus vel amasius Mars. Sed Molech Vulcanum esse nemo disputat

Belum ^[108] Pausanias hominem Ægyptium vocat. Hunc eundem esse cum Marte manifestum est cum primus fuerit qui gladio belligeravit & nomen bello dederit, ut Hyginus docet. Hestiae scriptori vetustissimo (apud Euseb. Præp. Evang. l. 9) Belus dicitur Ζεὺς ἑνυάλιος, et ἑνυάλιος Homero et Lexicographis est Mars. Sic et Suidas in voce Θουρᾶς: Baal, inquit, in Assyriorum lingua Martem bellorum præsidem significat. Θ < insertion from f 65v > Et hinc spolia bellica Iovi Ferretrio dicata fuere, et apud Pausaniam et Plutarchum in vita Pijrrhi ἄρεος Ζεὺς Iupiter Martialis memórat: et apud Cyrillum (lib. 3 cont. Iul. 1 pater Nini vocatur Arbelus id est Mars Belus. Nam Ari Martem ubi modo diximus significat: ut cum Ar Moabitarum a Græcis vocatur Ἀρειοπολις id est urbs Martis, quinetiam Heraclem Indicum (cognominatum fuisse Belum Cicero probat, l. 3 de Natura Deor. < text from f 66r resumes > Id quod etiam manifestum est ex sacrificijs humanis quibus perinde placabatur atque Molech. Porro Baal et Molech eundem esse Deum constat ex vocum significatione consimili cum hæc Regem illa Dominum sonet. Constat etiam ex Dei hujus nomine Malachbello ex utroque composito atque etiam ex vocum usu promiscuo. Ædificaverunt excelsa Baali quæ sunt in valle Hinnoni, ad traducendum filios & filias suas Molecho Ier. 32. 25. id est ad comburendum filios suos igne holocausta Baali Ier. 19. 5. Constat denique ex fulmine quo Iupiter Belus armatur. Nam fulmina quæ Cyclopes fabricant sunt arma bellica et Iupiter cui ista fabricabant <67r> non est Hammon sed Belus ille qui primus cùm gladio belligeravit

Cùm enim Iehovah quem Græci Ἰαὼ, Latini Iao-pater seu Iupiter dixere, nomen esset Dei æterni et supremi; gentes autem in superstitiones semper propensæ, ex mortuis hominibus Genios vivos, ex Genijs Divos potentes ac Deos cælestes, ex his Deos semper cælestes et ex horum maximo animam mundi totius ac tandem Numen immensum et omnipotens gradatim confingerent: factum est ut gens unaquæque Deum illum quem maxime coluerat pro Deo cælorum ac universi totius haberet ac Iovem propterea nominaret; dein Iovis hujus patrem quicumque is fuerit, Saturnum nominando et filiorum fortissimum Herculem; Saturnos, Ioves, et Hercules complures effecere. Sic enim Xenophon in Æquivocis: Saturni, ait, dicuntur familiarum nobilium regum qui urbes condiderunt serenissimi. Primogeniti eorum qui urbes condiderunt serenissimi. Primogeniti eorum Ioves et Iunones. Hercules verò nepotes eorum fortissimi. Patres Saturnorum Cæli, uxores Rheæ et Cælorum Vestæ. Quot ergo Saturni tot Cæli, Vestæ, Rheæ, Iunones, Hercules. Idem quoque qui unis populis est Hercules, alteris est Iupiter. Nam Ninus qui Chaldæis extitit Hercules, fuit Assyrijs Iupiter ninus igitur populis orientalibus, qua patuit antiquum Assyriorum imperium & nomen est Iupiter Belus et Chaldæis sapientibus Hercules; et Nini pater Belus quem Herculem esse probavimus, est assyrijs Saturnus et Chaldæis Iupiter, ac proinde is Hercules est, non Assyrius, non Chaldaicus, sed his antiquior, et propterea Ægyptius. Vnde qui Ægyptijs est Iupiter, hoc est Chamus, erit Chaldæis Saturnus et Assyrijs Cælus; et Noachus qui Ægyptijs Saturnus est erit Chaldæis Cælus et Assyrijs hypsuranius. Nam Hypsuranium Cæli patrem assyrij dicunt. Chaldæi igitur Iovem Ægyptio Iove juniorem colentes, incipiunt generationem Deorum a Saturni patre quem Cælum dicunt, et Assyrij Iovem adhuc juniorem colentes, genealogiam Deorum deducunt a Cæli patre quem Hypsuranium vocant: et sic omnes incipiunt a Noacho; nam Hypsuranio antiquiorem nemo statuit. Hic accinit [†][110] Eupolemus dum ait: Babylonios dicere solitos, primum extitisse Belum qui Saturnus vulgo nominetur; <68r> ex illo autem natos esse Belum [Babylonium vulgo dictum] & Chanaanem. Illum verò [sc. Belum.] primum genuisse Chanaanem qui pater fuit Phænicum. Ejusdem etiam [Beli] filium esse Chum [lege Chus] Æthiopum patrem et fratrem Mestraini patris Ægyptiorum. Belum Babylonij hic pro Iove quocunque accipiunt et Belum seu Iovem primum dicunt esse Beli Babylonici et Canaanis patrem hoc est Iovem Hammonem quem ipsi Saturnum vulgo nominant: deinde quis sit Belus ille primus plenius describunt dicendo quod Chanaan quem genuit sit Phænicum pater & Chusi & Mizraini frater.

Iam vero cùm Reges Assyriorum stirpe Arabica oriundi sint et a Saturno Iove et Hercule tam Ægyptijs quam Chaldaicis et Assyrijs in linea recta descenderint, atque eo nomine Hercules unusquisque sit Arabs & Arabum antiquissimus & maximus sit Chus cum gentes orientales in genealogia Deorum Hypsuranio antiquiorem non agnoscant' ideoque hic sit Noachus et hujus nepos Saturnus Assyrius quem Nini patrem esse probavimus sit aliquis e Chami filijs et propterea Chus; cum; Chald eorum Belus tam sit frater Chanaanis quam Hercules Ægyptius et utroque nomine Chami etiam filius Chus : his tribus argumentis manifestum est quod filius Arabs Chus ‡ < insertion from f 67v > ‡ abunde satis manifestum est quod chus sit Hercules Ægyptius. Id quod etiam ex divisione terrarum Ægypti inter filios Chami perspicuum est. Nam cum Osiris partes australes Antæus occidentales & Busiris boreales obtinerent, solæ manebant partes orientales hoc est Arabicæ, quæ darentur Herculi. Idem adhuc clarius patebit in sequentibus ex bellis quæ gessit victor totius prope generis humani existens. Nam venerationibus more Arabum addictus & captu ferarum audacior effectus. postquam bella doco maxima in Ægypto cum clava confecerat alterum contra Gigantes et alterum contra Patrem suum & Ægyptios, is ferro se armavit Vulcani fratris ministerio et in terram Sennaar cum filijs profectus familiam Semi subegit, (in cujus victoriæ memoriam triumphus annuus Orgijs Bacchi institutus fuit ac toto fere Oriente ad usque Romanorum tempora celebratus fuit,) deinde vero terris undique peragratiss et populorum reliquijs ad Indiam usque subactis, regimes omnes inter filios distribuit, & filium fortissimum Nimrodum in Assyria & Mesopotamia locando fundavit imperium Assyriorum. Iam vero qui author extitit bellorum et bella tanta confecit pro Deo bellorum merito habendus est. Sed priusquam bella Asiatica et origines regni Assyriorum exponam ordo-rerum postulat ut quæ ad Ægyptum spectant enarrem < text from f 68r resumes >

<67v>

Cap 5

Quod Mizraim sit Osiris et Serapis et Menætius & Dis vel Pluto

<68v>

Cap. 5

Quod Mizraim sit Osiris et Serapis et Menætius & Dis vel Pluto quodque Mizraimi filius Pathros sit Orus vel Apollo et quod filiam habuit Bubastem seu dianam et filium nothum Thoth seu Mercurium primum

<69r>

non est Hammon sed Belus ille qui primus cum gladio belligeravit

Iam verò cum Iehovah quem Græci Ιαὼ, Latini Iao=pater seu Iupiter dixerunt nomen esset Dei æterni et supremi; gentes autem in superstitiones semper propensæ, ex mortuis hominibus Genios vivox, ex Genijs Divos potentes, ac Deos cælestes ex his Deos semper cælestés et ex Deorum maximo animam mundi ac tandem Numen im{mensum} et omnipotens paulatin confinxerent: : factum est ut gens unaquæque Deum illum quem maxime coluerat, pro Deo cælorum et universi totius haberet ac Iovem propterea nominaret; dein Iovis patrem quicumque is fuerit, appellaret Saturnum et filiorum fortissimum Herculem Saturnum, et filiorum fortissimum Herculem. Sic enim Xenophon in Æquivocis: Saturni, ait, dicuntur familiarum nobilium regum qui urbes condiderunt serenissimi. Primogeniti eorum Ioves et Iunones. Hercules verò nepotes eorum fortissimi. Patres Saturnorum Cæli, uxores Rheæ et Cælorum Vestæ. Quot ergo Saturni tot Cæli, Vestæ Rheæ, Iunones, Hercules. Idem quoque qui unis populis est Hercules, alteris est Iupiter. Nam Ninus qui Chaldæis extitit Hercules fuit Assyrijs Iupiter. Xenophonti accinit. Eupolemus (apud Eusebium Pr. Evang. l. 9. c. 17.) dum ait: Babylonios dicere solitos primum extitisse Belum qui saturnus vulgo nominetur quique Belum alterum cum Canaane suscepit. Ninus igitur Assyrijs est Iupiter Belus & Babylonijs Hercules, & Nini pater Belus quem Herculem esse probavimus est Assyrijs Saturnus, & Babylonijs Iupiter, ac proinde is Hercules est, non Assyriús, non Babylonius, sed his antiquior et propterea Ægyptius. similiter Chamus qui Ægyptijs est Iupiter, Chaldæis erit Saturnus et Assyrijs Cælus, , et Noachus qui Saturnus est Ægyptijs, erit Cælus chaldæis et Hypsuranius Assyrijs. Nam Hypsuranium Cæli patrem Assyrij statuunt. Chaldæi igitur Iovem Ægyptio juniorem colentes, incipiunt generationem Deorum a Saturni patre quem Cælum nominant, & Assyrij Iovem ad huc juniorem colentes, genealogiam Deorum deducunt a Cæli {illeg} hic patre quem Hypsuranius vocant. Et sic omnes incipiunt a Noacho. Quæ de Assyrijs dicuntur de Syris quoque intelligenda sunt. Nam horum idem fuerat imperium et eandem Philosophia complector etiam Syros propterea quo omnium idem fuerat Imperium et eadem Theologiæ.

Porro Cæli uxorem quam Xenophon Vestam nominat, Assyrij vocabant Titiam id est Terram a voca ט״ט lit qua lutum significatur et inde filios cæli nominabant Titanas hoc est terrigenas. Quoque Titanes in Assyriorum Theologia sunt filij Chami. Nam in ea Chaldæorum vix aut ne vix quidem occurrunt, nisi quatenus scriptores Græci et Latini Theologiam utramque confunderunt inter se.

Quinetiam Chus regiones omnes ab Arabia ad Indiam usque devicit et inter filios distribuit ut ex filiorum sedibus manifestum est. Quinetiam Chus regiones omnes in circuitu sinus Maris Persici occupavi et inter filios d

Quinetiam Chus filios suos omnes Seba, Chavila Sabta, Regma, & Sabteca ex Ægypto deduxit et regiones omnes in circuitu sinus Persici a se occupatas inter eosdem distribuit Consedit enim Regma cum filiis Sheba et Dedan in angulo orientali Arabiæ felicis ad ostium maris illius ubi urbes Regma et Dedan et Montes Sabo populique Sabæi a Mela memorati: deinde Seba (Iemanitarum utique pater Chaldæam cis Regma, tum Chavila inter ex Ægypto in orientem ducit (Gen 25. 18.) 1 sam. 15.7). Scænibus id est ~~illeg~~abater et {Aoarems} ad orientem adjacentes (Plin.) sic ut in medio ferme inter Nabatæos et Agreos seu Agarenos consistere vide{rentur} (Strabo l 16 p 767 & dionysius) Nabateis scilicet ab occidente in austrum et Agarenis ab occidente in Aquilonem vergentibus. Nam Agræi habitabant ad orientem Gilead 1 Paral. 5. 10, Nabatæi autem ad Austrum Iudæa inter mare rubrum et Chavila. Ultra Chavila ad et Babyloniam jacet susiana quæ Græcis est κίννα, Chaldæis Cuth, Hebreis atque incolis propiis Chus et Persis Chusestan id est Provincia Chus: adeo ut ipse Chus in hac regione. sedisse videatur Sed et Susianis proximi ab oriente sunt etiam Cossæi, supra Cossæos ad septentrionem Mesabatene. Hic et in insula Sophta et vicinis Persiæ regionibus orientem versus usque ad Stobæos sedebat sabta, dein Sabteca in australem partem Carmaniæ ad ostium sinus Persici locabatur. De quorum omnium sedibus Bochartum consulas.

Et his præmissis dico jam quod chus sit Ægyptiorum Hercules idque ob rationes sequentes.

Ex jam dictis mani festum. Est quod reges Assyrij qui genere Arabes fuere descendere ex Saturno Iove & Hercule tam Ægyptijs quam Babylonijs et Assyrijs in linea recta, adeoque quod Hercules Ægyptius sit Arabs. Ostendimus etiam quod Hercules ille sit Belus Nini pater quem omnes Arabem esse agnoscunt. Vnde cum Hercules iste bello gigantum interfuit & sit Iovis Ægyptij filius necesse est ut hic sit Arabum pater primus Chus. Igitur Nimrod non est Belus, ut vulgo creditur sed ejus filius Ninus. Et nomina congruunt si modo Nimrod fuerit נִינְרוֹד Nin-rod, id est Ninus Dominus.

Præterea ✠ < insertion from f 69v > ✠ præterea cum Chaldæorum Iupiter sit juniorem Ægyptio, Chaldæi uti diximus non incipiunt genealogiam Deorum a Saturno sed ab ejus patre quem Cælum nominant; et eadem de causa Syri qui Iovem adhuc unionem colunt, num vocant: et Hypsuranio antiquiorem nemo statuit. Hic igitur apud Assyrios est Deorum antiquissimus Noachus et ejus nepos Saturnus Assyrius idem est cum Noachi nepote Chus. Iam vero Saturnum Assyrium eundem esse cum Iove Belo, hoc est cum Hercule jam ante probavimus. < text from f 70r resumes > Gentes orientales in genealogia Herculis Iovis Saturni et Cæli non altius ascendunt quam ad Hypsuranium Saturni avum et propterea hic erit Deorum antiquissimus Noachus uti jam dictum est et ejus nepos saturnus Assyrius idem erit cum Noachi nepote Chus. Iam vero Saturnum Assyrium eundem esse cum Iove Belo hoc est cum Hercule probavimus.

Ad hæc Iupiter Neptunus et Pluto pro filiis Saturni ab omnibus habentur. Neptunum vero et Plutonem esse Typhonem et Osiridem jam ante ostendimus et plenius probabimus in sequentibus: ac proinde horum frater Saturnus est chamus, et Chaldæorum est hæc Theologia. Chalæorum autem Iupiter est Nini pater Belus, ideoque is erit frater Neptuni et Plutonis et filius chami, et propterea primus Arabumpater Chus. Hic est Iupiter ille qui orbem inter seipsum et fratres divisit deditque Plutoni regnum inferorum ob cædes quas intulit Ægyptijs, Neptuno regnum maris hoc est regionum maritimarum ad Herculis columnas, & sibi ipsi dominium cæli hoc est regnum illud altissimum et maximum quod condidit in Babylonia. Nam cælum pro dominio amplissimo et regnum cælorum pro regno maximo a mythicis sapientibus et Prophetis antiquis usurpabatur. Porro Belum hic per Iovem cælorum regem designari manifestum est ex theologia Orientis Belus est quem Phænices (inquit Sanchoniathon) vocant cædominum Beelsamen id est Iovem Olympium uti ab alijs

nominatur. Belus est Vranus et Iupiter: Hesychius. Hic est cælestis ille fulminator qui primus gladio belligeravit et cui cyclopes fulmina bellica fabricant. Nam apollodorus lib. 1 de bello Titanum verba faciens: Tum, ait, cyclopes Iovem tonitru fulgetraque & fulmine, Plutonem autem galea, et Neptunum tridente condonarunt. His illi telis armati Titanas subigunt, dein rerum imperium sorte inter se partiuntur ac Iovi quidem Cæli regnum, Neptuno maris, Plutoni autem inferorum loca obtigerunt. Iupiter, Neptunus, Pluto, et Cyclopum pater sunt quatuor filij Chami, et bella hæc gesserunt inter se,

<70v>

Cum igitur Reges Assyriorum qui ab Arabis originem deducant, patre Chus a Saturno Iove et Hercule Hercules et eo nomine Hercules unus quisque Arabs; cum gentes orientales in genealogia Deorum Hypsuranio antiquiorem non agnoscant ideoque hic sit Noachus et hujus nepos Saturnus Assyriu{s} quem Nini patrem esse probavimus sit aliquis e Chami filijs; cùm Belus Chaldaicus sit et frater Chanaan et sit Hercules Ægyptius et eo etiam nomine Chami filius: his quattuor{r} argumentis manifestum est quod Chami filius et Arabum pater Chus sit Hercules Ægyptius. Igitur Nimrod non est Belus ille qui Nini fuit pater sed Belus Assyrius qui idem fuit cum Nino. Et nomina congruunt si modo Ninrod fuerit נִרְדָּן Nin-rod id est Ninus dominus. Certe Assyria Cujus Metropolis Nineve a Nino nomen habuit Hebrais erat terra Nimrodi Mica. 5. 6

Et quemadmodum sacræ literæ imperium Assyriorum a Nimrodo deducunt, sic scriptores Gentiles Ninum ejusdem conditorem celebrant. Primus omnium Ninus rex Assyriorum veterem et quasi avitum gentibus morem nova imperij cupiditate mutavit. Hic primus intulit bella finitimis & rudes adhuc ad resistendum populos terminos usque Libyæ perdomuit. Iustin. l. 1. supra Ninum a quo Semiramis secundum quosdam creditur procreata, nihil præclarum in libris relatam est. Macrob. Somn. Scip. l. 2. c. 10. Primus Assyriorum Rex Ninus Beli filius regnavit omni Asiæ &c Euseb. Chron. Idem ex religione Assyriorum confirmatur, quibus utique Ninus fuit. Deorum maximus Iupiter Belus Nam gentes Regnorum suorum Conditores apprime concelebrant et venerantur. Ninumtamen non solum omnia gessisse sed patris auspicijs regnum inchoasse e Diodoro discimus, sic scribente: ^{d[111]} Primus inter eos quorum historiæ memoriam propagarunt, Ninus – – – dimisit. Ariæus ^[112] iste, qui per ea tempora Rex Arabum fuerit, non alius esse potuit quam Arabum omnium Pater ac Dominus chus. Is autem ex nomine Ἀρίαιου et tempore belli ac gentis fortitudine dignoscitur esse bellorum author ac Deus Ἀρης. Hic igitur est Nini pater Belus qui gladio primum belligeravit sed postquam armis suis filium in Solio Babylonico locaverat vel sponte vel potius a filio pulsus in Arabiam recessit, ac tandem a Chaldæis quos ex Ægypto in Babyloniam ubi diximus traduxerato, pro Iove Belo cultus est. Id vel ex Chaldæorum nomine confirmatur; quippe qui Hebraicè כַּשְׁדִּים Chasdim hoc est Chasij seu filij vel discipuli Chus dicuntur. Confirmatur etiam ex locorum nominibus in imperio Babylonico. Nam regio Susiana quæ trans Babyloniam ac Tigrin jacet a ^{a[113]} Græcis Κισσα et Κοσσεα, , Cissia, et Cossea, a ^{b[114]} Chaldæis כּוּט Chuth ab ^{c[115]} Hebræis terra Chus. & a Persis Chuzestan id est provincia Chus: Sic Dom. Mar. Niger Geog. Asiæ Com.5: Susiana Provincia inquit sequitur, quam quidam in <71r> et contra Babylonios Chaldæi autem Saturno tres tantum filios reges hic assignarant tum quod cyclopibus devictis et sic servitutem redactis imperium nullum concederent, tum etiam quod Canaan secundum eorum Theologiam non frater esset Nini sed filius, uti jam ante ex Eupolemo audivimus.

Quartò observandum venit quod Arabes, uti author est, Herodotus duos tantum deos coluere alilat et Orotalt, seu Venerem uraniam et Dionysum. Vnde Arrianus lib. 7 scribit quod Alexander magnus, ubi audisset Arabas duos tantum Deos colere, Vranum scilicet [vel potius Vraniam] et Dionysum & dionysum quidem [eos colere] ob famam ducti in Indos exercitus: non indignum censebat se, qui pro tertio Deo apud Arabas haberetur quippe qui rebus gestis dionyso nequaquam inferior esset. Dionysus iste ex Indica expeditione idem esse dignoscitur cum hercule. Nomine Dionysi significatur Iupiter de Nisa, et Nisa ista ideoque hic erat Arabum Iupiter Belus fuit enim urbs erat Arabiæ inter Phæniciam et Nilum prope Sarbonidem lacum. Nam Dionysum ibi educatum fuisse Diodorus scribit. Ex urbis autem hujus situ colligo quod Arabes sub initio ex Ægypto progredientes coloniam hic locaverant duce Dionysó; Et ex nomine Iovis quod Dionysus fuit Chaldæorum Belus & Assyrijs Beli filius Ninus, ac denique ex conjuncto cultu Dionysi et Veneris quod dionysus quem Arabes coluere fuit Veneris amasius Mars a Babylonijs Belus dictus Deus autem qui genere Arabs fuit et quem Arabes unice coluere vix alius esse potuit quam eorum omnium pater communis Chus. Nam quemadmodum gentes singulæ Deum illum apprime colebant qui vel gentem condiderat vel imperium: sic etiam Arabum gentes idem fecisse credendum est, præsertim cum hæ semper invictæ mansere nec adduci

unquam potuere ut multiplices aliarum gentium Deos reciperent. Scribit Lucianus in Dialogis 9 in Vera Hist. l. 1) quod Bacchus Herculem ad usque Herculis columnas comitatus sit. Vnde colligitur quod Bacchus fuit ex Herculis familia. Vnde cum Bacchus Nisa urbe Arabia oriundus sit erit Hercules etiam Arabs & propterea Arabum omnium pater. Si Bacchus, a Syris dicatur pro כוש בר Bar Chus, ut Dammasek (Damascus) pro דרמסק Darmasek, et Ἰακχος a Græcis pro **{illeg}**ο-χους, is filius erit Chusi: ideoque si Lucianus natione syrus, seculus sit syrorum Theologiam qua dionysius pro Nino usurpatur, (nam et Bacchum pro more Syrorum juvenem esse statuit) eret Bacchi pater Chus idem cum Belo.

quinto hæc omnia ex prima Herculis

<71v>

Et hinc factum est ut non solum Arabia sed etiam regio transtigritana Susiana olim terra Chus et Κισσαία et Chuzestan seu provincia Chus & populi his finitini Cossæi nominantur quodque utque Hercules ad Indiam usque iter suscipisse diceretur, scilicet ut suorum colonias in Persia et Carmania regionibus intermedijs locaret et quod Persia viros nobiles et magnates appellerent Artæos Nam Artæus epitheton erat Herculis (ut in nominibus Melicarte, Chus-arta, M-arte) et & ad ejus stirpem & similes primitus spectabat. Ἀρτάϊοι ὁ ἥρωες παρὰ Πέρσαις Hesychius. et Nimrodus ἀδελφὸς τῶν ἡρώων: Methodius.

chuso igitur terras undique inter filios distribuite, Nimrodus filiorum fortissimus terram Sennaar et mox Assyriam quoque subjugavit. Nam Assyria erat terra Nimrodi (Mich. 5.6) hoc est (juxta dialectum sacrarum literarum) terra populi qui ab eo descenderant Exordium regni ejus, inquit Moses, erat Babyl et Erech & Accad & Calneh; ex terra illa exivit in Assyriam et condidit Nineven et Rehoboth & Calah et Resen; id est exivit cum copijs & populis devictis colonias suorum illic locavit quæ paulatim in urbes maximas crevere. a quibus urbes sunt conditæ Nam in sacris litteris reges e terris proprijs in alienas exire dicuntur qui exeunt cum copijs ad bellum et urbes per ea tempora condebantur ubi considebant² coloniæ¹ Nimrodus igitur cùm fratres fortitudine superaret & ex Venatione ferarum bellicosior evasisset, regiones mediterraneas quæ latius paterent et populis magis refertæ essent obtinuit, et sic imperium omnium amplissimum et maximè diuturnum fundavit, imperij sede de Babylone ad Nineven translata. Nam cum primi homines a regionibus transtigritanis ubi Babel (ut Hebraice dicitur) conderent, et inde colonias in terras omnes mitterent quæ in varias linguas mox abiere, urbs autem Babel populis sic evacuata condi id est augeri disijt (Gen concipiendum est quod Chus cum ex Ægypto profectus esset hanc urbem primò aggressus sit, utpote quæ et Ægypto propior esset et, Orientalium metropolis quodammodo existeret; ex quo orientalium reliquijs illic devictis imperium ibi inchoavit. Nam et hujus rei memoriam Babylonij et phænices retinuisse videntur dum Belum Babylonem condidisse et in ea regnasse scriberent. Cæpit igitur imperium in Babylone et urbibus vicinis terræ Sennaar ut Moses scribit: at postquam regni sedes ad Nineven translata fuit, excrevit urbs illa in immensum (Ionah 3. 3) & Babylon neglecta jacuit, donec per divisionem regni Assyriorum ea regni novi metropolis evasit cujus exordium Isaias sic describit. Ecce terra

Igitur Moses cum originem regni assyriorum describere vellet omittit Chusum Arabum omnium patrem et incipit ab Assyriorum patre et rege primo Nimrodo.

id est primus Assyriorum rex Nimrodus devictis semi posteris regnavit primum cum patre et fratribus in terra Senaar, deinde exivit cum suis in Assyriam ut populos ibi etiam vincerent & colonias illic locaret a quibus regni Metropolis Nineve aliæque urbes novæ sunt conditæ

<72r>

Porro confirmanur hæc omnia ex numero et sedibus filiorum Chami a Diodoro memoratis. Nam si Osiris Atlas et Busiris filii ut Hercules sint Chus; et si Osiridi regiones australes Atlanti occidentales & Busiridi boreales (uti dictum est) concessæ fuerint relinquentur Herculi quæ ad Orientem spectant hoc est Arabicæ, Dionysium, qui Hercules est, in Nisa Arabiæ urbe vixisse concedunt omnes. Illuc coloniam ex Ægypto traduxisse ut inde in regiones ulteriores migraret, patebit ex locorum situ et nominibus. Ægyptus enim olim dicebatur regio illa sola quam Nilus inundat. Hæc a montibus Æthiopiæ ad Mare mediteraneum in longum producitur latitudine raro superante stadios trecentos. Ad latus utrumque sunt montes et loci steriles et arenosi: & regio omnis inter Ægyptum et mare rubrum sterilis et ad Arabiam refertur. Ex Ægypto in Syriam et Arabiam patet exitus unicus juxta urbem Pelusium quæ mari Mediterraneo adjacet. Hinc pergitur in

Arabiam itinere duplici, altero per urbem Heroum quæ ad maris rubri sinum intimum sita est & altero per Montem Casium et lacum Sirbonidis juxta mare mediterraneum. distat urbs Heorum a Pelusio stadiis 900 & nomen desumpsisse videtur ab Hercule et filiis. חורים Horim Hebreis sunt liberi seu Principes liberè educati et Heroes. Ita nominantur Babylonij Principes Isa. 34.12. Vnde Liber pro Baccho, et Heros pro Principe forti et magnanimo. Nec inmerito Nimrodum Methodius appellat ἄδελφὸν τῶν Ἡρώων.

Sexto quod Hercules sit Arabs colligitur eitam ex ipsius moribus & vivendi ratione. Nam Pastor fuit et venationi addictus et rapinis ac bellis vir agrestis existens et turbulentus & sævus. Nam et boves aliorum rapuit et alios ipsius boves suffurantes occidit, et terram a bestiis repurgavit; unde nomen Martis Sylvani et Sileni ei datum, Nam Silenum esse Herculem ex imperij sede liquet. Primùm omnium Nisæ aiunt imperasse Silenum : Diodor. l. 3. Ex agresti autem hocce vivendi ratione et fortis et rapax evasit. Et tales omnino sunt Arabes. Vivunt ex armentis et gregibus et feris captis et avibus

<72v>

Chaldæorum! iste populus aliquando non erat Assyrian davit eam Deserticulis erexerunt arces ejus, suscitaverunt palatia ejus. Posuit (ait [Assyrium]) eam in ruinam. Hoc est Qui Chaldæi nunc sunt aliquando populus non erant sed Assyrii parebant sed ex variis populis in unam gentem non ita pridem coaluere {ein prius vel} vel vagarentur in Australiæ & ex variis populis in unam gentem non ita pridem coaluere desertis. Populus Assyrius per regni sui divisionem fundavit eam pro Arabibus scenitis et maxime suum habuere. Nam hi ab Assyriis adsciti & congregati erexerunt arces Babylonis metropolis et suscitaverunt palatia ejus. Sed Assyrius posuit eam a. Medis et Persis vastandam. Hæc Isaias annis plus centum ante postquam Babylon sub regibus pro regnam Nebuchodonosoris. Nam prius in hunc modum receiverat ea tandem a Nebuchodonosoris mœnibus augustissimis aliisque operibus splendidissimis ornata fuit (Dan. 4. 30. Berosus apud Ioseph l. 1 cont. Ap.) quæ omnia Ctesias et ejus sequaces Semiramidi falso attribuunt.

Nimrodum vero eundem esse cum Nino plenius patebit ex Mose cum alijs scriptoribus collato. Nam quemadmodum Moses imperium Assyriorum a Nimrod conditum tradat et quod in Babylonia primum regnavit deinde ex terra illa exivit in Assyriam ibique Nineven et urbes alias (Gen 2) ideoque Assyria terra Nimrodi dicitur. condidit, sic etiam scriptores Gentiles et Imperium Assyriorum et imperij metropolin Ninevem seu ninum a Nino conditum docent. Ninum Ninus

Nimrodum vero eundem esse cum Nino plenius patebit ex Mose cum alijs scriptoribus collato. Nam quemadmodum Moses (Gen. 2) imperium assyriorum a Nimrodo conditum docet et quod is in terra Sennaar primum regnavit deinde ex terræ illa exivit in Assyriam ibique Ninevem et urbes alias condidit (uti viri doctiores textum interpretatur) Et inde Assyria vocatur terra Nimrodi Mica 5.6: sic etiam scriptores Gentiles et imperium Assyriorum et imperij illius metropolin Nineven a Nino conditum docent Primus Assyriorum rex Ninus — — — — vocavit Nineven. Euseb. Chron. . Ninus est Assyriorum urbs quam Ninus Semiramidis maritus condidit in Assyria Suidas in Nino. Idem tradunt D. Augustin. de. Civ. Dei. l. 16. c. Strabo l 16 sub initio. Diodorus l. 2.

Assyrij primùm omnium gentium rerum potiti sunt. Et paulo post Inter hoc tempus [id est Carthanibus delatæ] et initium Nini regis Assyriorum qui princeps primus rerum potitus, intersunt anni 1995. Velleius l. 1. Primus omnium Ninus — — — — Macrob. Somn. Scip. l. 2. c. 10.

Primum omnium Asiæ regnasse Ninus Beli filium, omnes et Græcæ et Barbaræ narrant historiæ: qui apud Assyrios Ninuam sui nominis condidit civitatem quam Hebræi vocant Nineve. Hieron in Ose, 2. Omnes Historiæ antiquæ a Nino incipiunt, omnes Historiæ Romanæ a Proca exoriuntur. Oros. l. 2. c. 2

<73r>

Cap. 5

Quod Mizraim sit Osiris et Serapis et Menætijs & Dis vel Pluto quodque Mizraimo nati sint filius Orus seu apollo et filia Bubaste seu Diana et filius nothus Thoth seu Mercurius primus.

Osiridem et Isidem Ægyptios fuisse in confesso est cum sepulchra eorum illic religiose asservarentur & rerum ab ipsis gestarum ostenderentur loca. Ægyptiorum †^[116] urbes omnium antiquissimæ ab ipsis et eorum æqualibus conditæ sunt & leges Ægyptiacæ primum ab Iside positæ dicuntur: ideoque hic duo primis

ætatibus florere. In memoriam inventionis frugum et aratri Ægyptij semper ^{a[117]} invocabant Isidem tempore messis & in festo ^[118] Isidis vascula tritici et hordei circumferebant. Ideo Serapidis etiam Idolum gestabat modium frumenti in capite & Boves quibus terra colebatur tam Isidi quam Osiridi magna cum solemnitate consecrabantur. Vnde cum fruges in ætate argentea inventæ dicantur consequens est ut Osiris tunc vixerit; et propterea sit Ægyptiorum Pater communis Misraim. Nam et Herculi Ægyptio coævum & Ægypti totius Dominum ^{†[119]} Diodorus tradidit. Vnde Ægyptij omnes Osirim et Isim tanquam communes gentis totius parentes quam religiosissime colebant. Testis est Herodotus l. 2: Ægyptij ait, non colunt similiter Deos eosdem præter Isim et Osirim. Quam latè diffusa fuit posteritas Misraim tam latè propagatus fuit horum nommum cultus et vix ultra.

Diodorus dicit ^[120] Saturnum genuisse, ut fabulantur quidam, Osirim et Isidem ut verò plurimi asserunt Iovem et Iunonem et ex his natos esse Osirim Isidem et Typhona. Scilicet Chaldaeis qui per Saturnum intelligunt Hammonem, Osiris et Isis sunt filij Saturni, cæteris sunt filij Iovis atque adeo omnium consensu sunt filij Chami. Rursus Diodorus scribit ^[121] quod <74r> in columnis Isidi et Osiridi in Ægypto erectis Saturnus natu minimus dicitur pater Isidis et Osiridis et Isis mater Ori. Saturnus natu minimus est chaldaicus quem utique, Ægyptij a pastoribus illis regnantibus id est Chamus acceperant, Hæc omnia Diodorus iterum confirmat ^[122] scribendo quod Osiris sit filius Iovis regis Ægypti quem Ammonem vocant.

His adde quod Sanchoniatho, scriptor longe vetustissimus et curiosus originum historicarum investigator, tradit quod Isiris (trium literarum inventor) sit frater illius Xvñ Chna qui primus postea Phænix vocatus est. Cananæi qui in bellis Iosue ex omni terra chanaan in Africam migraverant, nominabantur Pæni seu Phænices, et septuaginta interpretes pro Canaan substituunt Phænicem [†] et propterea Phænice et terra Canaan sunt voces ejusdem significationis. Vnde Phænix ille primus seu pater Phænicum hic dictus Chna idem est cum Cananæorum patre Chanaan. Nam et terra Chanaan per similem vocis decurtationem olim dicebatur Chna et populus Chnaos. Stephanus Byzantinus in libro de Urbibus: Χνὰ ὁὕτως ἡ Φοινίκη Φοινίκη ἔκαλετο et paulo post τὸ ἔθνικὸν ταύτης Χνάος. Vox Chanaan, perinde ut voces Hammon, Babylon Lycaon & similes, terminatione semantica, uti diximus, redundat. Vox primitiva est chana humilis (q. d. servus servorum Gen. 9) et contractè Chna. Igitur Osiris est frater Chanaan et propterea filius Chami et Ægyptiorum pater Misraim.

Quæ hactenus exposita sunt confirmabimus adhuc ex Sanchoniathone. Is generationes Deorum a principio mundi recensens, et singulis generationibus Deos binos & nonnunquam ternos nominans, generatione decima loco Xisuthri vel Noe qui Chaldaeis et Mosi decimus est, ponit Agrum et Agricolam, dicitque Agricolam in veterum libris, Deorum maximum elogio plane singulari nominari & ab his duobus Agricolarum et Venatorum (i. e. Ægyptiorum et Arabum) genus propaga <75r> tum esse quodque filios reliquere Amynum et Magum quibus Villarum gregumque alendorum rationes feruntur acceptæ. Ex istis nati Misor et Sydic, Misor filium Taautum habuit primorum in scribendo elementorum inventorem quem Ægyptij ^{†[123]} Thoor, Alexandrini Thoyth, Græci Hermetem nominaverunt. Desumpta sunt ista partim ex Ægyptiacis partim ex Chaldaicis monumentis ideoque duplex Deorum stemma hic describitur, alterum Ægyptiacum Deorum Agricolæ, Amyni, Misor et Thoth alterum Chaldaicum Deorum Agri Magi Sydic et Dioscurorum. Nam Genus venatorum et Agricolarum qui ab Agro et Agricola descendisse dicuntur sunt Arabes et Ægyptij. His pater primus Noe nomine Agricolæ celebratur, illis nomine Agri seu Venatoris agrivagi. Nam Ægyptij agros colebant et Arabes a quibus ^{a[124]} orti erant Chaldaei) pecoribus et captis feris vivebant. Vtrique patrem primum sibi similem esse voluerunt, et Ægyptij quidem verè, cùm Noe verè fuit Agricola & agricolarum omnium pater. Porro ex Agricolæ elogio quod sit Deorum maximus, ex ejus ordine in genealogijs quod sit decimus a creatione mundi, ex ejus filio Amyno id est Amon seu Ham et nepote Misor id est Misraim, liquet hunc esse Noe. Ex Mercurio autem adjuncto confirmatur Amynum esse Iovem Ammonem et Mercurij patrem Misor esse Osirim. Nam Mercurius erat ^{b[125]} Osiridis filius et tam ^{c[126]} Iovis Ammonis quàm Osiridis minister & scribe. Ager itaque qui Agricolæ synchronus ponitur est etiam Noe et ejus filius Magus est Cham sic dictus ab Orientalibus quod esset Philosophorum pater. Arabes pastores erant et id circo gregum alendorum rationes Mago acceptas hic referunt; idque meritò cùm Hamon ob inventas gregum alendorum rationes cornibus arietinis semper pingatur. Liberi Sydic ad Sanchoniathone dicuntur Διὸς κοῦροι Iovis filij ideoque Sydic Iovis est cognomen & Iovem chaldaeorum hic significat, id est Herculem Ægyptium. Vnde cùm <76r> Sydic et Misor fratres hic statuuntur, Misor ille necessariò erit Misraim. Est enim Misraim nomen duale et non tam patrem populi populum ipsum significat, nempe duplicem Ægyptum, superiorem

quæ Thebais dicitur et inferiorem ad ostia Nili. Sigulare est Misor, a quo et mensis ultimus Ægyptius dictus fuit Messori et Ægyptus nonnumquam Masor (2 Reg. 19, 24. Isa 19. 6. Mich. 7. 12) ejusque Metropolis Alexandria usque hodie ^{a[127]} a Saracenis Meser.

Iam vero Masor seu מצור locum munitum vel angustum significat a primitivo צור Sor coarctare. Vnde צר Sar angustus vel angustia. Ægyptus enim rupibus et fluvio Nilo muniebatur undique et quoad latitudinem valde angusta erat. Hinc Ægyptij pro Masor dicebant sor vel Sir ut in vocibus Bu-siris, Cala-siris, Pelo-siris, in Niliparte quadam quæ nominabatur Siris, in stella Sirio, in Deo Serapide. Nilus et Stella Sirij erant Osiridi sacri et propterea ab ejus nomine Ægyptiaco dicti Siris et Sirius id est si terminationes a Græcis adjectæ omittantur, Sir. Vnde Nilus (Ios. 13. 3 & Ier. 2. 18) ab Hebræis dicitur Sihor. Sarapis autem erat Bos Osiridi sacer quem alias Apin nominabant, et voce composita Sar-Apin id est Osiridis bovem: quo nomine Idolum Sarapidis etiam vocabatur. Osiridis igitur nomen Ægyptium erat Sir, pro quo Græci (in hujus Dei sacris solennibus, funebres Ægyptiorum planctus Nomen Serapidis compositum ex Osiride et Apide factum est Osirapis Clem. Alexandr. admon. ad Gentes. et frequentes exclamationes צר אֵי O Sir ! audiendo) dixerunt Osiris. Plutarchus enim (in Iside) conqueritur quod nomen Osiris non sit Ægyptium sed a Græcis formatum, at nomen Sarapis pro Ægyptio agnoscit. Præfecerunt igitur Græci particulam O, et propterea Misraim Misor et Osiris non solum nomina sunt unius et ejusdem hominis sed etiam unum et idem nomen

Apin vero et Serapin eosdem esse cum Osiris et his omnibus Plutonium significari pluribus constat. Plerique Sacerdotum, inquit Plutarchus, in idem aiunt recidere Osirin et Apin, <77r> enarrantque et docent nos Apin esse intelligendum formosam animæ Osiridis imaginem. et ^{†[128]} Eusebius: Apis, ait in Ægypto primus Deus putatur quem quidam Serapin vocant Tauri sacri, inquit Diodorus, tum qui Apis tam qui Mnevis vocatur ut Osiridi dicati sint et pro dijs colantur apud universos promiscue Ægyptios sancitum est. Et alibi: Osirim modo Serapin modo dionysum interdum Plutonium putant. Sic etiam Plutarchus: Præstat ait Osirin cum Baccho eundem facere & cum Osiride Serapin. Et alibi: Isis et Osiris Θεῶν ξῆς δαίμόνων Deorum et Manium permixtis honoribus coluntur, ubique magna maxima autem in rebus supra et infra terram potentia præditi, neque verò Serapis alius est quam Pluto aut Isis a Proserpina differt: ut et Archimachus Euboensis docuit et Heraclides Ponticus qui oraculum Canopicum Plutonis esse judicat. Sic etiam ^{†[129]} Porphyrius: Serapis idem prorsus qui Pluto Deus est, eoque maximè Dæmonibus imperat. Macrobius ^[130] verò conjungendo cultum Serapidis et Isidis docet Cerberum canem infernalem ad Serapidis pedes pingi solere. Alexandria, inquit, Serapis atque Isin cultu pene attonitæ venerationibus observat. Et paulo post: Serapidis simulacro signum tricipitis animalis adjungunt, quod exprimit medio eodemque maximo capite leonis effigiem, dextra parte caput canis exoritur mansueta specie blandientis, pars verò læva cervicis rapacis luci capite finitur: easque formas animalium Draco connectit volumine suo, capite redeunte ad Dei dexteram qua compescitur monstrum. Hoc monstro designari videntur Osiridis fratres. Plutonium verò cum Cerbero hic pingi ^{†[131]} Plutarchus expresse docet. Statuam Plutonis, inquit, cum Cerbero et Dracone exculptam non alterius esse quam Serapidis Ægyptij Sacerdotes docuerunt, quod Ægyptij Serapidis nomine Plutonium afficiunt. Sic etiam Tertullianus: ^[132] Suggestus illius quo caput Serapidis ornatum est, modialis figura, frumentationis memoriam obsignat; & curam frugum super caput ejus fuisse, ipsis spicis quibus per ambitum notatur, apparet. Propterea et canem quem apud inferos deputant, sub dextera ejus dicaverunt, quod sub manu ejus compressatus Ægyptiorum Et Phariam adjungunt quam filiam regis Farao derivatio nominis esse demonstrat. Hinc Tertullianus Serapin & Phariam de Iosepho et ejus uxore interpretatus, cùm tamen Pharia reginam Ægypti sonæt, et ipsa sit Isis ut Minutius Felix et Eusebius ^[133] expresse docent

His adde quod Nilus fluvius quem Osiridi sacrum <78r> fuerunt, sic decantatus ille inferorum Styx. Nam Diodorus recitans Homeri carmina

Παρ' δ' ἴσαν ὤκεανον τε ῥοῶς &c. id est
Oceani veniunt undas & Lucada rupem,
Solis et ad portas, ubi somnia gens vaga regnant,
Vltiusque adeunt viridantia prata, frequentant
Quæ manes hominum vitâ simulachra carentum,

docet Nilum per Oceanum, Heliopolin per Solis portas & pratum juxta paludem Acherusiam propè Memphim per mortuorum prata intelligi. Plerasque enim et maximas Ægyptiorum funerationes istic peragi dum cadavera per amnem et Acherusiam paludem deportata in cryptis illic sitis reponant. Vnde etiam Græcorum

Achæron et Charon. Porro tota Osiridis solennitas funebris est, et ad inferos spectat, dum mortuum quotannis lugent, membra sparsa quærent et humant & apin bovem anno quoquo tertio in fluvio Nilo demersum suffocant eique ritus funebres tanquam Osiridi demortuo peragunt, fingentes animam Osiridis in Api resedisse. Mercurius symbola Deorum et solennia sacra regnante Iside constituit. Osiris solus jam tum mortuus erat, ideoque solennitate funebri annuatim celebratus est, et subinde Deus mortuorum constitutus. Illud verò, inquit Plutarchus,^[134] quod hodie sacerdotes veluti abominantes et occultantes trepide significant, Osiridem mortuis imperare neque a Dite seu Plutone alium esse, ignoratum quomodo verum sit plerosque turbat, suspicantes in terra et infra terram sacrosanctum istum Osirim habitare, ubi corpora latent eorum qui jam desijsse putantur.

Reges Ægyptios a Mene quodam deducunt Historici et in eo ^{c[135]} omninò consentiunt quod Menes fuerit primus Ægypti Rex. Hoc Herodotus, diodorus Siculus, Erotosthenes, et ex Manethone Africanus, hoc Iosephus, Eusebius et Syncellus uno ore prædicant. Menes verò pater Athothis id est ipsius ^{f[136]} Theuth seu Mercurij primi statuitur, ideoque Misor est Sanchoniathonis. † < insertion from f 77v > † Ab ^{r[137]} Hippopotamo raptus interiit ut ex Manethone notat Africanus, id est a Typhone fratre interemptus fuit. Nam Typhonem ^{s[138]} < text from f 78r resumes > Hippopotami specie formabant ac ^{t[139]} talæ fuit in Hermopoli Typhonis simulachrum. Apollonopolitæ verò ^{v[140]} Crocodilum oderunt quia Typhonem ejus formam induisse aiunt. Porro Menes ^{g[141]} ^{g[142]} primus Ægyptijs persuasit ut legibus uterentur eosque a tenui et opum pecuniæque non indigente victûs ratione deduxit, agriculturam scilicet ijs ostendens, ideoque Osiris est. Nam et nomen bovis Mneuis <79r> qui Osiridi sacer fuit a Mene desumptum videtur. Sane nomina Μνευις et Μηνις valde vicina sunt et quandoque permutantur. Nam et Bos Μνευις Æliano Μῆνις vocatur et vicissim rex Μῆνις Diodoro ^{b[143]} alicubi Μνενης est. Rex idem Herodoto Μτω et Iosepho Μινῶιος dicitur et est Menætius ille quem ^{c[144]} Apollodorus pastorem Plutonis esse scribit, bove Mneve scilicet in pastorem Menætium verso. Docet autem ^{e[145]} Huetius quod Menes e Gentibus aliquibus pro Deo fuerit cultus, et quod Latinorum Deus Genius sit Μτω, unde Μτωες, Æolice Μῶνες, Latine Manes. Ex eodem fonte videtur Minos, Græcorum filius utique Iovis et Iudex Orci. nomen suum habuisse. Sed ex dictis abunde palet, quod Osiris sit infernorum Deus.

< insertion from f 18v >

Igitur Chami filijs quatuor Misraim, Phut Chanaan et Chus (Gen 10) qui sedes in Ægypto Libya, Phænicia et Arabia habuere, respondent Osiris, Antæus Busiris & Hercules. Nam Hercules ab omnibus statuitur filius Iovis adeoque locum quartum occupabit. ffingitur dux exercitus Osiridis quia paulo post pro Ægyptijs contra Typhonem militavit: Nam Typhone regnum Ægypticum occupante Ægyptij fugerunt & dispersi sunt donec Hercules in eorum subsidium veniret: Et propterea Hercules cum suis seorsum habitabat.

<19r>

Vbi Chamus cum suis in Ægypto aliquamdiu consederant, ^{a[146]} Diodorus et Eusebius ex Ægyptiorum Theologia a Manetho conscripta tradunt quod Osiris rebus Ægypti constitutis, et totius regni administratione Isidi uxori in manus tradita consiliarium et Mercurium adjuxit quod prudentia cæteros antestaret omnes. Imperatorem verò ditioni quam reliquit Herculem genere propinquum – at tractibus qui ad phæniciam inclinant & locis maritimis Busirim, Æthiopie et Libyæ Antæum curatores dedit. Tum ipse iter (in Æthiopiam). suscepit fratre [vel potius filio] comitatus quem Græci apollinem vocant. Designatur hic divisio regni Chami inter ipsius filios quatuor Herculem, Osiridem, antæum et Busirim, seu Chus, Misraim, Phut et Canaan. Et Antæus quidem partes Libycas, Busiris vero ostia Nili & Phæniciam at Hercules primogenitus patris sedem ad orientalem Nili ripam & partes reliquas Nam ^{b[147]} Busiris rex fuit. Ægypti æque ac Osiris. nec dubium est quod reliqui etiam fratres in propriis sedibus regnarint: Itinera vero suscepta sunt ut quisque sortem suam perscrutaretur. At Ægyptij patri suo Osiridi honoris ergo dant dominium in fratres et orbem totum ab eo lustratum esse fabulantur. Ex fratrum numero nominibus et sedibus perspicuum est Busiridem esse Canaan. Nam et Hercules hunc vicit perinde ut Iupiter Belus Vulcanum, & hic æque ac Vulcanus per mare navigavit. Hic Busiridem urbem in inferiori Ægypto condidit Busiriticæ præfecturæ caput. In Heliopoli quæ metropolis erat Ægypti inferioris sacrificabantur homenes vivi & mactabantur tres diebus singulis ad usque tempora Amosis regis qui anno circiter duccentesimo post exitum Israelis ex Ægypto hanc consuetudinem sustulit. Et hæc sævitias a Græcis Busiridi qui illic aliquando regnaverat, tanquam tyranno

crudelissimo ascribi solebat, quamvis ipse cum suis ab Hercule victus ex Ægypto g antea profugerat. Porro videtur etiam Canobus vel Canopus idem fuisse Deus cum Canaan. ^{d[148]} Ægyptij enim Imperatorem nominabant Osirin & gubernatorem Canobum cum quo stella idem habet nomen, & navim quæ Argo græcis dicitur inter sidera relatam in honorem navis Osiridis non procul ab Orione et Cane ferri. Vnde n Canobus erat Osiridi coætaneus et tamen ab eo diversus, et propterea ejus frater ille qui navigandi artem maxime caluit, hoc est Canaan. In inferiori Ægypto ubi Canaan regnabat extat et urbs Canobus et Nili ostium Canopicum, & insula Canobus eidem ostio objecta. Pingebatur autem Deus Canobus cum ventre turgidissimo. Et inde Nomen אוב, quæ et utrem significat, et Pythonem qui ex tumido ventre quasi utre oracula depromit. And hence Proteus was said one while to flow as water & another while to burn as fire

< insertion from f 19v > ^{[149]b[150]} as Heraclitus relates: whence they feigned that he put on all shapes. For Proteus was king of the lower Egypt & lives in the Iland Pharos of Alexandria & was well skilled in navigation like Vulcan & therefore accounted a sea God. He was a very wise man understood nature & knew things past & to come like Prometheus. His sons were accounted cruel to strangers like Busiris & therefore Hercules destroyed them as he did Busiris with his family. He was therefore contemporary to the sons of Ham, & by consequence one of them; that son to whom all these qualifications agree. He was called the son of Neptune & Phænica because a navigator & Phænician, & Proteus because πρωτος the first of the nation. For Orpheus calls him πρωτογενης the first man from whom sprang, saith he, the principles of all nature < text from f 19r resumes > < insertion from f 19v > Fuit ^{f[151]} patris Osiridis scriba, & Isidis Consiliarius et, scriba quam discipulus ‡ avi sui Iovis Hammonis, sic enim. Isis in libro sacro Hermeti ascripto filium suum Horum alloquitur Mentem adhibe o fili Hore. occultam enim audis contemplationem quam avus Camephes audivit ab Hermete qui omnium rerum commentaria scripsit ab omnium progenitorum Camephe quando et perfecto atramento eum honoravit. Et hinc Mercurius a Veteribus dictus fuit ^{g[153]} Parammon. < text from f 19r resumes > < insertion from f 19v > Terra vestaque apud Latinos et ^{a[154]} Titæa apud Assyrios et Atlantios a voce טט quæ lutum significat pro Saturni Assyriaci uxore accipitur et inde Titanum & terræ filiorum < text from f 19r resumes > < insertion from f 19v > # Et e contra, Gens unaquaque cubitum Dei sui vel Deæ ad solem vel Lunam vel Terram tanquam corpora omnium nobilissima referre conabatur ut Macrobius fuse docuit. Et hinc factum est ut Dij Deæve qui ab invicem diversi erant pro eodem haberentur; Iuno, veluti Dea Syria, Minerva, Ceres, Diana, quæ omnes pro magna matre quando cultæ fuerunt, ut et pro Luna et inde ab aliquibus confunduntur inter se < text from f 19r resumes > < insertion from f 19v > # Io Inachi filia in Ægyptum fugiens Osiridi nupsit & ab Ægyptijs vocata fuit Isis. Res Græcorum ad Ægyptiam, Chaldaicam & Assyriacam Theologiam nihil omnino spectant. † < insertion from higher up f 19v > † Every nation studying to honour their own ancestors they were not content to worship them them selves but sometimes pretended them to be the Gods of other nations also, & the Egyptians also pretended that Dionysus Bacchus Adonis & Pan were their Osiris < text from lower down f 19v resumes > Et his probe notatis Objectiones ut plurimum evanescent. < text from f 19r resumes >

<20r>

Semiramidem esse Attergatis filiam memoravimus ex authoribus sed malim dicere quod Semiramis et Allergatis sint duo tantum nomina ejusdem veneris De Veneris nominibus. idque ob rationes sequentes.. ¹ Allergatis quatenus in Syria regnavit fæmina fuit subobscura, neque ob libidines ibi exercitas celebratur sed e contra ob adulterium admissum ^{a[155]} se pudibundam in lacum abjecisse dicitur prope Ascalonem, ³Ejus exitus in Syria fabulosus est, nempe quod in lacum se abiciens in piscem mutata fuit vel ut ^{b[156]} alij volunt a piscibus servata, et Semiramidis etiam ortus ex Derceto non minus fabulosus est, nimirum quod ^{c[157]} infans a columbis servata fuit et ideo Semiramis nominata. Semiramis origine Syra fuit ex familia regia & adulta fæminas omnes pulchritudine superavit et ^{d[158]} cum corporis venustate conjunctam habuito consentaneam morum elegantiam et in Assyriam profecta ob amores et libidines præ cæteris omnibus fæminis celebris extitit quæ omnia sunt Veneris solius character; ^{e[159]} Cælus Assyrius id est Chamus ubi a filio Saturno (id est Chuso victus et regno expulsus aliquandiu exulasset, atque adeo initio sæculi quarti Astartem filiam Cupidinis & Amoris matrem (id est Attergatem seu Venerem submisit, quæ Saturnum fraude insidijsque tolleret at Saturnus puellam amore et blanditijs captam secum quasi matrimonio conjunctam retinuit et ex ea filias septem suscipit ideoque Allergatis ubi a cælo patre ad Saturnum missa est ad Sacerdotum missa in Babyloniam et Assyriam venit (ut ex sequentibus patebit) et ibi in posterum cum

Saturno et ejus filijs mansit ^{f[160]} Semiramis ex Syria in Babyloniam et in Assyriam itidem profecta ibi primum ob libidinem celebrata fuit, & Ninum regem forma sua implicuit, ita ut Ninus eandem Marito ereptam sibi matrimonio conjungeret, & ex ejus concilijs omnia ageret, et regnum moriens ipsi relinqueret ipsa vero reginam esse se præbuit omnium celeberrimam ejusque ^{h[161]} multa passim opera per Asiam diutissime extabant, et regioni Allyriæ vel assyriæ ubi regnavit relictæ est Atter-gatis nomen simplex attyr vel Assy Adonidem cum Venere Adonis rex erat ut ex nomineliquet nam vox Adonis dominum significat. Idem cum Osiride haberi solet propter similitudinem sacrorum: nam hujus cerimonie ab Osiridis sacris desumptæ sunt. At Syri et Assyrij non patres Ægyptiorum sed proprios colebant. Malim dicere quod sit Ninus vel Nimrod. Nam ^{k[162]} juvenis erat & ^{k[163]} et ^{k[164]} venationes exercuit. Venerem a Marte Adonidem a Venere adamatam scribunt & fuigunt aprum qui Adonidem interfecit Martis invidia immissum esse Cum Marte utique id est Chuso Venus primo congressa est ex eo suscepit liberos aliquot ut modo dictum est, deinde repudiato sene ad filium juvenem se convertit. Sic Ninus a Venere æque ac a Semiramide impense adamatus fuit ad usque obitum suum et immatura morte utramque superstitem reliquit.

<20v>

The blank certificates of the lives of the several nominees that have paid money into the Exchequer upon the Million Act are printed by the approbation of Sir R. Honrand Auditor of the recipient of the Exchequer & are to be sold by Sam. Heyrick at Grays In Gate in London.

<21r>

Adonis likeness of their sacred rites.. for his ceremonies seem for the most part borrowed from those of Osiris. That Venus & Adonis were Semiramis & Ninus & of the various names of Venus If Adonis be Osiris then Venus must be Isis, which is not probable. Venus & Adonis were the Gods of the Assyrians & Syrians & these nations worshipped not the ancestors of the Egyptians but their own, as all other nations did The Venus of the Syrians or Bea Syria is by all hands allowed to be a syrian Queen the mother of Semiramis. For whilst Semiramis was contemporary to Ninus & he was the grandchild of Ham her mother Attergatis must be contemporary to the children of Ham & by the consequence was his daughter & the wife Canaan. But the question is whether the Assyrians worshipped her or her daughter Semiramis. And my reasons for the latter are these. Semiramis had all the qualifications of Venus ^{a[165]} she exceeded all weomen in beauty & ^{a[166]} had a suitable elegance of behaviour joyned with the handsomness of her body & ^{a[167]} had a husband who under the king of Assyria was Lord of all Syria & ^{f[168]} is celebrated in history above all other weomen for love & lust, & her but left him & ~ ^{a[170]} with her beauty captivated Ninus the first king of Assyria & & founder of that nation ^{d[171]} being by him taken from her first husband became his Queen & ^{d[172]} reigned after him, & for her reign & the man ^{b[173]} the works attributed to her every where in Ais was the most famous of all the Assyrian queens that ever were. And whilst every nation worshipped its own ancestors, it is not likely that the Assyrians would neglect such a Venus of their own & worship Attegartis the ancestor of another nation an obscure woman not celebrated in history for either beauty, lust or dominion, but on the contrary ^{c[174]} was said to be so much ashamed of adultery as out of shame to throw her self into a lake of water neare Askelon. ffor the worship of Venus past not out of Syria into Assyria but ^{d[175]} began in Assyria & past thence into Syria as Pausanias tells us. or rather grew up in both places from the beginning but was spread by the Assyrian monarchs, ^{e[176]} by the Assyrians reconned armony & Authors tell us that Semiramis was & ^{f[177]} called ^{f[178]} Venus Βελ-εσία, the inmortal Gods & worshipped & that she was called ^{p[179]} Dea Syria & ^{q[180]} Rhea & at Alexandria had a temple erected to her by the name of {Venus} & that the Dove which for its hot and lustfull & amorous constitution is sacred to Venus pro Christo . p. 110. Athenag. legat was by the Assyrians accounted sacred to Semiramis & if in honour to her ^{g[181]} they worshipped this bird as a Goddess & ^{h[182]} sacrificed to it or rather they worshipped Semiramis in the bird ffor ^{k[183]} say they Semiramis died not but was transformed into a Dove. * < insertion from f 21v > pag. sup. * when her husband Ninus died, she put on mans apparel & feigned her self to be the son of Ninus that she might govern: & this is agreable to the character of Venus. ffor ^{a[184]} Suidas tells us that she was accounted a man from the loins upwards but a woman downward And accordingly ^{g[185]} her statues were sometimes made with a beard & in armour. ‡ < insertion from lower down f 21v > ‡ Macrobius also proves out of the ancients that she was accounted of both sexes & out of Philochorus that men & weomen in worshipping her changed

theirs Philochorus, saith he, eandem affirmat esse Lunam et ei Sacrificium facere viros cum veste muliebri, mulieres cum virili: quod eadem et mas æstimatur et fæmina. So also ^{k[186]} Iulius Firmicus tells us that the Assyrian men in worshipping Venus put on weomens aparell. And this custome was so ancient in Syria that ^{n[187]} Moses forbid it, Deut. XXII. 5. < text from higher up f 21v resumes > And accordingly ^{b[188]} Lucian any eye witness describes in Edessa a city sacred to Iuno, the statue off Semiramis in a temple that which saith he there is none more sacred in all the east it being adorned with precious works & ancient donations & miracles & religious statues & so ancient that it was reconned erected by Semiramis her self to hermother Derceto. The statues in this Temple were three, one of Iupiter, another of Iuno in the form of the eastern Vrania with a scepter in her hand & on her head rays & a tower like the Magna Mater. These were of Gold. And between these was a third statue also of gold differing in form from the rest & some said it was Dionysus others Semiramis. But dionysus being the father of the Assyrian Iupiter was too old By the uncertainty of its sex & a Dove standing upon its head it was Semiramis & by both these circumstances & its being set up of old to the worshipped together with Iupiter & Iuno in this most sacred temple & its going twice every year to the sea (as Lucian mentions) it was the Venus of the ancients. ^{d[189]} Stephanus tells us also that Semiramis was the first that sailed in along ship ffor at first they used round ones. < text from f 21r resumes > Her husband or rather her lover Ninus was the great God of the Assyrians whom they worshipped by the name of Iupiter Belus , & a nation who worshipped their firstking so much would not neglect his Queen or mistres who reigned both with him & after him & was as famous in history as he. Belus & Adonis are words of the same signification both signifying the Lord, & the Assyrians worshipped the Sun in them both & therefore accounted them the same God. As Nimrod was a stout man & a great hunter so was Adonis, & as Semiramis survived Ninus so did Venus survive Adonis. Ninus was the Mars of the Chaldeans & Chus of the Egyptians & these reigned in Babylonia & beyond Tigris & where Mars resided < insertion from f 21v > ^{a[190]} Suidas tells us that Semiramis was the first that found out metalls & that she committed the worship of them them to captives: & by this in vention you may know that she was Vulcans wife His inventions of sailin fishing & Metals being ascribed to them both in common. She imployed captives to work them that is not Assyrians but Phænicians those Cyclopes who made thunderbolts for her two Iupiters Chus & Nimrod. As Venus was called Atter-dag & was the proper Goddess {for} the Didonians, so Semiramis from fishing & from the city Sidon was called Sida. ffor Cedrenus out of the † < insertion from f 21v > For ^{a[191]} they tell us that Venus loved Dionysus, but during his Indian expedition, enjoyed the company of Adonis,& at his return meeting him with a crown on head she put a crown on his & asked him to follow her because she was married. And ^{b[192]} some add that Mars, that is Dionysus, when Venus forsook him for the love of the young Adonis out of envy sent the boor which slew Adonis ^{c[193]} others that he transformed himself into boar & slew him. so then Venus lived with Mars & his sons in the parts of Babylonia & Assyria where Semiramis did & there enjoyed Adonis: who therefore being then a young man & so contemporary to the sons of chus, & being also a great Prince as his name imports & the great God of the Assyrians in whom they worshipped the Sun, could be no other then Ninus < text from f 21v resumes > ^{g[194]} ancients mentions Sida the wife of Belus < text from f 21r resumes > <22r>

Semiramis was a feigned name taken from the Dove which was sacred to both her & Venus & so agrees alike to both. Ffor the ^{a[195]} word signifies a mountain Dove, she had therefore another true name & I cannot meet with any true name which either she or Venus had besides Aster & in the plural Astercth Venuses, & by contraction Astart or Astarte. Vnder this name she was worshipped in Sidon from the very beginning of Idolatry in Phænicias, when the memory of the first inhabitants of that region was not yet worn out. Hence Ἀστὴρ the name of the morning star & afterwards of all the stars in general & perhaps in allusion to this name it was that Astarte is said to consecrate a star in Tyre a city which seems to have borrowed from thence its original name of צור Syr. Hence also came the Goddess of the ancient Saxons Aestar or Easter to whom they sacrificed in the month of April which from her was : called in their language ^{b[196]} Easter monath as it was by the latines Aprilis from Aphrodita another name of Venus. ffor this month was sacred to Venus. And hence also the English still call the feast of thePassover Easter. From After came Attar & Athara other names of Venus, & perhaps Attyria the name of the region where Semiramis reigned unless you had rather derive Attyr from the region. from this name came Atter-dag that is Atter the fish & by the corruption Atter-gatis, Derete, Archetis. And as from Astyr came צור Syr the oriental name of the City Tyre & Syri the name of the people so from the same fountain might come Siren, {a} monster shaped like Attergatis. For the ^{k[197]} Sirens were beautiful whores or Venuses which lived on the sea-coast & allared men to their ruin. These are the

footsteps I meet with of the original true names of Venus. ffor all the rest of her names are feigned. As she had the name of from a fish so she had the name of Semiramis from a Dove ffrom the places where she was worshipped she was called Cytharea, Paphia, Cypria, Cnidia. ffrom the froth of the sea she was called ^{b[198]} Salambo by the Babylonians & thence Aphrodite by the Greeks which shews that both nations worshipped the same Goddess & that in Salambas et Hesyclius this was the sea Goddes of the Phænicians From כנח Benah a daughter or young woman, & fro in the weomen prostituted her temple called By the Chaldeans succoth Benoth (that is & by the Africans Sicca Venerea she had the name of Venus And thence it appears that the Babylonians (who were a branch of the Assyrians) worshipped the same Venus both with the Africans who were Phænicians & with the Phrygians & Latines so that the great Venus of all nations (& by consequence the Dea Syria was the Assyrian. From her dominion <22v> she was called Melitta & by the Egyptians Β{ελ}-εσία which is as much as to say that, she Venus wass the wife or Mistres of the great Moloch & Belus of the last So then the great Venus of all nations by consequence by Dea was Syria non obscure. an obscure woman whom they feign to be the mother of Semiramis & to have lived allways in Phænicia but the great Goddess of the Assyrian monarchy.

Dercetos filia Semiramis libidinosa et sanguinaria mulier Syriæ Deæ nomine culta est & per Dercetom et columbas etiam Semiramin honorant Syri (in columbam enim mutata est mulier ut nugatur Ctesias) quid mirum si imperio et tyrannide florentes aliqui a subditis deorum nomine nuncupati sint. athenaque legat. pro Christ. p. 121

Apud Assyrios Veneris Archetis et Adonis maxima olim veneratio viguit quam nunc Phænices tenent.

Hironus king of Tyre (contemporary to Solomon) placed a golden pillar in the Temple of Iupiter [Belus] & erected a Temple to Hercules & another to Astarte. Menander Ephesius ex Archivis Tyrijs apud Iosephum c. Ap. p. 1042 & Antiq. l. 8 c 2. p. 67. & apud Marsham p. 368. a little after Ithobabus priest of Astarte became king of Tyre. Menander ib. & apud Marsham p 408.

Baal & Asteroth the deities of the Zidonians in the days of Solomon Iezabel 1 King. II & 18. & 2 King 23. 13. & long before in the days of Samuel 1 Sam. 7. 4. & of the Iudges Iud. 2 13 & 10. 6. Asteroth the proper Goddess of Zidon from the beginning. ib.

Scythæ imperantibus Assyrijs Veneris uraniæ fanum in urbe Palæstinæ Ascalon depecularunt inter cætera (quantum equidem scio) hujus Deæ fana vetustissimum. Siquidem quæ in Cypro est ejusdem deæ ædes, ex hâc nata est: id quod ipsi etiam referunt Cyprij Quinetiam illud Cytheros delumbrum ex hoc Syriæ a Phænibus erectum proditur. Herodotus lib. 1. p. 61.

In Tyre Herodotus found two temples of Hercules one of which the Priests then reconned as old the city Tyre & that the city was built 2000 years before the days of Herodotus. And in Thasus he saw a Temple of Hercules built by the Phænicians who came thither with Cadmus to seek Europa. Which things, saith Herodotus declare Hercules to be an ancient God. Herod l. 2. p. 135.

The games of Hercules were observed every fifth year at Tyre. 2 Maccab. 4. 18, 19. <23r> after the mo{[l]}e of the Egyptian kingdoms. He named Athens after the Egyptian name of Minerva. & taught them the worship of this Egyptian Goddes. He distinguished the people into three , orders the Gentry, Soldiers & Mechanics & as the Egyptians did. The Egyptian Gentry were their Priests. He first joyned one man & one woman according to a law in Egypt ordained by Vulcan. He first introduced the Egyptia Gods among the Greeks & as the Egyptian Priests wore linnen garments so did the Athenian. And whilst he introduced the Egyptian customes in other things we may recon that he imitated them also in the Athenian polity of reducing many cities into one by a common council: & by consequence that the Egyptian villages towns & cities when invaded by the shepherds convened in common councils to consult their safety with great festivals for assembling the people & by means of those councils grew into kingdoms, the captains of their armies against the shepherds becoming their kings. For the remains of such Councils continued in Egypt ever till the days of Herodotus. Sunt itaque, saith he, similia inter se oracula et illud apud Thebas Ægyptias et hoc apud Dodonam estque divinandi in templis [Græcis] ratio ab Ægypto ascita cum ipsi Ægyptij extiterunt principes conventus et pompas et concilia factitandi & ab eis Græci didicerunt Cujus rei hoc apud me argumentum est, quòd illa constet priscis temporibus, Græcanica verò recens fuisse instituta: nec semel quotannis conventum agere

Ægyptios, sed frequenter cum alibi tum præcipue ac studiosissime in urbe Bubasti in honorem Dianæ. Secundo loco in urbe Busiri in honorem Isidis: in qua urbe maximum est templum Isidis ipsa in medio Delta Ægypti sita. Est autem Isis quæ Græca lingua dicitur Δημήτης id est Ceres. Tertio gradu in urbe sai in honorem Minerva. Quarto Heliopoli in honorem Solis. Quinto in urbe Butiin honorem Lunæ. Sexto in urbe Papremi in honorem Martis. Hactenus Herodotus: qui deinceps describit quàm ingentes essent {n} conventus & quantis sacrificijs diem festum celebrarent. in sola Bubasti convenere virorum ac mulierum præter pueros ad septingenta millia. /

Chap. II Of the Original of Kingdoms.

By the of Kingdoms may be understood the original of Temples

<23v>

Till the founding of this kingdom of Rome all Italy continued divided into small kingdoms, all which the Roman gradually conquered in the space of about 400 years , & which thereby became the first kingdom of great extent in Italy, & soon after by prosecuting its victories grew the greatest of the four Monarchies

Before the rise of the 4 Monarchies the Kingdom of Egypt flourished & grew great. I have new given you an account of the rise of the 4 Monarchies but The first kingdom in the world of great extent seems to have been the kingdom of Egypt for this flourished For saith Strabo Homer knew nothing of the Empires of the Medes & Assyrians other wise naming the Egyptian thebes & hers rich is & th{o}s of the Phenicians he would not have passed over in silence he the riches of Babylon Nineve & Ecbatane. & grew great before the rise of the 4 Monarchies. Homer knew nothing of Nineveh & Babylon the seals of the Assyrian Monarchy, but he celebrated Thebes the chief seat of Egypt as a very great & famous city. The occasion of the Egyptians growing {fess} into lass into a great kingdom so early was the incursions of the eastern Shepherds or Arabians who sometimes invaded the lower parts of Egypt & reigned there till the Egyptians expelled them To strengthen themselves against this common enemy it was necessary that the Egyptians should unite into bodies as great as that of the shepherds or greater. When Iacob & his sons entred Egypt Ioseph tells them that Egypt hab been invaded by them before the days of Iacob. Yet [†][199] Artapanus & the Chronicon Alexandrinum record that Egypt continued divided into many kingdoms till the reign of Palmanothes at Heliopolis which was about the time of Moses's birth. Between the death of Ioseph & birth of Moses the ^a[200] Shepherds invaded the lower partsof Ægypt anew & regined there for about 4 or 5 hundred years together till the king of Thebes assisted by the other kings of Egypt expelled them by a durable war. Soon after they invaded Egypt afresh & after 13 years were expelled again & not long after the king of Thebes became lord of all Egypt, & Sesostris (called in Scripture Shishack) which a potent army in the reign of Rehoboam the son of Solomon invaded & epouled Iudea, Syria, Asia minor &all the kingdoms round about, there being no kingdoms in those days great enough to oppose him. And this was the first great Conqueror we read of in the world. But whilst he dissolved not the kingdoms, he conquered but only spoiled them & made them tributary, he founded not a durable & well united Empire like the four which followed, & therefore his kingdom is not recconed among them.

Sir Iohn Marsham has given us an account of the 4 principal kingdoms into which Egypt was anciently divided those at Thebes, This, Memphis & in the lower Egypt & wherever we{e} read of any other ancient & great cities of Egypt (as there are divers) we may conclude that those also were the seats of the first kingdoms. The manner how the first villages & towns of Egypt grew into kingdoms & may be understood by the constitution of the kingdom of Athens. ffor the athenians were a Colony of Egypt & Cecrops the first king of Athens was an Egyptian & formed that <24r> there we are to take for his lover Venus. † the Assyrian Venus & Adonis are therefore Semiramis & Ninus, but whether the Assyrian Venus be the same with the Syrian or her daughter, that is whether Semiramis be Attergatis or the daughter of Attergatis may be still a question. And I take them to be the same for these reasons. Nothing is more frequent in antiquity then to make two Gods or Goddesses of two names & to represent one the father or mother of the other & this seems to be the case here because – – The death of Allergatis in Syria & birth of is fabulous. ffor ^a[201] they tell us that Allergatis so soon as Semiramis was born was so much ashamed of the adultery by which she had conceived her that she immediately threw her self into a lake neare Askalon (a degree of modesty not suitable

to Venus) & was turned into a fish & ^{b[202]} that Semiramis was nourished & preserved by doves. As the great Venus was married to Vulcan before she lay with Mars & was accounted both male & female so Semiramis had a husband before she lived with Chus **{illeg}** & Ninus, we have shewed that she had also all the Characters of the great Venus or De^{m} Syria being beautiful, faceious, lustful & famous above all other women. semiramis & feigned her self as man being born of syrian parents in Phœnicia neare Askelon, & so being as neare allied to the Assyrians there is no reason why the Syrians when they recived the worship of Venus from the Assyrians should change the person & instead of a woman who was the most famous of her sex & had all the qualifications of Venus, to substitute another not celebrated in history for any of those qualifications nor for any thing else. Twas more for their honour to commemorate that a Syrian reigned over the Assyrians. And ^{c[203]} Athenagoras tells us expressly that Semiramis a lustful & bloody woman was worshipped by the name of the Dea Syria The Assyrian Venus embraced first Chus (as we shewed) & then Ninus or Adonis who comparatively to her is called a youth & therefore she was old enough to be the younger daughter of Ham & wife of Canaan. ^δ Sanchoniatho tells us out of the Assyrian theology that when Cælus that is Cham was vanquished & banished by his son Saturn or Chus (which as we shall presently shew ^{io}) happened in the end of the brazen age just before Chus & his sons went into Babylonia) Cælus after some time sent his daughter Astarte a virgin to take away Saturn by fraud & treachery. taken for a woman but Saturn won her to him by courtship named her & had seven daughters of her & two sons Cupid & Love, & that Astarte according to the Phœnicians in Venus. Here Sanchoniatho is indeed mistaken in making Astarte a virgin before she lay with Saturn whereas she had a husband & children before: but this he discovers that Astarte was that famous Venus who lived with Chus & by his sons in Babylonia & the regions beyond Tigris & by consequence that she is the same with Semiramis. And this is still further confirmed by the Atter or Aster with look from Attyria where she was worshipped. name of Attyria or Assyria which this famous Queen left to the region where she reigned. ffor I take her true original name to have been Astyr or Aster in the plural number Asteroth & by contraction Astart, Astarte, Hence Ἄστῆρ the Venus & thence in general all stars & month in the feast Easter ffrom Aster came Atter, Athara, Assy & thence the region Attyria or Assyria Also from Assur came Sûr Syriack name of the city Tyre, & Siren a monster shaped liked Atter-gatis. For the Syrens ^{b[204]} were beautiful whores or Venuses which lived neare the sea & allured men to their ruin. All the rest of the names of Venus seemed borrowed from her qualities. From fishes sacred to her her statues made below like a fish she was calld a Archetis [†] Atter-dag that is Atter the fish & by corruption Atter-gatis, Dercete {Archetis} from Doves Semiramis which signifies a mountain Dove, ffrom the froth of the sea Salambo by the Babylonians & Aphrodite by the Greeks. ffrom the women prostituted in her temple called Succoth Benoth by the Chaldeans (that is the temple of women) & Sicca Venerea by the Africans she had the name of Venus. ffrom her dominion she had the names of Βελ-εσία & Melilla And because she hid Apollo & Diana from Typhon she was called Δητώ & Latona from <24v> λήθω & lateo. ffor Herodotus tells us that she was one of the first eight L^{abo}na was the daughter of Saturn & tho the Greeks made her the mother of Apollo & Diana yet ^{a[205]} Herodotus informs us that the Egyptians accounted her only their nurse & preserver ^{a[206]}, she hiding & saving them when Isis their mother had recommended them to her. # < insertion from the middle of f 24v > # And Tully giving the name of Asteria to Isis tells us that Asteria was the wife of Iupiter, the mother of Proserpina & the sister of Latona < text from f 24v resumes > ^[207] She was therefore different as well as well from Isis as from Diana & therefore being one of their first eight Gods (as ^{a[208]} Herodotus informs us) of which there are but three females Isis Venus & Diana, she be no other them . Venus. Certainly [the Egyptians while they placed Venus among the Planets & omitted all the rest of the women except Isis & her daughter: they seem to have had her in great honour as a woman very benign to them. Yea] the Chymists expound Latona of brass or copper, but [‡] by what authority I know not.

Iuno is sometimes taken for ^{c[209]} Isis & sometimes for the wife of Ham or Chus or Nimrod. ffor whoever is Iupiter, Iuno is his wife. And so Dione is the wife of Ζεύς & Beltis of Belus. of. Melilla or Alitta be taken for Venus as it uses to be it is when Venus is taken for the wife of Belus & confounded with Iuno. From Alitta comes Ilithya ^{b[210]} a name of Iuno Lucina among the Romans. But Whilst the Arabians in Alla & Alitta worshipped the Sun & Moon the Latines take Lucina for the Moon & the Greeks take Εἰλεί Θυια for Diana the daughter of Iuno. Venerem Assyrij vocant Mylittam, Arabes Alilat Persæ Mithram ut scripsit Herodotus. Scaliger vero Milittam deducit a voce Chaldaica Myliath quæ genetricem significat, notissimum Veneris epitheton & Alilat ab Arabum Halilath quæ Lunam nascentem significat. From Alitta comes Ilithya ^{b[211]} a

name of Iuno lucina Nam Arabes per Alilat non Deam Assyriam sed suiipsorum matrem communem hoc est Iunonem intellexerunt.

<25r>

De Dijs reliquis Ægyptijs Mercurio, Minerva, Latona, Apolline ac Diana

Mercurium quem Ægyptij Thoth et Syri Athotem, Taautum et Annubin appellant ex Mene patre & Ægyptiorum rege primo ^r Eratosthenes & ^s Manetho derivant ex Misor vero, et ex Misraim, natum esse aa[212] Sanchoniatho ex monumentis Ægyptiorum docet: dixeris ex Typhonis filia. Nam Mercurium ex Iove (scil. Aratrio) et Maia Atlantis filia natum tradunt omnes. Minerva, quæ a[213] ab Ægyptijs appellatur Sais et Athena seu Thna, in bello deorum contra Gigantes stenuè pugnasse traditur ideoque filijs Chami coæva erat & propterea eorum soror. Nam et Iovis filia ab Homero et alijs dicitur. A b[214] Nilo orta traditur quod esset Ægyptia. Femina innupta et virgo castissima semper mansit et propterea ab Iside et Venere diversa fuit. Isidem. Quinetiam Chymici Latonam de ære exponunt, sed qua autoritate me latet. Si Dijs de quibus hactenus disputavimus addantur Osiridis et Isidis liberi Orus et Bubaste seu Apollo ac Diana, complebitur numerus Deorum duodecim. Hæc non erat Diana Ephesia quæ turrim gerebat supra caput sed hujus filia quam et Proserpinam, et Hecatē et Corem, Lunam et Lucinam et Ἐιληθυσίαν et Prothyraeam nominabant.

Objectionibus respondere non vacat. Id tantum notamus quod Gentes primum nomina plura ejusdem Dei excogitarunt dein ex nominibus diversis diverso faciebant. Deos quorum unus esset alterius vel pater vel frater vel filius vel patruus vel socer vel Dominus: ut Atlas Neptuni filius & Oceani frater . # cultum etiam unius Dei qui celebrior videretur nonnumquam applicabant ad Deum alium ut cultum Osiridis et Isidis ad Deos Syros Adonidem et Venerem, et nonnunquam ad Bacchum et Venerem: quo factum est Adonis et Bacchus pro Osiride a plerisque haberentur. Sed et historias Deorum unius gentis cum historijs hominum alterius non raro confundebant, uti historias Deorum Ægyptiorum cum ijs hominum Græcorum perinde ac si Dij omnes in Græcia vixissent. Vnde fabulæ pro suspectis habendæ sunt quæ vel de hominibus Europæis narrantur vel ad eorum regiones spectant ut cum Iupiter in Creta natus dicitur, vel Vulcanus in Lemnon projectus, vel Typho sub monte Etna sepultus, vel quod # Quibus probe notatis, objectiones ut plurimum evanescent.

Cognitis hominibus qui Deorum nominibus insigniuntur, haud jam difficile fuerit eorum historiam texere. Nimirum ubi Noachus aurea regnasset ætate et terras inter filios divisisset, 19. Historia æta tum quatuor primarum <26r> venit cum suis in Phæniciam et inde non multo post in Ægyptum migrat et cum inferior Ægyptus inundationibus Nili obnoxia esset in Thebaide ad orientalem Nili ripam consedit. Sic enim Plato in Phædra diserens de Chami nepote Thoth: Erat, inquit, tunc totius Ægypti Rex [†][218] Chamus in magna superioris regionis urbe quam Græci vocant Thebas Ægyptias; ipsum appellant Deum Hammonem. Hinc Ægyptus olim dicta fuit Chamia vel ^f[219] Chemia et in ^g[220] sacris litteris terra Cham & Suidas in Χᾶμ habitatio Cham sed et Ægyptum ad sua usque tempora Ægyptiorum lingua Cham vocari scribit Isidorus. Ibi igitur regnabat Iupiter Hammon ætate argentea donec is terras suas inter filios secundum quatuor ventorum plagas, ut supra ostensum est, divideret. Sic incipit ætas ænea, et filij subinde ut quisque sortem suam rimaretur itinera suscipiunt. Interea Misraim seu Osiris ^p[221] constupraverat Maiam filiam fratris Phut et ex ea susceperat filium Anubin seu Thoth, et annis aliquot elapsis ^p[222]^[223] cum Misraim ex itinere redijsset & jam regnasset annos viginti octo, Phut seu Typho die 17 mensis Athyr fratrem convivio exceptum arcæ includit et projicit in fluvium Nilum. Mortuum uxor Isis errabunda maritum quærit, arcam in mare ^p[224] per Nili ostium Tanaiticum delapsam et ad littus ejectam invenit, inventam avehit et noctu in agro deponit. ^p[225]^q[226] Typho in eandem fortuito incidens corpus in partes quatuordecim vel plures discidit et una cum suis ^p[227] ad numerum hominum septuaginta duorum Ægypti regnum affectat quorum ^q[228] viginti sex ad minimum mares erant et adulti. Isis dispersas partes ^q[229] recolligit & humat, ^r[230] commendatque liberos suos Orum et Bubastem sorori suæ Latonæ. Fugiant Ægyptij, et Latona se cum juvenibus recipit in insulam. Nili dictam eosque ^b[231] abscondit in urbe Buti Vnde a[232] Diodorus de incolis interioris Africæ verba faciens, ait; Hos fama est impressione in Ægyptum quondam facta magnam terræ partem habitatoribus destituisse. Typho igitur omnem peragrans Ægyptum fugientes quærit. Iupiter Hammon monente Minerva, Chusum filium seu Herculem in Ægyptiorum subsidium vocat. Nam confessum est apud omnes, inquit ^c[233]

Diodorus, quod Dijs cælestibus Hercules in bello Gigantum suppetias tulerit. ^{p[234]} Pugna dierum plurium fustibus committitur, idque ^{q[235]} ad fluvium Nilum prope vicum Antæam in Arabiæ parte quæ mari rubro et Nilo interjacet. Typho cum suis vincitur et ^{p[236]} Isidi vinctus traditur. ^{q[237]} Isis cum filio Oro regnum capessit. Typhonem ^{p[238]} Isis dimittit. ^{p[239]} Iterum atque iterum pugnatur et Venus mortali manu saucia fuit. Herculem a Typhonis filijs Oto et Ephialte vinculis constrictum Mercurius Deorum nuncius suscepta legatione post menses tredecim furtim liberat, Typhonis uxore locum ubi vinctus detinebatur indicante, dein lites omnes componit, eaque de causa serpentes inter se dissidentes interjecto caduceo ad pacem reduxisse dicitur, et in ejus rei memoriam serpentes in caduceo ad huc gerit. Tum Hercules ex pacto, ut videtur, Typhonem in ultimas Africæ regiones comitatur et columnis in rei memoriam positis Typhonem qui et Antæus et Atlas est in istis sedibus reliquit et postquam Hispaniam adierat ad suos in Arabica Nili parte revertitur. Hinc Hercules cum poculo pingitur quo mare trajecit, eò quòd istius modi navigijs sub initio uterentur. Antæus verò in Mauritania ad urbem Tingin quam condidit subinde regnat et nomine Atlantis ob altitudinem montis vicini cælum humeris sustinere fingitur. <26v> Bello Deorum in hunc modum composito, ^{a[240]} Isis pacifice regnat consilijs Mercurij freta, ^{b[241]} leges fert Ægyptijs & ^{c[242]} sacra mariti Osiridij instituit. Mercurius etiam ^{d[243]} rebus multis nomine numeros et computationem invenit et Astronomiam destitutis nomen indidit, numeros et computationem astrorum ordinem observavit ijsque secundum ordinem illum ^{f[244]} indidit consanguineorum suorum nomina Aster, Thotho, Ori et Bubastis seu Saturni, Iovis, Martis, Terræ Veneris, Mercurij, . Atque Isidi et Oro qui jam regnabant dicata sunt corpora. duo præpicua terræ et solis Salis et Lunæ Apollinis ac Dianæ omittitur at in Dijs reliquis quatuor quibus elementa postea Designantur Pau occuriet. Hinc autem factum est ut homines illi in Planetis et elementis postea Composuit etiam Mercurius ^{g[245]} effigies hieroglyphicas consanguineorum suorum secundum ætatem quam quisque tunc habuit, ut Saturnus esset senex morosus, Iupiter vir ætate virili, ad senectutem vergente, ^{r[246]} cum Barba, Mars, vel Hercules vir ætate robustissima cum clavi, Isis femina adulta cum duobus filijs Apolline et diana, Venus ætate juvenile formosissima fæmina cum filio , Mercurius ad huc junior Apollo imberbis. ac Diana natu minima. Pingit autem, singulos cum alis ob motus Planetarum, dedit Herculi clavam Atque hæ effigies in templa tandem introductæ initium dederunt Isidi sistrum, sibi epsi caduceum & vultum caninum, Iovi cornua arietina quod pastor unit Saturno falcem quod Agricola. Atque hæ effigies & cultui Idolorum. Et quamvis Iupiter, Mars, Venus, Mercurius et forte Cupido postea consenuerint, tamen ætates in effigiebus hisce semal designatæ manserunt in Theologia gentili. Porro assignarunt etiam singulis Mercurius alijque animalia propria quibus eorum 19 Historiæ pars secunda qualitates hieroglyphicæ designarentur ut arietem Ammoni quod pastor esset; Taurum Osiridi & Vaccam Isidi ob inventionem aratri; Piscem Veneri ob artem navigandi et captandi pisces, ut et Columbam, ob amores; Canem et Cynocephalum sibi ipsi ob ingenium; Accipitrem Apollini ob temperamentum calidum et visum acerrimum; Caprum Chuso ob libidines et vitam agrestem; felem Dianæ ob oculos noctu lucentes instar Lunæ. Et hinc factum est ut Ægyptij cum membris talium animalium pingerentur, uti Cham cum facie et cornibus arietis, Chus cum pedibus hirci. Mercurius cum capite canis, alijque cum alijs capitibus ut in tabula Isiaca videre licet; utque in templis Ægyptiorum ^{k[248]} horum animalium effigies (ut simiæ aut ciconiæ aut hirci aut feles pro Dijs locarentur, et ut Ægyptij animalia ipsa viva tanquam Dijs sacra in honore summo haberent. Hinc denique factum est ut poetæ & ^{n[249]} Ægyptiorum vulgus inventionem harum effigierum cum bello Deorum conjungentes, fingerent quod Dij omnes a gigantibus cælum invadentibus, in Ægyptum fugerent ibique sub varijs animalium formis sese occultarent donec Iupiter fulmine, id est bello, Gigantes in Tartarum seu Oceani regionem præcipitaret, quodque ideo formæ illæ Dijs adhuc tribuuntur.

Postquam Isis et Osiris aliquamdiu regnaverant, subortum est aliud bellum in hunc modum. Hercules ædem matris suæ Titææ adiens, — Historiæ pars altera. <27r>

Hercules matris Suæ ædem adiens cum ea concubuit, ^{a[250]} **{illeg}**. Ejus rei memoria in templo ibi constructo ad usque Herodoti tempora per solemnes quosdam ritus conservabatur ut et in ^{b[251]} Cereris mysterijs apud Phryges. Iside discordiæ inter Herculis parentes. Ejus mater a patre ^{c[252]} Iove Hammone suspenditur alligatis utrique pedi incudibus maximis, deinde ^{d[253]} a, Vulcano absoluta Herculem proficiscitur & quærelis suis lites movet. Hercules cum suis bello ^{e[254]} adoritur Ægyptios, ^{f[255]} Orum in fluvio Nilo demersum suffocat & ^{g[256]} patrem Hammonem regno privavit & fratrem ^{h[257]} Vulcanum Hoc bello ^{i[258]} Vulcanus in pede percussus est et subinde claudicavit: ^{f[259]} Bubaste fratris sui factum lugens se præcipientem de tecto,

f[260] Isis furore correpta cum crepitaculo discursitat etmox diem obit supremum. Deinde vero p[261] Mercurius & Minerva ut Ægyptum a tyrannide liberarent consilium dant Herculi ut is Parmis ferreis a Vulcano fabricandis Orientem aggrediretur. Et jam incipit ætas ferrea

Hercules igitur a[262] Vulcanum ad montem Caucasus mittit ad exquirenda metalla dein tarneis fabrefactis Vulcanum relinquit in Phænicia, b[263] Mercurium constituit Ægypti regem, in orientem profiscitur, semi posteros vincit, Per sinum Persicum ad Indos usque navigat ut terras omnes in circuitu scrutaretur et cognosceret anno tertio revertitur, [Veneri ex Phænicia accedenti occurrit,] et terris novis inter filios divisus triumphum annum instituit quem Orgia Bacchi nominarunt. Dein ipse in Susiana consedit quæ inde terra Chus & Cuth, et Chusestan & Kissia nominatus est. Nimrodo Babylonia, sed Filiorum fortissimo coligit Babylonia reliquis sedes aliæ in circuitu mans Persici Minrodus sorta sua minimè contentus in Assyriam postmodum invasit adjuvante patre, & sedem ibi fixit. Interea vero Iupiter Hammon, animadverso quod bellum Gigantum ex libidine Osiridis Maiam fratris filiam constuprantis originem haberet, quodque bella novissima ex Herculis libidine matrem propriam appetentis orirentur; in odium et contumeliam libidinis quasi hæc omnium malorum esset causa, k[264] sibi ipse verenda (id est præputium) præcidit, et socios omnes ad simile factum per vim adegit. Mansitque hic mos per totam Ægyptum ad usque Christianorum tempora. At Phænices hoc minime fecerunt ideoque hi sub Chami imperio non amplius, erant sed ex Ægypto in Caucasum montem et inde in Phæniciam in bello Herculis concesserant {illeg} Ac Talis est quatuor primarum historia

Hinc vero natæ sunt fabulæ Veterum fabulæ non paucae. Vt quod Hercules Busirin sustulit, quod Hercules et Baccus in Indiam usque exercitum duxere. Quod a[265] Vulcanus ☉ < insertion from f 26v > ☉ matri in vincula conjectæ opem ferens, a Iove (sc: Chaldaico) de cælo — — — < text from f 27r resumes > a Iove (sc. Chaldaico) de cælo dejectus ex casu claudicavit et b[266] subinde fabricavit fulmina Iovi et a p[267] Iove in cælum reductus est quod Vulcanus ob effictam Pandoram ad montem Caucasum ligatus est et ab Hercule solutus. Quod Iupiter (scilicet Chaldaicus) patrem filios devorantem et pro Iove lapidem ante medium regno expulit ipsiusque genitalia præcidit, ex quibus in mare projectis orta est Venus. Hanc e mari ortam concipe ubi ex Phænicia in Babyloniā profecta Herculi occurrit. & Saturnum filios suos Plutonem in regno suo occisum et Neptunum per bellum ipsi illatum devorasse ac Iovem deinceps per Bellum devorare voluisse nisi Iupiter {fuste. et bætulis pugnando} vicisset Eodem recidit quod in Assyriorum Theologia Saturnus patrem Cælum filios devorantem regno expulit et ejus abscissa genitalia in mare projecit, ex quibus prodijt Venus. His adde quod Iupiter (sc. Chaldaicus) mundum inter seipsum et fratres divisit, deditque sibi ipsi regnum cæli id est altissimum ‡ < insertion from f 26v > ‡ Quod Iupiter (sc. Chaldaicus) mundum inter seipsum et fratres divisit deditque sibi ipsi regnum cæli, id est altissimum, Neptuno regnum maris id est Atlanticum et Plutoni est Osiridi mortuo regnum inferorum Nam Ceres id est Isis ab p[268] Apollodoro statuitur soror fratrum trium Iovis Neptuni et Plutonis qui mundum inter se diviserunt. q[269] Diodorus juxta Theologiam Assyriorum pro Iove Saturnum ponit dicendo quod Vrano nati sint filij tres Saturnus Hyperion Atlas et quod post Hyperionem e medio sublatum (quem Osiris esse probavimus) Cælo geniti Atlas et Saturnus regnum interse diviserunt. Et Atlanti regiones Oceano conterminæ sorte obvenerunt < text from f 27r resumes >

<27v>

populos illic Atlantios de nomine suo vocavit. Saturnús verò cujus enormis erat impietas et avaritia Iovem Olympium id est Nimrodum procreavit qui omnibus sese æquum et humanum præbuit. pat rem Saturnum superasse ac totum sub imperio mundum habuisse tradunt, quod de Iove Chaldaico potius intelligendum est. Denique addenda est fabula Pandoræ. In Theologia d[270]

Pandora eadem habetur cum Rhea Saturni Assyriani uxore. Malim dicere quod sit Saturni Chaldaici uxor id est Chami. Nam Pandora erat mulierum a[271] liberavit ab incudibus, Ficta erat id est artificiose facta, dolosa, insincera Hæc cum pixide malorum omnium plena ad Epimetheum contendit id est et cum oratione ficta quæ malorum maximorum causa extitit. c[272] Prius enim in terra vivebant homines absque malis morbisque molestis, sed mulier manibus vasis magnum operculum dimovens dispersit hominibus curas graves mala innumera, id est, cum quærelis aperiendo persuasit Epimetheo ut is bellum susciperet in Ægyptios quod malorum omnium extitit causa. Dein Prometheus ob repertum ignem monti laucas affigitur ut metalla

exquirat. Pectus ejus a Vulture roditur quod hæc esset g^[273] Martis avis et ad strages advolaret. Liberatur ab Hercule ubi armis fabrefactis in Phæniciam revertitur. Typhonem.

Hinc etiam a^[275] Antæum in Tingi jacere Libyes et Sertorium aperto sepulchro incidisse in corpus sexaginta cubitorum longitudinis. Alij vero ut rationem reddere videantur ignium in monte Ætna, & noxiarum exhalationum lacus Sirbodinis juxta Montem Casium, et frequentum Terræ motuum in Syria, fingunt aut Typhæum sub Ætna jacentem ignes evomere aut in lacu Sirbonidis exhalationes spirare, aut d^[276] Iovem circa Typhæum terram cum strepitu verberare et quaterre ἐν Ἀρῖμοις in Aram seu Syria ubi dicunt Typhæi esse cubilia. Typhæum a Iove non occisum dicunt sed vivum sepultum

< text from f 79r resumes >

[1] a Macrob. l. 2. Somn. Scip. c. 3.

[2] Præp. Evang. l.3 c.4.

[3] De Civit. Dei lib

[4] De Civit. Dei. 1

[Editorial Note 1] Supplied text following Knoespel's unpublished transcription.

[5] a

[6] b

[7] a Pind. Nem. O{d}. 11.

[8] † Chamus

[9] a Vide Bochat. Geor. l. 1. c 1.

[10] b Steph

[11] b Vide Bochart. Geog l. 1. c. 1.

[12] a Steph

[Editorial Note 2] There follows a folio comprising two blank pages numbered '16ar' and '16av'.

[13] a Sync. p. 91.

[14] a Plin. lib. XXXIV l VII Arnob l. 3

[15] b Macrob. 1 Sat. c. 9

[16] a Plin. l. 6. c 24.

[17] b Herod. & Pomponiu{s}

[18] c Herod & Diodorus

[19] d Heliodorus l 2.

[20] a Hyginus loco infra citato

[21] a Vide Bochart. Geogr. l 1. c 12 & l 2. c 14.

[22] a Diodor. l. 3

[23] † Mag vel Magæ

[24] † Thooth

[25] Plutarch, in Iside Diodorus l. 1. Herod. l. 2.

[26] Metam. l. 5

[27] a Plut. Isid.

[28] b Vide etiam Herod l 2 et Clement. Alexandr. Strom. 5.

[29] *The contents of this note are only visible in the diplomatic transcript because they were deleted on the original manuscript*

[30] c Herod. l. 2

[31] a Moschus in Europa.

[32] b Diodor. l. 1

[33] Euseb. Chron.

[34] d l 14. Noct. Att. c 21.

[35] g Diod. l 5

[36] h in Iside

[37] i Geor l. 1

[38] k Macrob Saturnal. l. 1. c. 17.

[39] *The contents of this note are only visible in the diplomatic transcript because they were deleted on the original manuscript*

[40] b Diod. l 3.

[41] b Diodor. l. 1.

[42] c Plin. l. 6. c. 30

[43] e lib 1. Hieroglyph.

[44] f Hesiod. Theogon.

[45] a in Ἀτλαντικᾶ

[46] b

[47] c l 15 p 689

[48] a Vide Bochart Geogr. l. 4. c. 52.

[49] † Thooth

[50] a lib 2

[51] b lib 1

[52] c De Iside.

[53] d Saturnal. l. 1. c. 21

[54] a.

[55] a Plutarch, in Iside

[56] a Plutarch, in Iside

[Editorial Note 3] Folio 45 is blank apart from the page numbers '45r' and '45v'.

[57] a lib. 1

[58] a Apud Euseb. in Chronicis

[59] b Antiq. l. 1. c 4.

[60] c Vide Ἑργων lib. 1.

[61] d

[62] e

[63] apud Cyrillum Alexandr. l. 1 contr. Iul.

[64] a apud Eusebium Chronicis

[65] b anti. l 1 c 4

[66] c Vide Ἑργων lib. 1.

[67] d Diod. lib. 1.

[68] e Antiq l 1. c. 4.

[69] a Apud Euseb. Præp Evangel. l 9. c. 12

[Editorial Note 4] Supplied reading following Knoespel's unpublished transcription.

[70] a Apud Euseb. Præp Evang. l 9. c 15.

[71] † l. 1.

[71] † l. 1.

[72] † l. 1.

[72] † l. 1.

[73] a Diodor. l. 3

[74] a Sanchoniatho apud Euseb. Evang. l

[75] {illeg}

[76] d Macrob. Saturnal l. 1. c. 7.

[77] e Macrob. Saturnal. l 1. c7

[78] e Macrob. Saturnal. l 1. c7

[79] l Dionys. Halicar. l. 1.

[80] t Vide

[81] m Plutarch. Quæst. Rom.

[82] m Plutarch. Quæst. Rom.

[83] g Trogus apud Iustin. l. 43

[84] h Diodor. l 5 Bibliothecæ. Aurel: Victor.

[85] i Macrob. Saturnal l. 1. c. 9

[86] k Plutarch. quæst. Rom.

[87] i Macrob. Saturnal l. 1. c. 9

[88] † Chamus

[89] a Vide Bochart. Geogr. l. 1. c. 1

[90] b Steph.

[91] f Plutarch. in Osiride

[92] g Psal. 78. 51 & 105. 23

[93] a Plin. l. 6. c. 24

[94] b Herod. et Pomponius

[95] Herod. et Diodor.

[96] d Heliodorus l. 2

[97] b Thebarum pars est in Arabia ubi et Vrbs; pars etiam in ulteriore ripa ubi Memnonium. Strabo l. 17. p 816.

[98] c Vide

[99] a Cicer de nat. Deor. p. 245.

- [100] b Lucian in Hercule Gallico.
- [101] c Diodor
- [102] d Homer. {t}λ. ε Apollodorus l. 1.
- [103] a Plutarch in Iside
- [104] b Vide etiam Herod. l. 2 et Clement. Alexandr. Strom. 5.
- [105] c Lucian. de Sallatione
- [106] † Cæsar Comment. l. >
- [107] a Diodor. l. 1
- [108] a Messniac p. 262.
- [109] † apud Euseb. Pr. Evang. l. 9. c. 17.
- [110] † apud Euseb. Pr. Evang. l. 9. c. 17.
- [111] d Dom. Mar. Niger Geog. Asiæ Com 5.
- [112] Diod. l. 2
- [113] a Strabo Geog. l. 15 λέγονται δὲ κίσσιοι ὁι Σούσιοι
- [114] b.
- [115] c Gen 2. 13
- [116] † Vt Thebæ ab Osiride et Bubaste in inferiori Ægypto ab Iside.
- [117] a Diodor. l. 3
- [118] b
- [119] † Supra
- [120] Diod. l. 1
- [121] Diod. l. 1
- [122] Diod lib. 1
- [123] l lege Thooth
- [124] a
- [125] b Plutarch
- [126] c
- [127] a

- [128] † Euseb. chron l. 1
- [129] † Porph. apud Euseb. Pr. Evang. l. 3. c. II
- [130] Macrobi. l. 1. Saturn c. 20
- [131] Plutarch. de Iside
- [132] Tertul. ad Nationes l. 2. p. 71.
- [133] Min. Fel. p. 59 Euseb. Chron. l. 1. gr.
- [134] Plutarch. de Iside.
- [135] c Vide Marsham Chron secul 1.
- [136] f. Euseb. Pr. Ev l. 1. p. 32.
- [137] r. Syncel. p. 54
- [138] s. Euseb. Pr. Ev. l. 3
- [139] t Plutarch Isid. p. 371.
- [140] v Ælian. Hist. l. 10.
- [141] g Diodor. l. 1
- [142] g. Diodor. l. 1
- [143] b Diod. l. 1 p
- [144] c Hesiod. Theogon
- [145] e Huet. in Oris
- [146] a Quod Canaan sit etiam Busiris. & canobus & Proteus Et quomodo Cham divisit regnum suum inter filios.
- [146] a Diodor. l. 1. p. 15 Euseb. Præp Ev. l 2. c. 1
- [147] b Ita Diodorus et alij quamvis Strabo Busiris ullum regnasse omnino neget
- [148] d Plutarch. in Iside.
- [149] r. s. in canones regum apud Syncellum
- [150] b de incredibilibus fab. 29. Vide et Homer. Odyss. l. 4. De his omnibus consule Natalem Com. lib. 8. c. 8
- [151] f Diodor. l. 1. p. a.
- [152] g Vide locum ab Fr. Patricio in ejus Hernete citatum
- [153] g Vide locum ab Fr. Patricio in ejus Hernete citatum
- [154] a Diodor l 3. p 190.

- [155] a Antipater Tarcensis apud Vossium l. 1 de Idololat. c. 23
- [156] b Diodor.
- [157] c Diodor ib
- [158] d Diodor ib
- [159] e Sanchoniatho apud Euseb. l 1. Pr. Ev. c. 10.
- [160] f Diodor. alic.
- [161] h Lucian de Dea Syria
- [162] k Ovid Metam lib 16
- [163] k Ovid Metam lib 16
- [164] k Ovid Metam lib 16
- [165] a Diodor. l. 2. p 93 & 107.
- [166] a Diodor. l. 2. p 93 & 107.
- [167] a Diodor. l. 2. p 93 & 107.
- [168] f Diodor. l. 2. p 101.
- [169] a Diodor. l. 2. p 93 & 107.
- [170] a Diodor. l. 2. p 93 & 107.
- [171] d ib p 95
- [172] d ib p 95
- [173] b Lucian de Dea Syria
- [174] Diodorus l. 2. p 92 & Græcus Arati interpres ubi de piscium signo tractat
- [175] d Pausan. Atti c. p. 12.
- [176] e Diodor. l. 2 p 107.
- [177] f Plutarch. in amatorio prope initium.
- [178] f Plutarch. in amatorio prope finem.
- [179] p. Athenag. Legat. pro Chr. circa finem p. 121.
- [180] q. Suidas in Semiramide.
- [181] g Diodor. l. 2 pag. 92 & 107
- [182] h Lucianus in Iove Tragædo

- [183] k Lucian de Dea Syria Diodor. l. 2. p. 107 Ovid Metam. l. 4. fab. 3.
- [184] a in Ἀφροδίτη
- [185] g
- [186] k. de errore profan. relig. . cap. 4
- [187] n. Vide Maimonidem in More Nebuchim part. 3. cap. 38.
- [188] b de Dea Syria
- [189] d Apud Plinium Nat hist. l. 7. c. 56.
- [190] in Semiramide
- [191] a Natalis comes l. 4. c. 13. p. 386.
- [192] b Ovid. Metam. lib. 10.
- [193] c Iulius Firmicus de errore profan. relig.
- [194] Dorion apud Natal. Com l. 7. c. 13
- [195] a
- [196] b Beda in libro de temporibus
- [197] k. Dorion apud Natal. Com. l. 7 c. 13. Heraclitus de incredibilibus Fab. 14.
- [198] b Etymolog. magn
- [199] † Apud Euseb Præpar. l. 9. c. 27.
- [200] a Manetho apud Iosephum cont. Apion. l. 1 p 1040. Vide Marshami Chron Can.
- [201] a Diodor. l. 2. p. 92.
- [202] b Diodor. l. 2. p. 93
- [203] c Legat. pro Christ circa finem p. 121.
- [204] b Dorion apud Natal. Com. l. 7. c. 13.
- [205] a Herod. l. 2
- [206] a Herod. l. 2
- [207] lib. 3 de nat. deor.
- [208] a Herod. l. 2
- [209] c Diodor p. 22. a.
- [210] Dionys. Halic. l. 4 Antiq. Horat in carm. seculari in Apollinem et Dianam.

[211] b Dionys. Halic. l. 4 Antiq. Horat in carm. Sæculari in Apol. & Dian.

[212] aa apud Euseb. Pr. Evang. l. 1. c 10 et in Iside

[213] a Arnob. adv. gentes l. 4.

[214] b Arnob. ib. Clem Alex. adm. ad Gent. p. 17

[215] d Herod. l. 2

[216] a Arnob. adv. gentes l. 4.

[217] e ib.

[218] Chamus

[219] f Plutarch in Osiris

[220] g Psal. 78.51. & 105.23

[221] p Plutarch

[222] p Plutarch

[222] p Plutarch in Iside.

[223] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[224] p Plutarch

[224] p Plutarch in Iside.

[225] p Plutarch

[225] p Plutarch in Iside.

[226] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[227] p Plutarch in Iside.

[228] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[229] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[230] **Editorial Note:** This Note Empty

[231] b Herod. l. 2

[232] a lib. 3.

[233] c Diodor. l. 1. p. 21. a

[234] p Plutarch in Iside.

[235] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[236] p Plutarch in Iside.

[237] q Diodor l. 1. p. 18, p 19

[238] p Plutarch in Iside.

[239] p Plutarch in Iside.

[240] a

[241] b Diodor. l. 1. p. 13 d

[242] c Diodor 2. 1. p. 18. a

[243] d Socrates apud Platonem in Phadro, p. 124

[244] f Supra.

[245] g Sanchoniatho apud Euseb. Pr. Ev. l. 1. c

[245] g Diodor l. 1. p. 22 & p. 41

[246] r Lucian in sacrificijs

[247] Diodor. l. 1 p. 24.

[248] k k Lucianus in Imaginibus

[249] n Diodor. l. 1. p. 77.

[250] a Herod. l. 2

[251] b Clem. Alexandr. adm. ad Gent. p. 11.

[252] c Agatharcides apud Photium p. 1334. Apollodor l. 1. c. 1. Homer ιλ. 15 Palæphatus de Fab. nar. l. 1. ubi de Saturno

[253] d Apollodor. l. 1. c. 1 Pausan. Lacon in medio p. 86.

[254] e

[255] f Diodor l 1 p 22 & l. 3 p. 190, 191

[256] g

[257] Apollodor. l. 1. c 1

[258]

i Suidas in Ἡφαιστος

i Suidas in Ἡφαιστος

[259] f Diodor l 1 p 22 & l. 3 p. 190, 191

[260] f Diodor l 1 p 22 & l. 3 p. 190, 191

- [261] p Pausan. Attic
- [262] a in cœlum reducit Pausan. Attic. ante medium
- [263] b Clem. Alexandr. adm. ad Gent. p. 11.
- [264] k Hæc Sanchoniatho de Saturno illo qui pater erta Minervæ et Plutonis, id est Chaldaico.
- [265] a Apollodor. l. 1. c. 1
- [266] Albricus de Deor. imagin. in Vulcano
- [267] p Pausan. Attic
- [268] p. lib. 1. c. 1.
- [269] q lib. 3
- [270] d Diodor. lib. 3
- [271] a Hesiod. Theog Phurnutus de nat. Deor. in Prometheo. Pausanias Attic. in medio. p. 20.
- [272] c Hesiod. ἔργα
- [273] g Phurnutus de Nat. Deor. in Marte et enyo
- [274] Homer ιλ. B. v. 750.
- [275] a Plutarch. in Sertorio. Strabo l 17 p 819
- [276] d Homer. ιλ. B
-